

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

BAKALÁRSKA PRÁCA

Tomáš Graňák

Organizácia vojenskej prostitúcie v koloniálnej Kórei

Organization of Military Prostitution in Colonial Korea

Praha 2016

Pod'akovanie

Chcel by som sa pod'akovať Mgr. Vladimírovi Glombovi, Ph.D. a doc. PhDr. Miriam Löwensteinovej, Ph.D. za odbornú pomoc a usmernenie pri postupe písania mojej práce, za cenné rady a informácie a v neposlednom rade za ochotu.

Prehlasujem, že som bakalársku prácu vypracoval samostatne, že som riadne citoval všetky použité pramene a literatúru a práca nebola využitá v rámci iného vysokoškolského štúdia, či k získaniu iného alebo rovnakého titulu.

V Prahe 27.6.2016

.....

Podpis

Abstrakt

Úlohou tejto práce je podrobne opísať problematiku vojenskej prostitúcie v období koloniálnej Kórei. Po stručnom úvode a terminologických a metodologických vymedzeniach, ktoré bližšie zadefinujú skúmanú problematiku, práca opíše historické pozadie vzniku vojenskej prostitúcie v koloniálnej Kórei. Následne opíše sociálno-ekonomické následky historického vývoja a priblíži špecifiká vojenskej prostitúcie v Kórei, plynúce z historického a sociálno-ekonomického kontextu. Práca takisto načrtne záležitosť legálnej a nelegálnej prostitúcie a jej miesto v kórejskej histórii v rámci koloniálneho obdobia.

Po teoretickej časti, ktorej úlohou je priblížiť kontext, práca rozpracuje problematiku vojenskej prostitúcie so zameraním na opis štruktúry a organizácie vojenskej prostitúcie počas japonskej okupácie v Kórei od jej počiatkov, až po jej oficiálne zrušenie, resp. zánik. Práca sa zameria na definovanie rámca, v ktorom sa poskytovanie sexuálnych služieb kórejskými ženami cisárskym vojakom odohrávalo a zmapuje jeho sociálno-ekonomické fungovanie. Pre bližšie opísanie problematiky, práca rozpracuje jednotlivé inštitúcie a organizácie, ktoré zastrešovali prevádzku vojenskej prostitúcie, so zameraním na oficiálne inštitúcie, ktoré boli pod priamou či nepriamou správou cisárskej armády. Zhodnotí vojnovú prevádzku systému vojenskej prostitúcie z hľadiska jednotlivých technických prvkov: ako forma náboru, kompenzácia, výkon služby a zdravotné aspekty.

Práca bude takéto aspekty skúmať prostredníctvom objasnenia jednotlivých prípadov, ako aj problematiky tzv. "comfort women", ktoré boli zneužívané pre poskytovanie sexuálnych služieb a boli majoritným subjektom vojenskej prostitúcie a ďalších ústnych výpovedí žijúcich svedkov a písomných prameňov a memoárov. Práca ich analyzuje a bude sa venovať klasifikácii obetí systému vojenskej prostitúcie podľa veku, národnosti a lokácie, ako aj zaradenia do naratívu naprieč obdobím okupácie. Práca bude končiť zhodnotením situácie vojenskej prostitúcie po kapitulácii Japonska.

U prepisov kórejských, japonských a čínskych názvov bola použitá česká vedecká transkripcia. V práci bola použitá citačná forma ČSN ISO 690.

Kľúčové slová

Japonsko, Japonské cisárstvo, Kórea, koloniálna Kórea, vojenská prostitúcia, comfort women, sexuálne otroctvo, vojnová prevádzka, 2. svetová vojna

Abstract

The aim of this work is to describe the issue of military prostitution during the colonial period in Korea. After a brief introduction and terminological and methodological definition, which will define further considerations discussed, paper describes the historical background of military prostitution in colonial Korea. A description of the socio-economic consequences of the historical development with focus on specifics of military prostitution in Korea, resulting from historical and socio-economic context will follow. The work also outlines the issue of legal and illegal prostitution and its place in Korean history in the context of the colonial period.

After the theoretical part, the task is to present context, the work will elaborate the issue of military prostitution, focusing on the description of the structure and organization of military prostitution during the Japanese occupation of Korea from its beginnings until its formal repeal, respectively. Extinction. The work will focus on defining the framework in which the supply of sexual services by Korean women for imperial troops was happening and to map the socio-economic functioning. For closer description of the issue the work will describe various institutions and organizations that oversaw the operation of military prostitution, focusing on official institutions, which were controlled directly or indirectly by the imperial army. The work will also evaluate the operations of military prostitution in terms of individual technical elements: as a form of recruitment, compensation, service and health aspects.

The work will examine such aspects by clarifying individual cases and issues of so called "comfort women", who have been exploited to provide sexual services and were the major subject of military prostitution and other oral testimony of living witnesses and written sources and memoirs. The work will analyze them and also classify victims of military prostitution according to age, nationality and location, as well as inclusion in the narrative across the period of occupation. The work will end the military assessment of the situation of prostitution after the capitulation of Japan.

The transcripts of Korean, Japanese and Chinese names were done in Czech scientific transcription. In the work was used Citation Format ISO 690.

Key words

Japan, Imperial Japan, Korea, colonial Korea, military prostitution, comfort women, sexual slavery, war operations, WW2

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Terminologické a metodologické vymedzenia	14
2.1 Üanbu	14
2.2 Čöngsindä.....	15
2.3 Armádne nevestince	17
3. Historický kontext.....	18
3.1 Následky japonskej okupácie.....	19
3.2 Vznik systému vojenskej prostitúcie.....	22
4. Sociálno-ekonomické dôsledky historického vývoja	26
4.1 Vojenské hospodárstvo a vojenská prostitúcia	28
5. Sexuálna kultúra a prostitúcia.....	31
5.1 Postavenie ženy v koloniálnom období.....	33
5.2 Prenos japonského systému prostitúcie do Kórey.....	34
5.3 Špecifiká systému vojenskej prostitúcie v koloniálnej Kórei	37
5.3.1 Špecifiká v kontraste s inými subjektmi.....	40
5.4 Japonské vnímanie problematiky	44
6. Nábor üanbu.....	47
6.1 Vek odvodu	48
6.2 Spôsoby náboru	50
6.3 Transportácia.....	52

6.4 Rodinné prostredie	53
7. Armádne nevestince.....	55
7.1 Kategorizácia.....	56
7.2 Dôvody zriadenia	59
7.3 Životné podmienky	60
7.3.1 Prístup k úanbu	62
7.3.2 Reakcie úanbu	63
7.3.3 Osobné vzťahy.....	66
7.3.4 Príčiny návštev armádnych nevestincov vojakmi	67
7.4 Pracovné podmienky: povinnosti a kompenzácia	67
7.5 Zdravotná starostlivosť	69
8. Situácia koncom vojny a po kapitulácii Japonska	71
8.1 Zhodnotenie prínosov pre vojnové ťaženie.....	72
9. Záver	74
10. Bibliografie	76
11. Prílohy.....	83

1. Úvod

Vojenská prostitúcia v koloniálnej Kórei vznikla po anexii Kórey Japonskom, kedy bol prevzatý a uplatnený legálny systém prostitúcie ako takej. Následkom toho vznikla problematika tzv. “comfort women”, ktorá vypovedá o mnohých veciach. Vojenská prostitúcia pod správou cisárskej armády (*Dai-Nippon teikoku rikugun*, 大日本帝國陸軍) bola opatrená, legálne a riadne riadená zložkami cisárskej armády. V Kórei na rozdiel od Číny, Taiwanu a ostatných ázijských krajín mala vojenská prostitúcia špecifický charakter, ktorý bol definovaný históriou, kultúrou a nakoniec aj sociálno-ekonomickými podmienkami. Tieto aspekty budú priblížené v nasledujúcich kapitolách.

Problematika vojenskej prostitúcie v období okupácie Kórey Japonskom je nesmierne citlivá záležitosť, o ktorej sa vo väčšej miere začalo otvorene diskutovať až v 90. rokoch 20. storočia. Vzhľadom na komplikovaný a citlivý charakter záležitosti nie je prekvapivé, že pre japonskú stranu bolo znovu otváranie tejto témy priam nežiaduce, a teda zverejňovať akékoľvek utajované vojenské správy, nepripadalo do úvahy. Proces vývoja a prevádzky vojenskej prostitúcie prebiehal ako pozadie života mnohých žien, z ktorých niektoré sa stali jeho obeťami, tie z nich si prešli hrôzami núteného poskytovania sexuálnych služieb pre armádu, boli psychicky poznačené a muselo uplynúť veľa rokov, pokým boli o udalostiach schopné pred verejnosťou vypovedať. Samotná tendencia potlačiť negatívne spomienky, ale aj obavy pred reakciou svojich blízkych a spoločnosťou bránili ženám – obetiam, vypovedať o týchto skutočnostiach takmer 50 rokov.

Výpovede o prinútení kórejských žien ku prostitúcií počas okupácie sa vyskytovali od konca vojny, avšak prvýkrát nadobudli formu, ako konkrétne verejné výpovede až v roku 1991¹ a oficiálne boli potvrdené až v roku 1993. Prvýkrát verejne vystúpili 3 bývalé kórejské “comfort women” až v roku 1991. Neskôr v skorých 90. rokoch, aj vďaka feministickým a demokratickým hnutiam, vystúpilo niekoľko sto hlasov obetí v Kórei, ale aj v iných ázijských krajinách, aby vypovedali o hrozných skutočnostiach. Je nutné poznamenať, že sa

¹ Kim Hak-sun bola prvá preživšia ůanbu, ktorá vypovedala (1991).

predovšetkým jednalo o iniciatívu zdola, ktorá súvisela s vývojom občianskej spoločnosti v Kórei. Práve tieto prvé výpovede slúžili ako hlavný stimul, ktorý viedol k dôkladnejšiemu prešetreniu záležitosti a zverejneniu dovtedy zneprístupnenej dokumentácie. Tento proces si získal pozornosť celého sveta a problematika vojenskej prostitúcie, ktorá výkon práce spomenutých žien zastrešovala, začala byť bližšie skúmaná.

Vzhľadom na tieto skutočnosti a fakt, že takmer 50 rokov delilo udalosti od výpovedí, ešte k tomu samotná komplikovaná podstata vojenskej prostitúcie a koloniálnej histórie, indikujú komplikácie pri interpretácii týchto udalostí, resp. zaobchádzaní s materiálmi. Okrem zmienených výpovedí sa vyskytovali informácie ku danej tematike v rôznych memoároch japonských vojakov, ktoré však boli v súkromných rukách a nedostali sa do povedomia verejnosti. Prvé pevné analýzy a posudky sa objavili až po roku 1994 a to zo strany Komisie OSN pre ľudské práva, vďaka jej integrácii do procesu vyšetrovania vojenskej prostitúcie pod Japonskou armádou počas 2. svetovej vojny.² Ku finálnej rezolúcii došlo až v Ženeve v roku 1996 opätovne zo strany Komisie pre ľudské práva OSN. Dovtedy utajované alebo zatajované vojenské dokumenty z japonskej strany boli čiastočne odtajnené, ale aj to iba v ich strohej vojensky orientovanej forme s limitovanou výpovednou hodnotou.

V práci budú použité osobné naratívy, osobné výpovede preživších “comfort women”, ale čiastočne aj cisárskych vojakov. Existuje mnoho faktorov, ktoré sťažujú skúmanie tejto problematiky. Môže to byť nedostatok dokumentov a dôkazov, ale aj čiastočná neochota účastníkov vypovedať o ich minulosti, ako aj dlhá doba, ktorá uplynula. Výpovede je nutné skúmať nielen ako výňatky za účelom podpory už všeobecne známych názorov alebo písomných prameňov, ale ako celok s oveľa väčšou výpovednou hodnotou, ktorý si zaslúži pozornosť. Často

² Predchádzajúce procesy a dokumentácia s nimi súvisiaca nebola zameriavaná na vojenskú prostitúciu. V roku 1945 v rámci Tokijských súdnych procesov hneď po ukončení vojny, USA súdili 28 Japonských lídrov, politických aj vojenských na základe obvinení zo zločinov proti mieru a ľudskosti. V Yokohame toho istého roku súdili približne 6000 iných Japoncov z menších zločinov napr. neľudské zaobchádzanie s domorodým obyvateľstvom. *Záležitosť vojenskej prostitúcie však poriadne prešetrená nebola.* (HENRY, Nicola. *Memory of an Injustice: The Comfort Women and the Legacy of the Tokyo Trial*. Asian Studies Review. 2013.) V roku 1948 holandská vláda súdila Japoncov zo sexuálneho otroctva vo vtedajšej Holandskej východnej Indii. Zaoberali sa však len zotročením a zneužívaním približne 100 holandských žien, ktoré boli držané ako úanbu. (SOH, Chunghee Sarah. *The Korean Comfort Women: Movement for Redress*. Asian Survey. 1996.)

bývajú opomenuté z dôvodu spomenutých oficiálnych písomných prameňov, čo môže nanešťastie viesť ku marginalizácii orálneho naratívu. V nekritickom prijímaní objektívnej a podloženej pravdy, by bolo neobjektívne opomínať iné zdroje ako Japonského impéria a to by napríklad viedlo k zamlčaniu evidencie násilného regrutovania dodnes. Je možné zhodnotiť že: “Je veľmi nepravdepodobné, že by si tak veľa žien vymyslelo také podobné príbehy o rozsahu oficiálnej angažovanosti výhradne pre ich osobné dôvody.”³ Na základe týchto prameňov je možné čiastočne rekonštruovať problematiku vojenskej prostitúcie.

Počas priebehu vojenského konfliktu v Pacifiku (1937-1945), Japonská armáda mobilizovala 20% populácie vtedajšej Kórey, teda 6 000 000 z 30 000 000, z tohto počtu približne 200 000 kórejských žien bolo odvedených pre potreby vojenskej prostitúcie, organizovala ich prevažne v armádnych nevestincoch v celom rozsahu Japonského cisárstva. Počet mobilizovaných žien pre potreby vojenských nevestincov nie je možné presne odhadnúť. Od počiatkových šedých foriem vojenskej prostitúcie, nerátajúc civilnú pre potreby armády, je možné počet odhadnúť od 100 000 až po 400 000 žien. Avšak cielená skupina pod priamou kontrolou armády sa odhaduje podľa viacerých zdrojov na 80 000 - 230 000 žien,⁴ kde najpravdepodobnejšie číslo, vzhľadom na počet armádnych nevestincov a ich veľkosť, sa zdá byť 200 000. Ženy slúžili na uspokojovanie prevažne sexuálnych potrieb cisárskych vojakov. Valná väčšina z týchto žien (80-90%)⁵ boli mladé, ešte nevydaté Kórejky ale aj ženy z Číny, Taiwanu, Filipín, Indonézie, Barmy, Thajska. Ženy boli mobilizované počas priebehu vojenského ťaženia, teda premiestňované spolu s armádou v mobilných nevestincoch, alebo slúžili v stacionárnych nevestincoch, oficiálne organizovaných pod správou cisárskej armády v rokoch 1932-1945. Jednalo sa teda o tzv. militarizovanú prostitúciu, založenú na etnicite, prevažne núteného charakteru. Takúto formu nútenej a organizovanej prostitúcie je v mnohých prípadoch možné označiť za formu sexuálneho otroctva.⁶ Hlavnou obeťou boli mladé ženy z koloniálnej Kórey, ktoré

³ COOMARASWAMY Radhika. OSN Economical and Social Council. *E/CN.4/1996/53/Add.1/Corr.1.*

⁴ *Hanguk Ilbo.* August 26, 1992.

⁵ HOWARD, Keith. *True Stories of the Korean Comfort Women*, London. Cassell, 1995. str. 16.

⁶ ARGIBAY, Carmen M. *Sexual Slavery and the Comfort Women of World War II.* Berkeley Journal of International Law, 2003.

pochádzali z nižších vrstiev, resp. nepriaznivého sociálneho a ekonomického prostredia. Mnoho z nich bolo násilne odvedených z domovov a taktiež podvedených pod zámienkou práce vo fabrikách alebo reštauráciách. Po odvedení boli umiestňované v armádných nevestincoch, kde boli prinútené poskytovať sexuálne služby. Závažná situácia a osud týchto žien má zásadný význam pre otvorenie diskusie o vojenskej prostitúcii a s ňou spojeného násilia v Ázii. Taktiež preto, že problematika, ktorá vyšla na svetlo sveta až po takmer päťdesiatich rokoch, je smutná reflexia o právach žien v Ázii. V súčasnosti taktiež obavy zo skúmania tejto problematiky poukazujú na otázky vojenskej prostitúcie, transformujúcej sa do formy sexuálneho otroctva na základe rasy, triedy a nakoniec aj pohlavia.

2. Terminologické a metodologické vymedzenia

2.1 Üanbu

Kolektívne boli tieto ženy obeť, vo viacerých západných prácach označované termínom “comfort women”. Termín “comfort women” je zaužívaný eufemizmus slova japonského pôvodu *ianfu* (慰安婦), ktoré prešlo do kórejčiny ako *üanbu* vychádzajúce z tých istých čínskych znakov. V češtine neexistuje zaužívaná preložená verzia tohto výrazu. Výraz *ianfu* bol zaužívaný už v historických japonských vojenských dokumentoch napríklad v roku 1940 zo strany manažmentu nevestinca.⁷ V povojnovom období sa však v Japonsku stal populárnejší termín *džugan ianfu* (従軍慰安婦)⁸, ktorý značil prostitútky, pripájajúce sa ku armáde. Nešťastná voľba takéhoto eufemizmu môže poukazovať na snahu marginalizovať podstatu zločinov zo strany Japonska a celosvetovej komunity. Úvodzovkami, ktoré boli použité ohľadom termínu “comfort women”, je zdôraznená skrytá povaha sexuálneho otroctva v eufemistickej fráze. Termín má hanlivé konotácie a je používaný výhradne pre opisovanie konkrétneho historického kontextu. V práci bude používaný termín *üanbu* z dôvodu častého používania tohto termínu ohľadom rozoberanej problematiky. Napriek tomu, že význam slova je zavádzajúci, eufemisticky označuje prostitútky. V snahe vyhnúť sa nejasnostiam, nebude používaný iný termín, ktorý nie je zaužívaný pre konkrétnu skupinu osôb a mohol by viesť ku zámene *üanbu* s bežnými prostitútkami. Výraz *üanbu* teda označuje prostitútky, ktoré poskytovali sexuálne služby, konkrétne vojakom cisárskej armády od 30. rokov 20. storočia do roku 1945. Významým rysom *üanbu*, odlišujúcim ich od regulárnych prostitútok v čase vojny bolo, že do tejto práce boli nútené a neboli patrične finančne kompenzované. Po oslobodení Kórey v roku 1945, sa ženy nedočkali žiadnej podpory z kórejskej strany a ani finančného odškodnenia zo strany Japonska. Ženy slúžili ako sexuálne otrokyne v Kórei, Japonsku a ostatných podmanených krajinách, ktoré tvorili Japonské impérium. Boli zistené aj prípady kórejských prostitútok, ktoré sa

⁷ vid'. príloha č. 1.

⁸ Termín bol ustanovený po tom, ako Kakó Senda (千田夏光, 1924-2000) vydal jednu z prvých kníh na problematiku *üanbu*, *Džugan ianfu* (従軍慰安婦) v roku 1973.

dobrovoľne nechali najat' pre potreby armády. Jednalo sa väčšinou o tie, ktoré prostitúciu vykonávali ako zamestnanie už dlhšiu dobu. Avšak ich počet bol veľmi malý v porovnaní s ostatnými. Označenie *üanbu* sa vzťahuje teda nielen na Kórejky, ale aj ženy z ostatných častí Ázie. Nevzťahuje sa však na Japonky, ktoré na rozdiel od ostatných žien, neboli odvedené nasilu, ale ich účasť bola dobrovoľná, teda boli skôr dobrovoľné účastníčky pre komerčné účely, s ktorými bolo zaobchádzané lepšie. Niektorí japonskí bádatelia polemizujú, že určité japonské prostitútky sa nelíšili od ostatných *üanbu*, pretože boli takisto obeťami systému vojenskej prostitúcie. Z dôvodu, že ako mnohé iné, boli tiež donútené vykonávať prostitúciu nedobrovoľne a to hlavne kvôli chudobe, ktorá ich do takejto patovej situácie dohnala.⁹ Tieto tvrdenia nie je možné vyvrátiť. Vzhľadom na chaotický stav v armádnych nevestincoch koncom vojny je možné, že ich podmienky neboli natoľko odlišné. Avšak, čo sa vyvrátiť nedá, je fakt, že viktimizácia kórejských *üanbu* má tri hlavné zložky: ich nútenie do vojenského sexuálneho otroctva, ich utrpenie vnútri armádnych nevestincov a ich polstoročie bolestivých skúseností po ich návrate domov.

Kórejských žien, pre účely japonskej vojenskej prostitúcie, bolo mobilizovaných viac, než žien z iných ázijských krajín dokopy, dostalo sa im veľmi krutého zaobchádzania v armádnych nevestincoch a to predovšetkým z dôvodu japonskej kolonizácie Kórey.¹⁰ V súčasnosti sa pre bývalé *üanbu* používa bežný termín halmönim, označujúci ženu pokročilého veku.

2.2 Čöngsindä

Ďalším názvom pre ženy, ktoré boli odvedené pre potreby armády, konkrétne pre tie, ktoré boli podvedené pod zámienkou práce, je skrátene *čöngsindä* celým názvom *čosön jödža čöngsindä* (朝鮮女子勤勞挺身隊), preložiteľné ako kórejský ženský dobrovoľnícky zbor. Ďalším zaužívaným názvom bol *pando jödža čöngsindä* (半島女子挺身隊), preložiteľným ako ženský dobrovoľnícky zbor z polostrova. Obidva termíny označovali ženy – dobrovoľníčky, pracujúce v

⁹ KANG, M. K. *A historical approach to the Japanese military sexual slavery issue*. 1993.

¹⁰ MIN, Pyong Gap. *Korean Comfort women: The intersection of colonial power, gender, and class*. *Gender & society*, 2003. 17(6). str. 938.

pracovných táboroch, ktoré boli zriadené najmä po roku 1942, avšak fungovali už aj skôr, boli zriadené z dôvodu prudkej expanzie Japonska a nedostatku japonskej pracovnej sily v továrňach. Okrem iného sa starali aj o ďalšie potreby vojakov ako napríklad pranie a upratovanie. Ich klienti boli zväčša vojaci, ktorí sa vrátili z frontu. Koncentrácia továrenskej produkcie sa koncom vojny premiestnila do Kórey z dôvodu, že Japonsko podliehalo bombardovacím náletom zo strany USA, čo viedlo k zvýšenej intenzite programu vďaka lepšej dostupnosti pracovnej sily. Teda termín *čõngsindä* figuruje z japonskej strany ako pomenovanie programu pre nábor žien, ktoré však na rozdiel od *üanbu*, aspoň spočiatku pracovali v továrňach, ale v mnohých prípadoch bez nároku na honorár.¹¹ Kórejským pracovníčkam bolo vyplácané menej ako ekvivalentným japonským pracovníčkam, ešte k tomu približne polovica ich zárobku bola zadržovaná ako povinné úspory. Z ústnych výpovedí sa dozvedáme o krutom správaní zo strany japonských dozorcov, vedúceho až ku smrti z podvýživy, prepracovaniu a vystaveniu bombovým útokom. Sú zaznamenané prípady, kedy boli ženy podvedené pod zámienkou *čõngsindä* a skončili ako *üanbu* aj pred rokmi 1941-1942. Tento proces sa však stal čoraz bežnejší v nasledujúcich rokoch. Od roku 1942 sa často stávalo, že ženy boli podvedené a poslané do armádnych nevestincov napriek tomu, že sa dobrovoľne rozhodli zúčastniť len pracovného programu.¹² Existujú záznamy, že niektoré ženy boli unesené do armádnych nevestincov aj potom, ako boli prijaté do programu *čõngsindä*. Po dlhú dobu boli *üanbu* s *čõngsindä* mylne chápané ako jedno a to isté. Túto mylnú zámenu termínov pravdepodobne spôsobil fakt, že ženy, ktoré po ukončení nútených prác v rámci programu *čõngsindä* nemohli vysvetliť fakt, že vykonávali nútenú prácu a nie všetky boli *üanbu*. A naopak *üanbu*, kvôli obavám z hanby a sociálneho tlaku, vypovedali o účasti len v pracovnom programe. Je vhodné poznamenať, že nie všetky ženy naverbované do programu *čõngsindä*, skončili ako *üanbu*. Nie je možné presne určiť počet zverbovaných žien v rámci programu *čõngsindä*, ktoré skončili ako *üanbu*, avšak vzhľadom na počet *üanbu* (200 000), počet žien v

¹¹ Na jar v roku 1944 boli dievčatá vo veku od 12 do 14 rokov z provincie Čõlla najaté pod zámienkou pozvánky prijatia do školy a práce, nútené pracovať vo vojenskej leteckej továrni Mitsubishi bez zaplataenia. Počet dievčat, ktoré pracovali v zmienenej továrni sa odhaduje na 400. "(*Missübisi čosõn jõdžagũnro čõngsindä tũlõposjõssnajo?*). Omainjus, 5.6 1997.)

¹² Korean National History Compilation Committee. Korea Times (Los Angeles edition), 15.6.1992.

programe *čöngsindä* (50 000 - 70 000)¹³ a iné rôznorodé formy regrutovania uanbe je možné usúdiť, že sa nejednalo o majoritnú formu trafikovania žien. Prípady prostitúcie v tejto kategórii, pokiaľ neboli odvedené do armádnych nevestincov, nespádajú pod oficiálnu, riadne vedenú vojenskú prostitúciu, ale jednalo sa o znásilnenia.

2.3 Armádne nevestince

V mnohých prácach nazývané “comfort stations” odvodené od “comfort women”, môžeme preložiť ako stanice oddychu, komfortu, uspokojenia. Takýto preklad však nepresne definuje ich povahu. V práci bude používaný preložený termín armádne nevestince alebo vojenské nevestince, kde termín označuje nevestinec pre potreby cisárskej armády pod priamou alebo nepriamou vojenskou správou. Nevestincami budú označované súkromné operácie, ktoré neboli pod správou cisárskej armády. Jednalo sa teda o inštitúcie, kde boli transportované *üanbu*. Je však nutné rozdeľovať armádne nevestince na vojenské a priemyselné. V tejto práci je kladený dôraz predovšetkým na vojenské.

Üanbu a armádnym nevestincom bude venovaná veľká časť práce z dôvodu, že úlohou práce je popísať organizáciu vojenskej prostitúcie a nie prostitúciu ako samotnú v danom období. *Üanbu*, situované v armádných nevestincoch, slúžili ako nástroj zabezpečovania sexuálnych služieb pre vojakov, a teda tvorili majoritnú skupinu formy zabezpečovania takýchto služieb. Vojaci sú označovaní ako cisárski, pretože nie všetci boli Japonci. Viac ako 200 000¹⁴ z nich patrili ku kórejskému etniku.

¹³ I, Jöng-hun. *Kuksakjogwäsöüi ildže sutchalsangün sinhwä*. Čungangilbo, 20.6.2006.

¹⁴ Živí koncom augusta 1945, ich predpokladaný počet je však vyšší. Do roku 1944, teda do doby pred núteným odvodom, sa na dobrovoľnej báze v cisárskej armáde nachádzalo 18 000 Kórejcov. Po roku 1944 ich bolo odvedených viac ako 200 000, celkový počet Kórejcov, slúžiacich v cisárskej armáde sa odhaduje na 300 000. (GERLACH, Christian. *Asia. Asian labor in the wartime Japanese empire: Unknown histories*, Edited by PAUL H. KRATOSKA. New York. Journal of Southeast Asian studies. 2006.)

3. Historický kontext

Pre lepšie pochopenie problematiky je nutné nahliadnuť na historické a sociálne pozadie v Kórei počas obdobia okupácie Japonskom. Priblížiť faktory, ktoré formovali založenie vojenskej prostitúcie a ovplyvnili jej charakter. V priebehu druhej polovice 19. storočia a prvej polovice 20. storočia došlo viackrát k premene vzťahov medzi zmienenými krajinami ku vzájomnej spolupráci, ale aj k napätiu. Ich vzťah je možné označiť za ambivalentný. Hoci celosvetovo šíriaca sa expanzia vyspelých krajín ovplyvnila Kóreu už od 50. a v nasledujúcich rokoch 19. storočia, o jednoznačnom vplyve koloniálnej expanzie Japonska je možné hovoriť až od roku 1875, kedy Japonsko vďaka incidentu prepadnutia lodi Unjó, prinútilo Kóreu otvoriť prístavy.¹⁵ Po reštaurácii *Meidži*¹⁶ (Meidži išin, 明治維新) v roku 1868, sa v 1873 konal *seikanron*¹⁷ (征韓論) ohľadom otázky anexie Kórey. S výnimkou expedície na Taiwan (1874), anexie ostrovov Rjúkjú, kolonizácie Hokkaida, vyslania a ustanovenia menšej vojenskej posádky v Kórei (1885), Japonsko vyslovene vstúpilo do ozbrojeného konfliktu až v roku 1894-1895 a to do Čínsko-japonskej vojny, ktorú vyhralo. Tým Japonsko zmiernilo tradičný vplyv Číny v Kórei a potvrdilo svoje miesto ako dominantnej krajiny, ktorá bude mať vplyv nad budúcim vývojom situácie v Kórei. Nasledujúcim konfliktom bola Japonsko-ruská vojna v rokoch 1904-1905, v ktorej Japonsko zlikvidovalo ďalšieho súpera o vplyv nad Kóreou. Taft-Kacurovo memorandum z roku 1905¹⁸ (桂太郎 - 塔夫脫密約) a predošlé jednanie s Anglickom o prenechaní Kórey Japonsku za rešpektovanie ich záujmov v Číne (1902), otvorili Japonsku voľnú cestu pre anexiu Kórey. Takto vyzretá medzinárodná politická situácia umožnila hladký priebeh pre uzavretie protektorátnej zmluvy dňa

¹⁵ Incident bol vyprovokovaný Japoncami. V roku 1976 bol do Kórei poslaný Kuroda Kijotaka (黒田清隆, 1840-1900), ktorý zjednal Kanghwaskú zmluvu 22. februára. (ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001)

¹⁶ Meidži-išin, bol súhrn politických udalostí a značných sociálno-ekonomických zmien v Japonsku v rokoch 1867-1868/1869, ktoré najmä modernizovali štát, odstránili lénny systém, šógunát a obnovili moc cisára.

¹⁷ Seikanron, kórejsky čonghannon, bola jedna z hlavných politických debát v Japonsku v roku 1873 ohľadom invázie do Kórey.

¹⁸ Taft-Kacurovo memorandum bola diskusia medzi USA a Japonskom o statuse Kórei a Filipín po Rusko-japonskej vojne. Za ponechanie Filipín vo sfére záujmu USA, USA prenechalo Kóreu Japonsku.

17.10.1905¹⁹. Jedným z hlavných bodov bolo prenechanie zahraničnej politiky a financií v rukách Japonska, resp. tzv. “generálneho rezidenta”, ktorý sa priamo zodpovedal japonskému cisárovi. Kórejský odpor, ako aj rokovania delegácie v Hágu, vyslanej v roku 1907, boli neúspešné. Japonsko sa pustilo do postupnej práce vytvárania podmienok pre riadnu anexiu. V roku 1907 bola podpísaná nová dohoda, ktorá len zväčšovala právomoci Japonska v Kórei. Kórea bola finálne anektovaná dňa 29. augusta 1910, kedy sa cisár Sudžong (隆熙帝, 1874-1926) vzdal trónu a Kórea sa definitívne stala kolóniou. V rámci zmluvy prešla všetka zvrchovaná moc nad Kóreou japonskému cisárovi.

3.1 Následky japonskej okupácie.

Japonskou anexiou Kórey sa prudko zmenili sociálne podmienky a každodenný život vo všetkých jeho oblastiach.

V prvej fáze pod riadením guvernéra Terauchi Masataka (寺内正毅, 1852-1919) prebiehala snaha o legalizáciu japonskej nadvlády nad Kóreou, prostredníctvom propagácie spriaznenosti medzi Japoncami a Kórejcami. Táto snaha viedla k uľahčeniu asimilácie obyvateľstva. Takáto forma interpretácie japonskej imperialistickej agresie na Kórejskom polostrove ospravedlňovala japonskú okupáciu. Bez ohľadu na ideológiu je jasné, že anexia mala hlavne politické a ekonomické odôvodnenie. Napr. využiť Kóreu ako odbytko pre produkty japonských manufaktúr a využiť ju na poľnohospodársku produkciu, hlavne lacnej ryže. Prvé obdobie (1910-1919) sa nieslo v znamení represíí v oblasti tlače a politických organizácií. Úspešne boli dokončené štruktúry koloniálnych inštitúcií, ktoré sa formovali už od obdobia protektorátu a vďaka nim bol priebeh prevzatia moci veľmi efektívny. Ďalším faktorom, ktorý napomohol k hladkému prevzatiu moci bol fakt, že Japonsko malo možnosť sa poučiť zo skúseností iných koloniálnych veľmocí, ktorých snahy uspeli, alebo zlyhali v minulosti blízkej alebo dávnejšej. Na rozdiel od nich Japonsko v Kórei

¹⁹ Protektorátna zmluva bola uzavretá schopným japonským politikom Itó Hirobumim (伊藤博文, 1841-1909), ktorý bol neskôr zavraždený kórejským vlastencom Ang Čung-günom (1879-1910), riadne podpísaná vtedajším ministrom zahraničia.

nemuselo vytvárať umelý štát v nerozvinutej krajine bez zabehnutých politických jednotiek. Najvýznamnejším faktorom, ovplyvňujúcim Kóreu v prvom období anexie, bol jednoznačne japonský súpis pôdy. Japonsko stanovilo úrad pre súpis pôdy, ktorého úlohou bolo racionalizovať a právne kodifikovať vlastníctvo pôdy. Tento proces prebiehal od roku 1910 až do roku 1918. Úrad zmapoval a rozdelil pôdu podľa druhu pre maximalizáciu efektivity poľnohospodárstva. Vlastníctvo pôdy bolo prideľované len na základe existujúcej dokumentácie, resp. muselo byť právne dokázané. Tradiční farmári, ktorí boli často len čiastoční vlastníci, nájomníci alebo usadlíci, obrábajúci pôdu na základe “zvykového” práva, boli o pôdu pripravení, z dôvodov nemožnosti právneho preukázania vlastníctva. Japonský aparát taktiež skonfiškoval veľké množstvo pôdy úradníkom kráľovstva Čosŏn. Týmto spôsobom Japonsko prevzalo vlastníctvo nad viac ako 40%²⁰ pôdy na celom Kórejskom polostrove a stalo sa väčšinovým vlastníkom. Dôsledkom bola veľká migrácia farmárov, ktorí prišli o živobytie. Veľká väčšina bola buď vytlačená farmárčiť do nehostinných vyššie položených oblastí a stali s z nich tzv. žďariči, alebo sa museli presťahovať do miest. Každopádne táto realita mala neblahý dopad na ich finančné zabezpečenie a tým pádom na rodinnú situáciu. Nastolenie poriadku v otázke vlastníctva pôdy v Kórei, otvorilo cestu pre podnikanie a rozvoj poľnohospodárstva a priemyslu predovšetkým pre japonských koncesionárov. Blízka lokalita Kórey predurčila jej designáciu ako hlavného dodávateľa potravín pre Japonsko a to predovšetkým v 20. rokoch 20. storočia, kedy sa v Japonsku vyskytovali vážne nedostatky potravy. Japonský plán pre zvýšenie produktivity ryže sa dostal do platnosti a export ryže postupom rokov narastal aj na úkor nedostatku v Kórei²¹. Potreby kórejského ľudu a to najmä najpočetnejšej skupiny chudobných farmárov, boli obetované za cenu stability v Japonsku.

Japonská vláda už počas prvej fázy (1910-1919) dokončila na Kórejskom polostrove systém koloniálneho merkantilizmu, ktorý vyžadoval výstavbu fungujúcej dopravnej infraštruktúry. Systém bol vybudovaný za účelom efektívneho využívania prírodných zdrojov a nerastného bohatstva. Vyvinuli

²⁰ SIN, Jong-ha, *Čosŏn Tchodžičosasaŏp jŏngu*. Čisiksanŏpsa, Sŏul 1981.

²¹ V roku 1919 20% ryže vyprodukovanej v Kórei bolo exportovanej do Japonska, v roku 1931 toto množstvo dosiahlo až 57%. (*KODANSHA. Japan: an illustrated encyclopedia*. Tokyo: Kodansha, 1993.)

moderné prístavy a rozsiahly železničný systém, ktorý zahŕňal trať z južného mesta Pusan, vedúcu cez hlavné mesto Seoul, až na sever ku čínskym hraniciam. Okrem ekonomického významu mala táto dopravná tepna aj strategický význam, zabezpečujúci hladký transport cisárskej armády a kontrolu nad Kóreou. Popri presune veľkého množstva vojakov a materiálu, infraštruktúra zabezpečovala samozrejme transport *üanbu*. Takto vyvinutá infraštruktúra v príľahlej kolónii, na rozdiel od ostatných, uľahčovala nábor, transport a vlastne všetky aspekty využívania ľudských zdrojov.²²²³

Druhá fáza (1919-1931) reagovala na zlyhanie potlačenia hnutia 1. apríla²⁴. Neefektívny zákrok z japonskej strany zanechal 553-7500 ľudských obetí, čo samozrejme vyvolalo celosvetový ohlas. Hnutie nedokázalo Kóreu zbaviť japonskej nadvlády. Výsledkom bolo poverenie nového guvernéra Saitó Makotu (斎藤実, 1858-1936), aby upokojil situáciu a znovu zabezpečil kontroly nad Kóreou. „Na rozdiel od predchádzajúceho, striktne vojensky orientovaného guvernéra, bol schopný diplomat. Vďaka úspešnej reformnej kultúrnej politike, ktorá zahŕňala rad ústupkov v civilnom ako aj politickom živote Kórejcov v područí Japonska, zabezpečil pozitívnejší obraz japonskej koloniálnej správy v zahraničí.“²⁵

Tretia fáza (1931-1941) prebiehala počas vojenského konfliktu. Významné prvky boli: mobilizácia priemyslu a pracovných síl, násilná asimilácia a vojenská mobilizácia. Generálnym guvernérom v tomto období bol Ugaki Kazušige (宇垣一成, 1868-1956). Ďalšia významná úloha Kórey v tejto fáze, ktorú plnila pre uspokojenie potrieb Japonska, plánujúceho ďalší postup do Ázie, menovite Mandžuska, bolo poskytovanie surovín ako vlna a nerastné suroviny. Koloniálna politika sa sústredila v roku 1930 na industrializáciu, zameranú na ťažký priemysel, nepostrádateľný v čase vojny. Toto slúžilo ako príprava pred vojnovým konfliktom, ktorý sa začal v roku 1931 vpádom do Mandžuska. Mandžusko ako zdroj nesmierneho nerastného bohatstva, bolo strategickou oblasťou pre

²² SAVADA, Andrea Matles; SHAW, William. *Korea Under Japanese Rule*. Federal Research Division, Library of Congress. 1990.

²³ Pre bližšie informácie ohľadom transportu viď. kapitola 6.2.

²⁴ Demonštrácia za nezávislosť Kórey 1.4.1919.

²⁵ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001.

dosiahnutie japonskej sebestačnosti. Kórea sa stala základňou pre uskutočňovanie japonskej politiky v celej Ázii.

Posledná fáza koloniálnej nadvlády prebiehala v rokoch 1942-1945. “Tým, že Japonsko vyhlásilo vojnu spojencom, bolo naraz nútené bojovať na niekoľkých frontoch. Od južného Pacifiku cez Novú Guineu, až po juhovýchodnú Áziu, pričom stále muselo udržiavať svoje pozície v Číne.”²⁶ Japonci potrebovali pre svoje účely veľa síl, čo spôsobilo veľké pohyby obyvateľstva v Kórei, ako aj malo priamy dopad na eskaláciu sociálno-ekonomicky neblahého podnebia v Kórei. Hoci cisárska armáda prijímala kórejských dobrovoľníkov do svojich radov už od roku 1938 v roku 1943 boli japonské vojnové zdroje vyčerpané natoľko, že od roku 1943 bol vydaný všeobecný povolávací rozkaz pre všetkých Kórejcov.

3.2 Vznik systému vojenskej prostitúcie

V roku 1931 Japonsko vytvorilo štát Mandžukuo. Japonská vláda nad Mandžukuom uľahčovala dve veci. Kontrolu nad emigrantami z Japonského impéria a umožnila voľne potlačiť kórejský odboj partizánov v Mandžusku. Následné prepojenie ekonomickej zóny v Mandžusku s vodnými elektrárnami na severe Kórey, prehĺbilo industrializáciu. Je nutné poznamenať, že už v tomto čase sa v Mandžusku vyskytovalo cez milión Kórejcov. Napriek tomu, že určité formy poskytovania sexuálnych služieb cisárskym vojakom zo strany nevestincov v Kórei sa vyskytovali aj v skoršom období, resp. od ich prítomnosti na polostrove od roku 1885, až v roku 1930 sa dostávame do obdobia, kedy vojenská prostitúcia ako taká a problematika *üanbu* sa stáva oficiálnou záležitosťou a nadobúda rozmery hlavne z hľadiska relevantných písomných prameňov a výpovedí.²⁷

Z dôvodu, že Kórea bola pod japonskou koloniálnou správou už od roku 1910, sa Japonsko rozhodlo využívať kórejské ženy na sexuálne nútené práce, popri tom však apelovalo na Japonky, aby sa vydali a mali čo najviac detí - tzv.

²⁶ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001.

²⁷ *Hanguk üanbu mundže täčchäk hjöpüihö*. 韓國慰安婦問題對策協商會, 1993, 1995, 1997, 1999.

“národná misia materstva”.²⁸ Nútený nábor Japoniek však nepripadal do úvahy, už len z dôvodu potrebného počtu žien, ktorý v plnom rozsahu vojenského ťaženia stúpал do počtu niekoľko sto tisíc. Takýto nábor bol v Japonsku zo strany vlády jednoducho neprístupný kvôli obavám z pohnevania si verejnosti. “V tej dobe mala japonská armáda obmedzený prístup k japonským dobrovoľníčkam, ktoré boli v podstate bývalé prostitútky a veľká časť z nich bola infikovaná pohlavnými chorobami, kvôli dlhodobému vykonávaniu tejto profesie. Z tohto dôvodu vojenské vedenie navrhlo, aby armáda využila slobodné a mladé kórejské ženy.”²⁹

Japonský asimilačný program, ktorý bežal už od roku 1937, vyžadoval od svojich subjektov záväzok. A to menovite užívanie japonskej vlajky, uctievanie cisára, vykonávanie šintó ceremónií, zmenu kórejského mena na japonské. Týmto spôsobom japonská vláda poskytla legálny podklad pre mobilizáciu (*kokka sodoinho*, 国家総動員法)³⁰, chápala Kórejcov ako subjekty impéria, ktorí sú zaviazaní si splniť svoju povinnosť. Od roku 1939 si japonská správa v Kórei vynucovala priemyselnú mobilizáciu ako žien, tak aj mužov na armádne účely. Kórejci v podpornom postavení sprostredkovali rôzne práce pre účely vojenského ťaženia od Japonska a Sachalinu cez Mandžusko až po odľahlejšie časti Ázie. S postupom vojny sa však vynucovanie služby stávalo stále viac agresívne. Narastajúce počty Kórejcov nedobrovoľne pracujúcich v armádnom ťažení boli zaznamenané najmä v rokoch 1941-1942. Počty takto odvedených Kórejcov dosahovali približne 6 000 000.³¹ Zregrutované ženy, ktoré sa stali *ianbu*, boli v dobovej oficiálnej dokumentácii vedené ako dobrovoľníčky až do roku 1942-1943, kedy nábor nadobudol povinné stanovisko z legálneho hľadiska a to vstúpením Národného nariadenia o služobnom odvode (*kokkumin čojorei*, 国民徴用令) do platnosti.³²

²⁸ MIHO Ogino. *Abortion and Women's Reproductive Rights: The State of Japanese Women, 1945-1991*, in *Women of Japan and Korea: Continuity and Change*. Joyce Gelb and Marian Lief Palley, eds. Philadelphia: Temple University Press, 1994.

²⁹ SOH, Chunghee Sarah. *The Korean Comfort Women: Movement for Redress*. Asian Survey. 1996, 36(12), 1226-1240.

³⁰ 1938, Národný zákon mobilizácie, povoľoval mimoriadne opatrenia, zabezpečoval smerovanie práce a materiálov, reguloval platy a ceny, vládne operácie nad určitými odvetviami priemyslu a dokonca aj povinné sporenia, systém registrácie občanov pre odvod pre vojenské účely. Ustanovený v roku 1932. V roku 1938 pozmenený.

³¹ ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001.

³² Jednalo sa o doplnkový zákon ku Národnému zákonu mobilizácie z roku 1938. Bol vypracovaný premiérom Konoe Fumimaruom (近衛文磨, 1891-1945). Umožňoval vláde regrutovať civilných

Z dostupnej dokumentácie je možné usúdiť, že nevestince súkromného charakteru, ktoré však boli jasne postavené kvôli požiadavkam armády, sa vyskytovali v Mandžusku už od invázie v roku 1931. Napríklad Ča Čöng-rje vypovedala, že bola násilne vzatá z Kórei už v roku 1932 ako *üanbu*. Od roku 1932 začala cisárska armáda oficiálne zriaďovať armádne nevestince³³. Jedným z príkladov je zriadenie armádných nevestincov v Šanghaji. Podľa vyjadrenia generál-poručika Jasudži Okamura (岡村寧次, 1884-1966), ktorý stál za zriadením týchto zariadení v Číne, mali slúžiť ako prevencia pred veľkým počtom znásilnení, ktoré páchali príslušníci cisárskej armády počas invázie do Mandžuska. Sám vypovedal: „*Üanbu* v predchádzajúcich kampaniach neexistovali. Otvorene povedané, osobne som bol iniciátorom tohto projektu. V roku 1932, počas Šanghajskeho incidentu, došlo ku aktom znásilnenia zo strany cisárskeho vojenského personálu. Ja, ako zástupca náčelníka štábu šanghajských expedičných síl, som nasledoval príklad japonských námorných brigád a požiadal som guvernéra prefektúry Nagasaki o zaslanie skupín žien *üanbu*. Výsledkom bolo, že zločiny znásilnenia úplne vymizli a to ma veľmi potešilo.”³⁴ Vybudovanie týchto nevestincov drasticky znížilo počet nahlásených znásilnení v lokalite výskytu armády. Riadne nevestince väčšieho charakteru sa vyskytli až po nankingskom masakri v roku 1937,³⁵ kedy bolo zabitých 115 000 čínskych civilistov a nespočetne veľa žien bolo znásilnených. Kvôli tomuto násilnému aktu boli japonské authority nútené zväziť status disciplíny a morálky a uviesť do pohybu plán veľkých rozmerov, ktorý vychádzal z pôvodného založenia armádných nevestincov v roku 1932. Dosvedčuje to aj dokument “Varovný oznam ohľadom zaobchádzania s miestnym obyvateľstvom zo strany vojenských jednotiek a personálu” z 27. júna 1938, kde generál Naosaburo Okabe, vyšší dôstojník štábu šanghajských expedičných síl pod vedením Jasudži Okamurom, píše: “Podľa

pracovníkov s cieľom zabezpečenia dostatočného prísunu pracovných síl v strategických vojnových priemyselných odvetviach s výnimkou v prípade zdravotného a mentálneho postihnutia.

³³ “Oficiálne dokumenty z danej doby zmieňujú, že ustanovenie armádných nevestincov bolo vykonané za účelom prevencie protijaponského sentimentu zo strany subjektov, ako následok znásilňovania a iných nelegálnych aktov zo strany vojenského personálu. Takisto slúžili ako prevencia voči oslabeniu bojaskopnosti armády pohlavnými chorobami a chorobami. Posledná funkcia bola prevencia špionáže.” (COOMARASWAMY Radhika. OSN Economical and Social Council. *E/CN.4/1996/53/Add.1/Corr.1.*)

³⁴ OKAMURA, Jasudži. *Taišo širjo*. Tokyo: Hara šobo, 1970. 岡村寧次大将資料. 東京 : 原書房. 1970, str. 302-303.

³⁵ Vojenský zločin Japonska, kde cisárski vojaci napáchali mnoho brutalít. Zomrelo 300 000 civilistov.

rôznych správ príčinou tak silného šírenia protijaponského sentimentu, je šírenie sa správ o znásilneniach spáchaných cisárskou armádou. Spolu so striktnou kontrolou vojakov (individuálneho správania zmieneného typu) je čo najskoršie poskytnutie facilit sexúálneho komfortu pre vojakov veľmi dôležité.”³⁶ ³⁷. Z vyššie uvedených dôvodov je možné usúdiť, že v 30. rokoch 20. storočia vznikla na základe rozhodnutí vojenského vedenia čínskych expedičných síl (*Šinahakengun*, 支那派遣軍), pod riadením cisárskeho generálneho štábu (*Daihonei*, 大本营) ako súčasť najvyššej vojenskej rady (*Gundži sangi-kan kaigi*, 軍事參議官會議)³⁸, štruktúra, v ktorej sa predovšetkým kórejské, ale aj iné ženy, stali dôležitou komoditou, ktorá bola z Kórey exportovaná do všetkých kútov Japonského impéria.³⁹ Pri výbere obetí *üanbu* sa sústredili predovšetkým na mladé⁴⁰ dievčatá v ťažkej životnej situácii, ktoré nemali možnosť sa brániť a ktoré nikomu nechýbali.⁴¹ S postupom vojenského ťaženia a vývojom situácie na fronte však boli využívané aj ženy iných národností. Vojenská prostitúcia vedená pod dohľadom cisárskej armády prebiehala práve v týchto nevestincoch. Ostatné aktivity vojakov, najmä vo voľnom čase, resp. využívanie nevestincov, ktoré mohli byť zriadené pre potreby armády, natrvalo alebo dočasne, nespádajú do záujmu tejto práce. Je samozrejmé, že znásilňovanie a iné vynútené formy sexúálnych služieb prebiehali celým obdobím japonských vojnových aktivít.

³⁶ Vid'. príloha č. 2.

³⁷ *Rapes Sparked Call for Facilities*, Japan Times, Aug.5, 1992. str. 3.

³⁸ Jej súčasťou bol cisár Hirohito (昭和天皇, 1901-1989), premiér Fumimaro Konoe (近衛文磨, 1891-1945) a ďalší...

³⁹ COOMARASWAMY Radhika. OSN Economical and Social Council. *E/CN.4/1996/53/Add.1/Corr.1*.

⁴⁰ Zväčša vo veku od 11 do 20 rokov.

⁴¹ JOŠIDA, Seidži. *Wataši senso hanzai: Čosen hito kjosei renko*. Saničišobo, 1983. 吉田清治. 私戦争犯罪: 朝鮮人強制連行. 三一書房, 1983.

4. Sociálno-ekonomické dôsledky historického vývoja

Kórejské ženy sa stali obeťami vojenskej prostitúcie nielen z dôvodu, že sa narodili v kolonizovanej krajine, ale aj kvôli neblahým sociálnym podmienkam, v ktorých sa mnohé z nich nachádzali. Často pochádzali z veľmi chudobných rodín bezzemkov, ktorých o pôdu pripravil pozemkový zákon a stali sa z nich migranti bez práce, potulujúci sa medzi mestami, kde sa vyvíjal priemysel pre potreby vojny. Nesmierne zaťaženie nájomcovia pôdy boli zo strany vlastníkov pôdy ožobračovaní, nútení odovzdávať 50-80% úrody. Stabilný daňový základ v roku 1930 dosahoval 45%, neplatil však pre významných vlastníkov pôdy, ktorých záujmy boli bránené vládou.⁴² Nájomcovia, nútení odovzdávať viac ako polovicu úrody za prenájom a ešte k tomu si zaplatiť daňové povinnosti, boli prinútení zaslať ženu, alebo dcéry do fabriek, alebo poskytnúť pre prostitúciu, aby mohli zaplatiť dane.⁴³ Rozširujúci sa rozdiel medzi vlastníkmi a nevlastníkmi vytváral sociálne napätie. Japonská koloniálna správa a jej hospodárenie tieto chudobné a nezamestnané ženy a ich rodiny urobili veľmi zraniteľnými voči mobilizácii. Ekonomická nestabilita, spomenutá v predchádzajúcej kapitole, sa samozrejme odzrkadlila v každej sfére sociálneho života a v mnohých prípadoch viedla až k narušeniu a rozdeleniu rodín. Ten istý efekt mala nútená mobilizácia.

Všetky tieto faktory prispievali ku zraniteľnosti rodín a najmä ich najslabších členov, teda mladých dievčat. “Týmto sa ich lákanie na falošné sľuby práce a výplaty stalo veľmi efektívne. Až 59% *üanbu* bolo zregrutovaných pod zámienkou falošnej práce, poväčšine v Japonsku.”⁴⁴ Toto svedčí, že kolonizácia a jej vplyv na sociálne pomery a triedy, ako aj tradičná kultúra v Kórei, napomáhali vytvoreniu prostredia, ktoré dotlačilo mnohé mladé ženy do mobilizácie a ak nie, tak ich spravilo veľmi zraniteľnými. Sociálno-ekonomický dopad prudkej industrializácie od roku 1930 mal výrazný vplyv najmä na ženskú populáciu. Z 31,7% účasti žien v pracovnom sektore v roku 1920, klesla účasť na 25,2% v

⁴² ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001.

⁴³ NOZAKI, Yoshiko; Hiromitsu Inokuchi; Tae-young Kim. *Legal Categories, Demographic Change and Japan's Korean Residents in the Long Twentieth Century*. The Asia-Pacific Journal. 2006.

⁴⁴ *Hanguk üanbu mundže täčchäk hjöppühö*. 韓國慰安婦問題對策協商會.

roku 1930.⁴⁵ Ľahšie odvetia priemyslu, ktoré mohli využívať ženskú pracovnú silu: ako textilný priemysel, potravinársky priemysel, fabriky na spracovanie tabaku a gummy prešli do úzadia, čo vyústilo do prepúšťania a znižovania stavov pracovných miest. Naproti tomu dopyt po mužskej pracovnej sile narástol. Ochudobnenie kórejského ľudu a nedostatok jedla vo vojnových časoch, najmä na dedinách, spustili vlnu migrácie do miest. Z týchto dôvodov sa bol schopný zamestnať veľmi malý podiel žien. Veľká väčšina sa stala cieľovou skupinou pre operácie vojenskej prostitúcie a civilnej prostitúcie, alebo sa zamestnávali v baroch a krčmách a iných podnikoch, poskytujúcich služby pre lokálne obyvateľstvo.

Mnoho mladých Kórejok, ktoré sa neskôr stali obeťami vojenskej prostitúcie, pracovalo v cudzích rodinách ako slúžky, alebo adoptované deti, pretože ich vlastné rodiny ich nemohli uživiť, z dôvodu zmien, ktoré zapríčinila koloniálna politika. Ako príklad je možné uviesť výpoveď *üanbu* Kim Yöng-im, ktorá uvádza nasledujúce fakty: “Opustila rodný dom vo veku 12 rokov, pretože bola adoptovaná istým mužom za malý peniaz pre jej rodinu, konkrétne pre otca, ktorý si potreboval zakúpiť liek na chorobu. Jej nevlastní rodičia mali 2 vlastné dcéry, z ktorých mladšia chodila na strednú školu a staršia sa pripravovala na štúdium na vysokej škole v Japonsku. Jednu noc započula svojich nevlastných rodičov, ako polemizujú nad zaslaním jednej z dcér na práce do Japonska, v dôsledku povinných nariadení. Povinnosť kórejských rodín poskytnúť aspoň jednu nevydanú dcéru na pracovný pobyt do Japonska, ako formu pomoci vojenskému ťaženiu a splnenie si povinnosti voči impériu. Myslela, že na rozdiel od jej zabezpečených sestier, by práve ona mala ísť zarobiť nejaké peniaze. Nasledujúce ráno sa nevlastným rodičom zverila so svojím názorom a zámerom dobrovoľne sa nechať zregrutovať. A takto skončila v armádnom nevestinci v Mandžusku.”⁴⁶ Tento prípad potvrdzuje predpoklad priamej či nepriamej selektívnej mobilizácie ochudobnených žien. Ďalším populárnym spôsobom získavania mladých žien pre systém vojenskej prostitúcie boli únosy. Niet pochýb, že skupinou, na ktorú sa cisárska armáda a polícia zameriavali, boli práve chudobné a nevzdelané rodiny, bez možnosti sa brániť. To samozrejme

⁴⁵ SIN, Jöng-suk, *Uri jösöngüi jöksa*. 1996.

⁴⁶ MIN, Pyong Gap. *Korean Comfort women: The intersection of colonial power, gender, and class*. *Gender & society*, 2003. 17(6). 951.

minimalizovalo hocijaký potenciál pohnevania si verejnej mienky a legálneho napadnutia ich podozrivých aktivít. Kórejky z bohatých rodín, ktoré vlastnili pôdu, alebo boli integrované v priemysle, v štátnej správe, strategických mestských zamestnaniach sa boli schopné mobilizácii vyhnúť. Ako príklad je možné uviesť výpoveď Jun Čöng-ok, ktorá bola schopná sa mobilizácii vyhnúť tým, že prestala chodiť do školy. Jun Čöng-ok spomína: “V dobe, keď som chodila na strednú školu v roku 1943, som jedného dňa bola v školskom suteréne nútená podpísať papiere, ktoré ma zaväzovali odpovedať na pracovnú mobilizáciu, avšak hneď ako som o tom povedala rodičom, zakázali mi naďalej chodiť do školy. Zostala som doma a vďaka tomu som sa vyhla mobilizácii.”⁴⁷

4.1 Vojenské hospodárstvo a vojenská prostitúcia

Vojenská ekonomika a hospodárstvo boli faktory, ktoré mali snáď najväčší dopad na to, ako, kde, kedy, v akých podmienkach cisárska armáda operovala. To samozrejme determinovalo systém vojenskej prostitúcie, ktorý bol na ňu viazaný. Preto je nutné sa na túto tematiku bližšie pozrieť a charakterizovať jej vplyv.

Japonsko sa v 30. rokoch 20. storočia vymanilo z ekonomickej depresie aj vďaka militarizácii (28% národného príjmu bolo dedikované vojenskému rozpočtu)⁴⁸ a naplňaním vládnych deficitov rozvojom ťažkého priemyslu v kolonizovanej Kórei. Mobilizáciou vojakov z chudobných vidieckych oblastí v Japonsku sa čiastočne riešili sociálne problémy v týchto oblastiach. Nakoľko Japonci Kórejcov zatiaľ v armáde nepotrebovali a všeobecne im nedôverovali⁴⁹, táto politika nebola platná v Kórei. Medzinárodná obchodná situácia bola v stagnujúcej situácii z dôvodu, že mocnosti sa snažili chrániť si svoj vplyv a ekonomické výsady v kolóniách a posilniť si vlastnú ekonomiku prostredníctvom vysokých ciel. Japonsko s minimálnymi prírodnými bohatstvami sa snažilo tento vzor nasledovať. Cisárska armáda bola vystavená strategickému nedostatku istých surovín, nevyhnutných pre zbrojenie, ktorými boli hlavne ropa a guma, ktorá

⁴⁷ MIN, Pyong Gap. *Korean Comfort women: The intersection of colonial power, gender, and class*. Gender & society, 2003. 17(6.), 952.

⁴⁸ ELLIS, John. *World War II: a statistical survey : the essential facts and figures for all the combatants*. New York, NY: Facts on File, 1993.

⁴⁹ DAWS, Gavan. *Prisoners of the Japanese: POWs of World War II in the Pacific*. New York: Quill, 1994.

nebola v 30. rokoch v sfére japonského vplyvu. Japonsko získavalo väčšinu ropy od USA a gumu od britskej Malajzie, teda od krajín, ktoré sa snažili japonskej expanzii zabrániť.⁵⁰ Ďalšia expanzia do Ruska v nasledujúcich rokoch nepripadala do úvahy z dôvodu silného odporu sovietskej armády. Tým pádom čerpanie ropy z priľahlej východnej Sibíri nebolo možné. Eskalácia konfliktu v Číne v rokoch 1937-1940 vytvorila na Japonsko ekonomický tlak, ktorý vyústil do rozhodnutia cisárskej armády zaútočiť na holandskú Indonéziu, kde sa nachádzala ropa a britskú Malajziu kvôli gume. Reakcia USA na Japonskú agresiu v Južnom Pacifiku bolo embargo na ropu z 26. júla 1941.⁵¹ Dlhodobá kontrola nad britskými a holandskými kolóniami v Juhovýchodnej Ázii by zabezpečila čerpanie tak potrebnej ropy a gumy a umožnila by upevniť kontrolu moci v Číne. Jediné, čo mohlo zabrániť Japonsku plnú kontrolu v tomto regióne, bola pacifická flotila USA. Rýchlym úderom a jej zničením na Hawaji sa cisárska armáda snažila odstrániť tento problém. Bolo to riskantné rozhodnutie s možnosťou veľkého zisku. Japonsko totižto nebolo ekonomicky a vojensky pripravené na dlhotrvajúcu vojnu. Zásoby ropy by bez rýchleho jednanie v Juhovýchodnej Ázii vydržali približne 6 mesiacov.⁵²

Japonsko, ako ostrovné impérium, bolo totálne závislé na udržiavaní bezpečných morských trás, ktoré zabezpečovali chod priemyslu. Vojna v Pacifiku bola náročná z dôvodu, že takmer všetko, čo bolo transportované, bolo potrebné aj brániť počas transportu cez oceán, ako aj udržiavať posádku na mnohých strategických pozíciách. Ako import ropy a gumy do fabrík v Japonsku a Kórei musel takisto fungovať export do lokácií ako Jáva a Borneo, kde by priemysel, bez pravidelného dovozu strojov a techniky vyrobenej v Japonsku, prestal fungovať. Intenzifikácia mobilizácie v roku 1944 takisto potvrdzuje fakt, že podľa produkcie lodí a lietadiel, sa japonská produkcia začala zvyšovať až od roku 1944⁵³, čo svedčí o skutočnosti, že Japonsko na dlhú vojnu nebolo pripravené, resp. operovalo podľa zlej ekonomickej stratégie. Takýto nátlak a potreba síl pracovných a vojenských v rôznych častiach Ázie sa preniesol na Kóreu ako

⁵⁰ GRAHAM, James. *Japan's Economic Expansion into Manchuria and China in World War Two*. 2004.

⁵¹ WORTH, Roland H., Jr. *No Choice But War: the United States Embargo Against Japan and the Eruption of War in the Pacific*, Jefferson, North Carolina: McFarland, 1995.

⁵² WILLMOTT, H. P. *Empires in the balance: Japanese and Allied Pacific strategies to April 1942*. Annapolis, Md.: Naval Institute Press, 2008.

⁵³ Vid'. príloha č. 3.

inkorporovaného spojenca. V tejto situácii sa zrazu ocitli tisíce nervózných, od rodín odtrhnutých mužov, roztrúsených od Sachalinu po Južný Pacifik v rámci vojenských posádok, bojujúcich, udržiujúcich strategické pozície alebo dozerajúcich na priemyselné pozície. Ešte k tomu boli vyhladovaní kvôli prerušeným transportom vo vojne, ktorú nemohli vyhrať a spojenecké jednotky sa každým dňom približovali k srdcu impéria Japonska.⁵⁴ Cisárska armáda musela tento problém riešiť obmedzeným rozpočtom.

Zo strany Japonska sa financovanie vojenského ťaženia hlavne po Pearl Harbor, bitke o Midway a bitke o Tarawu⁵⁵ stalo nesmierne finančne nákladným. Takisto ľudské zdroje boli vo vojne v Pacifiku zo strany Japonska nedostatočné. Stabilná rotácia čerstvých síl a vyčerpaných síl nefungovala dostatočne, nebolo možné zabezpečiť dostatočný čas oddychu pre vojakov. Systém vojenskej prostitúcie síce túto problematiku neriešil, ale dokázal poskytnúť mladým vojakom istú formu odpútania pozornosti od vojny a zabezpečiť si ich poslušnosť. Vojenské ťaženie vyžadovalo viac zdrojov ako bolo Japonsko spolu s pomocou kolónií schopné v krátkej dobe vytvoriť. Toto donútilo vládu podniknúť radikálne riešenia v snahe udržať všetko pod kontrolou a poskytnúť pocit istoty obyvateľstvu v snahe predísť komplikáciám. Z tohto pohľadu bol vojenský systém prostitúcie ekonomickou cestou udržiavania armády, ktorá mala nedostatočné financovanie a nemohla si dovoliť poskytovať prestávky a voľno vojakom. Z tohto aspektu je možné systém vojenskej prostitúcie chápať ako vnútornú časť vojenského systému, demonštrujúc fakt, že systém armádnych nevestincov bol jasný dôsledok hospodárenia cisárskej armády a Japonského impéria.

⁵⁴ ECKERT, Carter J. *Offspring of empire: the Koch'ang Kims and the colonial origins of Korean capitalism, 1876-1945*. Seattle: University of Washington Press, 1991. str. 199-201.

⁵⁵ 1943, Japonsko utrpelo veľké straty a stalo sa strategicky odokryté voči ťaženiu spojencov. (SEARS, David. *DEATH AND VALOR ON TARAWA. World War II*. 2016. 30(5). 40-46.)

5. Sexuálna kultúra a prostitúcia

Pochopenie sexuálnej kultúry v tradičnej Kórei a jej transformácie po okupácii Japonskom, vypovedá o charaktere vojenskej prostitúcie a mechanizmoch jej implementovania, preto je vhodné načrtnúť túto problematiku. Legálne opatrenia, ktoré využívalo Japonsko na lákanie nevedomých dievčat neboli len náhodou, ale veľmi dômyselne prepracovaným aparátom, ktorý na jednej strane uspokojoval potreby cisárskej armády a na druhej udržiaval pod kontrolou domorodé obyvateľstvo.

O charaktere príčin danej problematiky v tomto chaotickom období existujú rôzne predpoklady. Existujú rôzne teoretické prúdy, ktoré pripisujú veľký význam kultúrnemu dedičstvu patriarchálnej spoločnosti, založenej na dvojitych, veľmi odlišných štandardoch pre ženy a mužov na chápanie prostitúcie.

Sexuálnej slobode mužov, ktorá nemala morálne hranice. Napríklad nevera zo strany muža nebola pokladaná za veľký prehrešok. Na rozdiel od toho, hodnota žien bola prísne posudzovaná podľa ich panenstva a nepoškvrnenosti. Nevydaté ženy jednoducho museli byť panny. Bez ohľadu na okolnosti, ženy, ktoré prišli o panenstvo, boli považované za poškvrnené, zahanbené a to aj z pohľadu ich vlastnej rodiny.⁵⁶ Postavenie žien v kórejskej striktno patriarchálnej spoločnosti vychádzajúcej z konfuciánskych základov nebolo v zmienenej dobe vôbec priaznivé. Dcéry boli považované za záťaž pre rodinu, hlavne kvôli finančnej nákladnosti vydaja dcéry do inej rodiny.⁵⁷ Prísna oddanosť voči manželovi, ale aj čiastočne voči synovi bola bezvýhradne dodržiavaná. Počas

⁵⁶ “V tomto kultúrnom kontexte mnoho žien spáchalo samovraždu potom, čo boli znásilnené, alebo aby sa vyhli znásilneniu počas dvoch japonských invázií na Kóreu v čase dynastie Čosŏn na konci 16. storočia. Ich smrť bola uznaná ako čestný skutok počestných žien. Je pozoruhodné, že potom, čo Japonci ustúpili, im kráľ Sondžo (宣祖, 1592-1608) udelil ocenenie vynikajúcich poddaných. V posledných rokoch existujú prípady, kedy mladí muži zločinci v Južnej Kórei, využili tento tradičný pohľad na znásilňovanie žien, pred ich rodinným príslušníkom ich znásilnili, aby skutok nemohli nahlásiť na políciu.” (SOH, Chunghee Sarah. *The Korean Comfort Women: Movement for Redress*. Asian Survey. 1996, 36(12).)

⁵⁷ Bývalá “comfort comen” Kang Sun-sin vypovedá: “Pretože ma matka každý deň otravovala tým, že spomínala moje vydanie z domu preč, utiekla som z domu. Napriek tomu, že som vykonávala rôzne pofidérne práce v priemysle, nemohla som prežiť. Išla som za bratom, ktorý ma poslal preč a povedal mi “Prečo sa nemôžeš konečne vydať? Skúsila som spáchať samovraždu skočením do rieky Han.” (MIN, Pyong Gap. *Korean Comfort women: The intersection of colonial power, gender, and class*. Gender & society. 2003 str. 38-957.)

kráľovstva Čosŏn boli úlohy a práva žien značne zredukované v porovnaní s predchádzajúcimi epochami kórejskej histórie. Ženy boli úplne skryté pred vonkajším svetom a každá z nich musela zodpovedať konfuciánskym ideálom čistoty, poslušnosti a vernosti. Ženy boli predmetom mužskej dominancie v priebehu ich celého života, boli nútené počúvať svojich otcov, manželov, otcov v práve a prvorodených synov. Domovy boli rozdelené do mužských a ženských častí oddeľujúcich pohlavia. Konfucianizmus, tak dominantný pre obdobie Čosŏnu, ovplyvňoval zmýšľanie ľudí ešte dlhú dobu po anexii. Väčšina žien bola negramotných, vyučovanie v školách bolo výhradne určené pre mužov. Hlavnou úlohou ženy bolo priviesť na svet mužovi mužského potomka. Rozvod zo strany ženy nebol bez súhlasu manžela uskutočniteľný a s jeho súhlasom až po reformách roku *kabo* (甲午改革, 1894-1896).⁵⁸ Odvrhnuté ženy sa nemohli legálne znovu vydať.

V Japonsku ale aj Kórei, bolo bežné, že chudobné rodiny posielali dcéru do nevestinca za účelom splatenia dlhu, alebo ako záruku splatenia dlhu. Ojedinele sa stávalo, že ženy dobrovoľne vyhľadávali túto profesiu za vidinou lepšieho života, alebo v snahe pomôcť rodine. Ženy z padlých jangbangských rodín,⁵⁹ ktoré po niekoľko generácií neboli schopné zabezpečiť miesto pre člena rodiny v úradníckych štruktúrach, taktiež vyhľadávali verejné domy v snahe finančne vypomôcť rodine. Japonská koloniálna správa sa samozrejme snažila preniesť dobre fungujúci legálny systém prostitúcie do Kórey, nielen kvôli armádnym nevestincom, ale aj ako súčasť snahy o modernizáciu. Nadviazali na zaužívanú tradíciu *kwŏnbonov*⁶⁰, ktoré už v Kórei fungovali a propagovali ich charakteristiky. Je nutné poznamenať, že spočiatku *kisäng* (妓生)⁶¹ nemali s

⁵⁸ Reformné hnutie, ktoré modernizovalo Kóreu a zároveň sa snažilo obmedziť vplyv Číny. Bolo uskutočnené pod japonskou supervíziou.

⁵⁹ tzv. čanbani

⁶⁰ Školiace inštitúty pre *kisäng*.

⁶¹ Objavili sa už za kráľovstva Korjŏ, *kisäng* boli legálne zabávačky vo vládných službách, potrebné na vykonávanie rôznych funkcií pre štát. Mnohé boli zamestnané aj na kráľovskom dvore, ale boli tiež rozšírené po celej krajine. Boli starostlivo školené a často excelovali vo výtvarnom umení, poézii a próze, napriek tomu ich talenty boli často ignorované, kvôli nízkemu sociálnemu statusu. Okrem zábavy, ich rola zahŕňala aj zdravotnú starostlivosť a šitie. *Kisäng* hrajú dôležitú úlohu v kórejskom poňatí tradičnej kultúry za dynastie. Sociálny štatút *kisäng* bol čchŏnmin, teda najnižší v spoločnosti. Zdieľali tento stav s ďalšími zabávačmi, rovnako ako mäsiarmi a otrokmi. Status bola dedičná záležitosť. *Kisäng* mohli byť uvoľnené zo služby len v prípade vykúpenia bohatým mecenášom. Kariéra väčšiny *kisäng* bola veľmi krátka, spravidla vrcholila vo veku 16 alebo 17 rokov a končila vekom 22 rokov. Iba niekoľko *kisäng* bolo schopných vykonávať povolanie po dlhšiu dobu. Najlepšie vyhlíadky po kariére mala *kisäng* ako konkubína jangbana.

prostitúciou, aspoň z oficiálneho stanoviska nič spoločné, avšak v modernej dobe, bolo toto povolanie až na mizivé percento dotyčných, značne podobné s regulárnou prostitúciou. Postavenie *kisäng* bolo nezlučiteľné s konfuciánskou morálkou a väčšina dievčat pochádzala z chudobných vrstiev.

5.1 Postavenie ženy v koloniálnom období

V kórejskej spoločnosti bola zaznamenaná zmena postavenia ženy až v koloniálnom období. Vzhľadom na všeobecné reformy, siahajúce od pokusov nacionalistov v 90. rokoch 19. storočia, bolo možné identifikovať snahu o zlepšenie postavenia ženy v spoločnosti. Kresťanstvo, ktoré už v tej dobe preniklo a stabilne sa zakorenilo v kórejskej spoločnosti, hlásalo rovnosť ženy a muža pred bohom. Takisto vďaka nemu boli založené ženské školy a podporovalo organizáciu ženských spolkov, ktoré sa venovali praktickým záležitostiam. Nanešťastie skoré snahy žien – aktivistiek boli rýchlo absorbované väčšími problémami celého národa, ktoré prekryli ich liberalizáciu s národnou.

Za japonskej okupácie sa stalo vzdelávanie žien bežnejšou záležitosťou ako kedykoľvek predtým. Už skôr ako v 30. rokoch 20. storočia sa dievčatá bežne zúčastňovali školskej dochádzky, a to najmä v mestách. V nasledujúcich rokoch sa feministky rozdelili do dvoch prúdov. Menšieho, neúspešného, ktorý žiadal radikálnejšie zmeny a majoritného, ktorého ciele boli aj v záujme koloniálnej vlády. Jednalo sa o vzdelávanie v oblasti hygieny, materstva, starostlivosti o dieťa, výživy, prípravy jedla a pod. Takýto systém vzdelávania mal napomáhať výchove budúcich subjektov impéria. Ženský ideál však bol oficiálne definovaný ako “žena dobre vzdelaná a poslušná manželovi a vláde”⁶². Ďalším skutkom, ktorý pomohol k zlepšeniu postavenia ženy v spoločnosti, bolo vydanie nového občianskeho zákonníka dňa 1.4.1912 v Kórei a jeho revízia v roku 1922. Mierne zlepšil postavenie ženy v spoločnosti, uznal čiastočný nárok na majetok zo strany rozvedených žien, zakázal konkubíny, registráciu manželstva kodifikoval ako povinnú, zmiernil legálnu priepasť medzi postavením ženy a muža v spoločnosti. Je možné usúdiť, že väčšina z nových uzákonení slúžila na upevnenie japonskej

⁶² KIM, Yöng-jöng. *Women of Korea: a history from ancient times to 1945*. Seoul, Korea: Ewha Womans University Press, 1976. str. 259.

koloniálnej nadvlády v Kórei. Avšak zvykové tendencie silne prevládali nad novým ustanoveným právom a realita sa voči predkoloniálnemu obdobiu nijako radikálnejšie nezmenila.

Po anexii Kórey Japonskom, aj napriek mnohým reformám, ktoré vstúpili do platnosti, nebola situácia žien v spoločnosti výrazne zlepšená. Sociálna zvyková situácia založená na konfucianizme naďalej pretrvávala.

5.2 Prenos japonského systému prostitúcie do Kórey

V Japonsku fungovala dobre organizovaná a riadená prostitúcia už dlhú dobu. Dá sa datovať od roku 1193, kedy Minamoto Joritama (源頼朝, 1149-1199) zaviedol licencovanú prostitúciu. Už v tej dobe mali nariadenia prevenčný charakter, konkrétne fungovali ako mechanizmus odvrátenia potenciálnych samurajských povstaní. V období Edo (1603-1867) sa charakter prostitúcie naďalej vyvíjal v podobnom svetle a vykryštalizoval až do formy podobnej v 20. storočí. Počas obdobia Meidži napriek tomu, že došlo ku prudkej industrializácii, založenej na západných modeloch, tradičný charakter prostitúcie v Japonsku naďalej pretrval v modernizovanej forme.

Je zrejmé, že prudká industrializácia a kapitalizmus napredovali spoločne s narastajúcou prostitúciou a to hlavne v 20. storočí. V období reforiem Meidži bola otázka prostitúcie znovuotvorená a doplnená o nariadenia, podľa ktorých museli byť prostitútky registrované a bola zrušená zmluva na dobu neurčitú, a to hlavne v rámci zdravotných opatrení. Hoci reformy Meidži zlepšili situáciu žien, isté legálne ohľady boli stále veľmi obmedzené. Manžel mal v patriarchálne založenej spoločnosti, v ktorej cieľom ženy bola oddanosť mužovi a jeho oddanosť cisárovi, teda impériu, hlavnú rolu. “Ženy boli považované za cenné predovšetkým podľa ich potenciálu rodiť deti a produkovať budúcich vojakov.”⁶³ Poddanosť každej rodiny štátu a cisárovi bola unikátna charakteristika Japonska a nikde inde nebol na túto záležitosť kladený taký veľký dôraz. Z tohto je možné usudzovať, že z takéhoto naratívu bolo využívanie žien akýmkoľvek spôsobom

⁶³ CHUNG, C. S. *The establishment and development of the Japanese military government's policy of comfort stations, In The reality of the Japanese military Comfort women issue.* Korean Council. Seoul, South Korea: Yuksa Bipyungsa, 1997.

pre potreby impéria, pokladané zo strany japonskej vlády za plnenie si koloniálnych povinností. S presunom osadníkov a pokrokom vojenského ťaženia dochádzalo aj ku aplikovaniu legálnej formy japonskej prostitúcie do Kórey a iných Ázijských krajín a to ako reakciu na potrebu uspokojovať požiadavky vlády, obávajúcej sa o rozpočet armády. Vzhľadom k dobre organizovanej a otvorenej povahe prostitúcie v Japonsku je pochopiteľné, že sa cisárska armáda snažila o zriadenie aparátu pre svoje potreby v ostatných podmanených častiach Ázie. Hlavne po rade incidentov, kedy boli ženy znásilnené v okupovaných oblastiach. Jednalo sa teda, okrem iných dôvodov, aj o istú formu prevencie. Japonská armáda už aj v predošlých konfliktoch s Čínou a Ruskom zabezpečovala svojich vojakov prostitutkami, avšak z vlastných radov. Ani v jednom z týchto konfliktov však nebolo nasadených toľko vojakov, ako práve v druhej svetovej vojne, teda čerpanie zahraničných zdrojov nebolo potrebné.

Napriek tomu, že prvé moderné nevestince sa otvorili v Pusane v roku 1902, ako výsledok otvorenia Kórey v roku 1876.⁶⁴ O počiatku legálnej prostitúcie v Kórei môžeme hovoriť až od rokov reforiem roku *kabo*, kedy boli neoficiálne prostitutky, ale aj nižšie vrstvy *kisäng* kategorizované ako regulérne prostitutky. Ich kategorizácia prebehla hlavne z dôvodu, aby neboli mylne chápané ako *gejša* (芸者).⁶⁵ Vďaka legalizácii a ich uznaniu vládou došlo k regulácii ich zdravotného stavu vďaka kontrolám, keďže v danej dobe bol v Kórei rozšírený syfilis. Ďalším následkom bola možnosť inzerovať poskytovanie služieb v novinách. Napríklad *Mäil sinpo* z 28. januára 1914, ktoré inzerovali až 98 profilov *kisäng*.⁶⁶ Ku koloniálnej modifikácii takejto reklamy v Kórei došlo napríklad v roku 1930 zo strany vlády, kedy boli vydané pohľadnice *kisäng* oblečených v hanboku s textom: “Kórea sa na vás usmieva. Príďte nás navštíviť”. Je možné usudzovať, že takéto pohľadnice boli vydané za účelom oslovenia najmä japonských osadníkov, kde ženy slúžili ako metafora kolonizovanej Kórey.⁶⁷ V koloniálnom období sa stali vitálnou súčasťou urbanizujúcej sa

⁶⁴ I, Pä-jong. *Uri nara jösöngdülün öttöhke salassülkka*. Čchöngnjönsa, 28.7. 1999.

⁶⁵ YOO, Theodore Jun. *The politics of gender in colonial Korea: education, labor, and health, 1910-1945*. Berkeley: University of California Press, 2008. Jennifer J. Jung-Kim, *Gender and Modernity in Colonial Korea*. University of California, 2005.

⁶⁶ I, Kjöng-min. *Kisängün öttöhke mandülöčjössnünnga: Kündä kisäng tchansängkwa pchjosang kongkan*, 2005. str. 21-23.

⁶⁷ I, Kjöng-min. *Kisängün öttöhke mandülöčjössnünnga: Kündä kisäng tchansängkwa pchjosang kongkan*, 2005. 198-199.

spoločnosti. Napriek tomu, že prostitúcia bez pochyb fungovala už aj v predmodernej Kórei, v takejto forme ako bola prenesená z Japonska, sa jednalo o pomerne nový fenomén, ktorý šiel ruka v ruke s urbanizujúcou sa spoločnosťou. Pre utvorenie obrazu v roku 1931 sa v Kórei nachádzalo 5 072 kórejských a 4 361 registrovaných a zdanených japonských prostitútok, nerátajúc nelicencované, ktorých však bolo veľa. 80% z nich bolo vo veku 17-24 rokov. 99% z nich začalo s prostitúciou kvôli finančným problémom. Prostitútka lepšej triedy si pýtala 2 yeny na hodinu, priemerná okolo 0,5-1 yen. Denný príjem takejto prostitútky sa pravdepodobne pohyboval v rozmedzí 0,8-5,5 yenu. Priemerný dlh, spôsobený sociálnou situáciou zmienenou v predošlých kapitolách, sa pohyboval okolo 320 yenov pre kórejské ženy. 74-86% príjmu išlo kontraktorovi. Teda po kalkulácii ostatných výdavkov ako dane, strava, hygiena a kozmetika operovali v deficite. Ich úmrtnosť bola kvôli neliečiteľnosti kvapavky a syfilisu vysoká. Následkom takejto neblahej situácie, ktorú zapríčinila najmä neregistrovaná prostitúcia, bez zdravotnej starostlivosti (ktorá však bola nezdaniteľná teda oveľa výnosnejšia) bolo jej obmedzenie 1. januára 1935.⁶⁸ Teda v dobe, kedy sa eskalovala vojenská situácia. Takéto zákazy však zlyhali a na nešťastie viedli ku zvýšeniu počtu nelicencovaných prostitútok, ktoré operovali ilegálne. Toto zapríčinilo zvýšený počet ľudí infikovaných pohlavnými chorobami na Kórejskom polostrove a v Mandžusku. Cisárska armáda si to uvedomovala, a preto sa systém vojenskej prostitúcie veľmi osvedčil a situácia len podporovala jeho existenciu. Vďaka pochopeniu systému prostitúcie je možné lepšie kontrastovať systém vojenský. To v čom japonská vláda v Kórei na rozdiel od domovského Japonska zlyhala, bolo riadne kontrolovanie prostitúcie. V Japonsku bola prostitúcia striktnejšie regulovaná vo vymedzených štvrtiach. Prostitútky bolo možné prirovnať ku "vtáčikom v klietke"⁶⁹. Tomuto nasvedčuje aj fakt, že prostitúcii v Kórei sa v danej dobe nevenovalo ani zďaleka také množstvo pozornosti ako tej japonskej alebo čínskej.

⁶⁸ Kim Čöm-suk. *Uri jösöngüi jöksa, Čchöngnjönsa*. 1996.

⁶⁹ GARON, Sheldon M. *Molding Japanese minds: the state in everyday life*. Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1997. str. 102.

5.3 Špecifiká systému vojenskej prostitúcie v koloniálnej Kórei

Japonská armáda v armádnych nevestincoch nikdy nepoužívala japonské panny, z dôvodu obáv o verejnú mienku o armáde. Japonské prostitútky, ktoré mali dlhoročné skúsenosti s predchádzajúcich zamestnaní, hlavne v zábavnom priemysle, boli oproti mladučkým Kórejčankám oveľa lepšie pripravené na výkon ich práce v armádnych nevestincoch. Zregrutované japonské prostitútky mali vždy viac ako 21 rokov, museli vykonávať prostitúciu po dlhšiu dobu a k ich odvedeniu do zahraničia bol potrebný súhlas rodiča alebo zákonného zástupcu. Tento fakt priamo potvrdzuje dokument: “Oznámenie pobočníka Ministerstva vojny ohľadom regrutovania žien do vojenských nevestincov” zo 4. marca 1938.⁷⁰ Takéto skúsenosti im samozrejme okrem toho, že boli privilegované a prácu vykonávali dobrovoľne, uľahčovali situáciu. Násilne odvedené kórejské *ianbu* nemali často žiadne sexuálne vedomosti a skúsenosti, ani možnosť sa adaptovať na takéto prostredie. Silné japonské predsudky voči Kórejčankám ako ich subjektom, len podporovali násilné regrutovanie mladých kórejských dievčat, hlavne panien vo veku do 20 rokov. Kórejci (muži aj ženy) boli teda považovaní za nahraditeľné nástroje vojenskej snahy. “Verili, že Kórejčanky mohli byť efektívne využité pre vojenské ciele ako nástroj na splňanie sexuálnych túžob cisárskych vojakov. Z ústnych výpovedí je možné usúdiť, že extrémne formy násilia, ktoré boli v nevestincoch na týchto ženách napáchané boli aj výsledkom nepotlačovaných predsudkov voči koloniálnym subjektom.”⁷¹ Vypovedá to o vysokej miere predsudkov zo strany vlády, vojakov a autorít. Ďalším faktorom pri výbere práve kórejských žien je pohodlný nábor v blízkej krajine, ich jednoduchý transport vďaka už skorej, Japonskom vybudovanej infraštruktúre, ktorá umožňovala ich situovanie v armádnych nevestincoch.

Donucovacie prostriedky, ktoré využívalo Japonsko boli v Kórei efektívnejšie ako na ostatných získaných ázijských územiach z dôvodu totálnej kontroly nad políciou, vládou a všetkými oficiálnymi orgánmi. Ekonomické sľuby boli pre tieto nevzdelané a chudobné ženy nesmierne efektívne, pretože japonská koloniálna správa totálne zruinovala poľnohospodárstvo a životy rodín

⁷⁰ O týchto faktoch vypovedá dokument: “Oznámenie pobočníka Ministerstva vojny ohľadom regrutovania žien do vojenských nevestincov” z 4. Marca 1938. Vid’ príloha č. 4.

⁷¹ MIN, Pyong Gap. *Korean Comfort women: The intersection of colonial power, gender, and class*. Gender & society, 2003. 17(6). 944.

pracujúcich v poľnohospodárstve. Tie boli nútené hľadať zmysluplnú prácu tam, kde sa dalo. Týmto bola v podstate vytvorená živná pôda pre prostitúciu, ktorá bola naďalej kontrolovaná a ovládaná zo strany Japonska vďaka koloniálnej nadvláde. Jedným z možných hľadísk, ktoré treba brať do úvahy je teória, že “japonská vláda vyberala ženy pre vojenskú prostitúciu z Kórey a Taiwanu najmä preto, že to nemohlo byť chápané ako porušenie medzinárodného práva, zakazujúceho predaj žien a detí pre prostitúciu. Japonsko ratifikovalo Medzinárodnú konvenciu pre potlačenie obchodu s bielym mäsom v roku 1910 a Medzinárodnú konvenciu pre potlačenie obchodu so ženami a deťmi v roku 1921. Avšak uplatnilo svoju výsadu podľa článku 11 z dohody na konvencii z roku 1921, deklarovat’, že ani jedna z kolónií, teda ani Kórea ani Taiwan, nebude zahrnutá v zozname zo žiadnej z konvencií. Najvyššie predstavenstvo japonskej vlády predpokladalo, že mobilizácia mladých žien (aj pod vekom plnoletosti) z Kórey a Taiwanu pre účely vojenskej prostitúcie, neporušuje medzinárodne ustanovené dohody.”⁷²

Žijúce *üanbu* pripisujú vinu za násilný nábor a brutálne správanie kolonizovanej spoločnosti, ktorá ich nebola schopná uchrániť.⁷³ Z dochovaných materiálov a výpovedí je možné usúdiť, že kórejské *üanbu* boli obeťou vysokej miery násillia. Tento aspekt sa vyskytuje vo väčšine zdrojov a nie je ho možné ignorovať, preto je potrebné analyzovať jeho príčiny, vypovedajúce o charaktere vojenskej prostitúcie v danom období.

Viktimizácia mnohých kórejských žien pre vojenské účely nebola len záležitosťou vojenskej prostitúcie ale aj výsledkom, resp. vedľajším produktom japonskej kolonizácie Kórey. Všetky Kórejky boli zregrutované hlavne z dôvodu, že Kórea bola japonskou kolóniou. Tento fakt potvrdzuje aj to, že Kórejky tvorili 80-90% subjektov oficiálnej vojenskej prostitúcie. Japonská vláda samozrejme mobilizovala aj ženy z Taiwanu a ostatných častí Ázie, ale tie netvorili pôvodné

⁷² Išide-ho Dai. *Kimu tomiko, hajaši hirofumi. Nippongun ianfu*, Našiki-ša, 1997. 石出法太. 金富子, 林博史. 「日本軍慰安婦」, 梨木舎, 1997. Je však nutné poznamenať že táto domnienka je chybná, pretože mnohé zo žien boli transportované mimo územia kolónií a teda ustanovené dohody boli porušené.

⁷³ Pak Ok-sun vo svojich výpovediach uviedla : “Boli sme zobraté do vojenských nevestincov hlavne kvôli našej krajine, ktorá bola kolonizovaná Japonskom a nebola nás schopná uchrániť. Teda nejedná sa o naše individuálne zlyhanie, ale o problém celého nášho národa.” (SOH, Chunghee Sarah. *The Korean Comfort Women: Movement for Redress*. Asian Survey. 1996.)

kolónie, resp. ich počet obyvateľov bol oproti kórejskému výrazne menší. Z dobových diárov sa dochovalo, že kórejské ženy boli v istom zmysle niečo ako “vojnová sexuálna korisť” pre Japoncov. Túžba cisárskych vojakov, najmä japonských po kórejských ženách bola výrazná. O čom svedčia aj zachované fotografie.⁷⁴ Na základe hojného počtu takýchto fotografií je možné vidieť, že sa vojaci s *üanbu* často spolu fotografovali. Vyfotografovali sa väčšinou spolu s donaha vyzlečenými ženami pred, alebo po sexe. Takéto správanie potvrdzuje predchádzajúci predpoklad, že sa v istom zmysle jednalo o fotografie, dôkazy dominancie nad kórejskými ženami, teda symbol dominancie Japonska nad svojím koloniálnym subjektom. Z memoárov sa dozvedáme, že japonskí vojaci taktiež *üanbu* vnímali, ako dary od cisára. Verili, že pokým budú mať s nimi sex, budú vo vojne chránení. Kvôli značnému zbožšteniu a mistifikácii cisára, ktorá prebiehala v tej dobe, je nutné aj tento aspekt brať do úvahy.

Rafinované, nepriame spôsoby náboru žien v koloniálnej Kórei boli veľmi efektívne, obchádzali možnosť pohnevanie si domorodého obyvateľstva.⁷⁵ Kórejská kultúra ako bolo spomenuté, kládla veľký dôraz na panenstvo žien, ktoré bolo chápané ako ich prirodzený stav. Prípadné znásilnenia zo strany Japoncov preto mali veľmi amplifikovaný, negatívny psychologický efekt. Odpor zo strany žien v prípade sexuálneho násillia bol v takýchto kultúrno-sociálnych podmienkach veľmi veľký. O tom svedčia aj prípady samovrážd kórejských žien.⁷⁶ Systém vojenskej prostitúcie preto musel byť dobre organizovaný. Na druhej strane znásilnené ženy po ukončení pracovného pobytu v armádnych nevestincoch boli chápané ako ženy “poškvrnené a zneuctené”, prišli teda o podstatu, ktorá ich robila ženskými. Takýto faktor zabraňoval šíreniu povedomia o systéme vojenskej prostitúcie, pretože ženy radšej mlčali aby si nepoškodili výhľady na sociálne spolužitie v komunite.

⁷⁴ Vid'. príloha č. 5.

⁷⁵ Vid'. kapitola 6.2.

⁷⁶ I Ok-son počas konferencie v Kolíne vypovedala : “Mnoho dievčat spáchalo samovraždu. Buď sa utopili, alebo obesili.”

5.3.1 Špecifiká v kontraste s inými subjektmi

Pre lepšie zadefinovanie problematiky je vhodné priblížiť konkrétne prípady, ktoré poukážu na odlišnosť charakteristiky vojenskej prostitúcie mimo koloniálnu Kóreu, respektíve nie kórejských subjektov.

V novembri 1937, kedy cisárska armáda začala ofenzívu mimo územia Mandžuska, bola lokalizovaná prevažne v provincii Šan-si (山西), ktorú okupovala. V tejto oblasti jej odporovali komunistické čínske jednotky, ktorých eradikácia bola obtiažna. Cisárska armáda zvolila genocídnu formu vojny, ktorej následkom bolo mnoho znásilnení. Sexuálne násilie v tejto provincii malo jednak formu náhodných znásilnení ako aj istej formy šedej vojenskej prostitúcie. Počas intervencie do dedín sa čínske ženy spočiatku stali obeťami znásilnenia v snahe vylákať partizánske jednotky. Neskôr boli z ich radov selektované krajšie, z ktorých sa stali *ianbu*. Selekcia bola riadená cisárskou armádou a ženy boli kompenzované, ich počet však na rozdiel od bežne znásilnených bol minimálny, rovnako v porovnaní s počtom žien odvedených v Kórei. Existovali prípady, kedy authority cisárskej armády priamo požiadali dedinské authority o ženy. Takéto praktiky boli praktizované hlavne mimo mestské oblasti, kde boli situované riadne armádne nevestince, v ktorých pracovali napríklad kórejské ženy.⁷⁷ O tejto situácii vypovedá Zao Run-mei (赵润梅): “Bolo skoré ráno, keď som počula, že prichádzajú japonskí vojaci. Pokúsila som sa utiecť, no bola som tak vystrašená, že som sa nemohla pohnúť. Bola som znásilnená pred vlastnou rodinou. Na mieste ma znásilnili dvaja z dvanástich vojakov. Bola som panna. Následne som bola vzatá do japonského bunkra, kde som bola po dobu 40 dní. Počas každej noci ma znásilnilo približne 10 vojakov. Cez deň 3-4 vojaci.”⁷⁸ Takáto forma voľného znásilňovania bola na rozdiel od vojenských nevestincov zadarmo, uplatňovali ju najmä skúsení veteráni, na rozdiel od nováčikov, ktorí neboli dostatočne zbehlí. Výpoveď cisárskeho vojaka Kondo Hadžime, situovaného v západnej časti provincie Šan-si uvádza : “Pri tom, ako som popravoval čínskych zajatcov bajonetom, som sa necítil previnilo. Bolo mi tak prikázané. Okrem návštevy vojenského nevestinca som sa podieľal aj na znásilnení. Hoci som cítil menšiu

⁷⁷ TEREZAWA Yuki. *The Transnational Campaign for Redress for Wartime Rape by the Japanese Military: Cases for Survivors in Shanxi Province*. NWSA Journal, (18)3, 2006.

⁷⁸ IŠIDA, Yonago, Čigjo-hen. *Odo no mura no sei borjoku: Dai musume-tači no senso wa owaranai*, Sodoša, 2004. 石田米子. 内田知行編.黄土の村の性暴力: 大娘たちの戦争は終わらない, 創土社, 2004.

averziu, zúčastnil som sa, pretože som si myslel, že to bola významná udalosť. Ženy sme väčšinou po znásilnení zabili, aby nemohli povedať ostatným.”⁷⁹ To svedčí o istej forme autoritárskej inštitúcie, redukujúcej čínskych civilistov na menejcennú formu života, označovanú *čankoro* (清國奴).⁸⁰ Takéto redukovanie a ponížovanie mohlo mať za účel otuženie a desenzibilizovanie vojakov. Sexuálna agresia pravdepodobne zabezpečovala vojakom zábavu, sekundárnym účelom bolo vylákание partizánskych síl alebo odboja. Neskôr, kvôli obavám z revolty, vznikla bizarná forma polovojenskej prostitúcie, prebiehajúcej v lokálnych menších podmienkach, avšak bola veľmi odlišná od riadne riadenej vo väčších mestách.

Nankingský incident (南京大屠殺), ktorý sa odohral v decembri 1937, sa stal symbolom japonskej brutality na čínskych civilistoch. Stredobodom záujmu práce je forma organizácie znásilňovania počas tohto incidentu. Podobne, ako predchádzajúci prípad, zdieľa isté podobné charakteristiky ohľadom vojenskej prostitúcie. Viac ako 20 000 žien sa stalo obeťami znásilnenia, z ktorých mnoho bolo zabitých, aby o tom nemohli vypovedať.⁸¹ Je nutné poznamenať, že spôsob znásilňovania bol čiastočne riadený. Vojaci chodili od domu do domu a vyberali krajšie ženy, ktoré odviekli. V niektorých prípadoch boli dokonca čiastočne finančne kompenzované. Mnohé Čiňanky sa samé ponúkli poskytovať vojakom sexuálne služby, vďaka čomu sa zlepšila ich sociálna situácia vo vojnu zdevastovanej oblasti. Je možné čiastočne tvrdiť, že sociálno-kultúrna situácia v Číne bola od Kórey rozdielna. Zabezpečenie sexuálnych služieb pre vojakov bolo v Číne značne jednoduchšie ako v Kórei.⁸² Okrem toho v tejto dobe už v Číne boli zriadené armádne nevestince, plné japonských a kórejských pracovníčok, ku ktorým sa pridala minorita čínskych, resp. bola prinútená. Preto si táto oblasť nevyžadovala samotné zriadenie designovaného systému. Zásadným rozdielom stratégie cisárskej armády ohľadom vojenskej prostitúcie v Číne a Kórei je fakt, že v prípade Číny sa jednalo o vykonávanie stratégie tzv. “zrovnať so zemou”

⁷⁹ TEREZAWA Yuki. *The Transnational Campaign for Redress for Wartime Rape by the Japanese Military: Cases for Survivors in Shanxi Province*. NWSA Journal, (18)3, 2006.

⁸⁰ Vulgarizmus prirovnateľný ku anglickému Chink. Významovo bližšie ku výrazu: otroci z Číny.

⁸¹ CHANG, Iris. *The rape of Nanking: the forgotten holocaust of World War II*. New York: Basic Books, 1997.

⁸² Nasvedčujú tomu aj dobové fotografie. (HIGASHINAKO Shudo, KOBAYASHI Susumu & FUKANAGA Shainjiro. *Analyzing the Photographic Evidence of the Nanking Massacre*. Soshisha, Tokyo, Japan 2005.)

(*sanko sakusen*, 三光作戦)⁸³, v prípade Kórey sa jednalo o strategicky plánovaný, rafinovaný program v rámci mobilizácie.

23. novembra 1944 došlo k incidentu v Mapaniqu na Filipínach, kde bolo taktiež brutálne znásilnených mnoho žien. Príčinou tohto incidentu bolo viacero faktorov. Mapaniqu bolo centrum silného proti japonského odboja vo forme geríl. Japonské jednotky boli zúfalé, lebo vedeli, že prehrali vojnu. Spoločne sa obeť týchto znásilnení nazývajú Lolas⁸⁴. Došlo teda k bezprecedentnému masovému znásilňovaniu. Filipíny nemali vybudovanú infraštruktúru ako Kórea. Takisto transport cez veľké množstvo ostrovov bol obtiažny. Na Filipínach nikdy nebol zriadený dlhotrvajúci, fungujúci systém vojenskej prostitúcie, založenej na čerpaní domorodého obyvateľstva. Dochádzalo ku pravidelnej forme znásilňovania, väčšinou spojenej s chaotickým obdobím koncom vojny.⁸⁵ Podobne ako v prípade Číny agresia voči obyvateľstvu bola následkom partizánskeho odboja, teda sa podobne jednalo o formu systematického znásilňovania.⁸⁶ O situácii na Filipínach sa dá bližšie dozvedieť z výpovede Marie Rosy Henson: "Bola som mimomanželská dcéra majiteľa pôdy a slúžky. Bola som znásilnená v roku 1942, kedy som mala 14 rokov. Pomáhala som miestnym partizánom. V roku 1943 ma chytili a bola som odvedená do miestnej nemocnice, kde bola lokalizovaná miestna japonská posádka. Počas 9 mesiacov som bola nútená pracovať ako *üanbu*. Bola som podľa potreby transportovaná do blízkych dedín resp. lokácií, kde som bola prinútená poskytovať sexuálne služby."⁸⁷ Je možné usúdiť, že bola selektovaná zámerné ako nevlastné dieťa, čo je podobné so situáciou v Kórei. Bola však súčasťou posádky a nebola situovaná v riadnom nevestinci. Podľa jej výpovede s ňou neboli žiadne Kórejky.

⁸³ Japonská politika zruinovania krajiny prijatá v Číne počas druhej svetovej vojny. Motto: "zabiť všetkých, spáliť všetko, ukoristiť všetko. (FUDŽIWARA, Akira. *Sanko sakusen to kita šina homen-gun*, 1998. 藤原彰. 「三光作戦」と北支那方面軍, 1998.)

⁸⁴ Adekvátne *üanbu*.

⁸⁵ ROQUE Harry. *The Ongoing Search for Justice for Victims of the Japanese War Crimes in Mapanique*. Philippines. Oxford Human Rights Hub, 31.8.2013.

⁸⁶ HENSON Maria. *Ateneo Library of Women's Writings (ALIWW)*. Ateneo de Manila University, Philippines, 2007.

⁸⁷ HENSON, Maria Rosa. *Comfort woman: slave of destiny*. Pasig City, Metro Manila, Philippines: Philippine Center for Investigative Journalism, 1996. HENSON, Maria Rosa. *Comfort woman: a Filipina's story of prostitution and slavery under the Japanese military*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 1999.

Holandská Východná India bola okupovaná Japonskom od roku 1942 do februára 1944. Príslušníkov holandskej národnosti cisárska armáda koncentrovala vo väzenských táboroch v počte 90 000 civilistov a 40 000 vojenského personálu. Niektoré ženy boli násilne prevedené do vojenských nevestincov. Najznámejší je incident v Semerangu, kde bolo odvedených 35 žien holandského a miešaného pôvodu do nevestincov, lokalizovaných v Ambarawe. Po 2 mesiacoch, keď sa o incidente dozvedelo vedenie v Jakarte, boli nevestince uzatvorené. Neskôr došlo ku ich znovuo tvoreniu, avšak odvedené boli len domorodé ženy. Celkový počet holandských žien, pracujúcich v systéme vojenskej prostitúcie, bol od 200 do 300, z čoho bolo 65% prinútených. Podľa výpovede Ruff O'Herne znásilnenie prebiehalo diskkrétne a organizovane, kde ku holandským ženám mali prístup len vyššie hodnosti vojakov. Na ostrove boli situované aj kórejské a taiwanské ženy a to najmä v nevestincoch v Jakarte (Batavia). Podobne ako v Číne a na Filipínach aj v Indonézii bol prevažne praktizovaný systém neoficiálnej vojenskej prostitúcie, kde miestne posádky uniesli ženy, vydržovali ich ako *üanbu* spolu s miestnou posádkou bez vybudovania riadneho organizovaného nevestinca.⁸⁸

Situácia na Taiwane sa snáď najviac približovala tej v Kórei. Taiwan rovnako ako Kórea bol cieľom asimilačnej snahy Japonska, chápanej ako rozšírenie domovských ostrovov. Rovnako ako Kórejci boli vychovávaní v zmysle plnenia si cisárskych povinností ako subjekty impéria, teda japanizovaní (*kominka undo*, 皇民化運動) budujúc tzv. sféru japonskej harmónie (*Jamatodamaši*, 大和魂).⁸⁹ Taiwan, rovnako ako Kórea, neboli zahrnuté v Medzinárodnej konvencii pre potlačenie obchodu so ženami a deťmi z roku 1921, čo pravdepodobne zohralo rolu v bližšom charaktere vojenskej prostitúcie medzi týmito krajinami. Je možné charakter posúdiť podľa výpovede nemenovanej taiwanskej ženy, s ktorou rozhovor sprostredkoval Ázijský ženský fond v roku 1996.⁹⁰ V tej dobe bol môj snúbenec odvedený v rámci mobilizácie. Ja som bola oslovená japonskou políciou, že som potrebná v rámci programu podpory vojenského ťaženia pod všeobecným národným mobilizačným zákonom. Hoci som nechcela ísť, musela som. Bolo mi povedané, že pracovnou povinnosťou

⁸⁸ VAN POELGEEST Bart. *Report of a Study of Dutch Government Documents on the Forced Prostitution of Dutch Women in the Dutch East Indies during the Japanese Occupation*. 1994.

⁸⁹ CHAIGNE, Christine. Catherine. PAIX a Chantal. ZHENG. *Taiwan: enquête sur une identité*. Paris: Karthala, 2000.

⁹⁰ *Digital Museum, The Comfort women issue and the Asian women's Fund*. (<http://www.awf.or.jp/>)

bude variť a ťiť. Bola to len čiastočná pravda. Počas dňa sme zmienené práce vykonávali, avšak v noci sme boli donútené vojakom poskytovať sexuálne služby. Mala som potrat.” Takáto forma riadenej vojenskej prostitúcie, od regrutácie po operovanie vo vojenskom nevestinci, s pravdepodobným finančným ohodnotením a formou zdravotnej starostlivosti s antikoncepciou, pripomína vojenskú prostitúciu v koloniálnej Kórei.

Na základe širšieho pohľadu na problematiku vojenskej prostitúcie v koloniálnom období je možné vyvoditť, že kórejské ženy slúžili v každej časti Japonského impéria v riadne organizovanom systéme vojenskej prostitúcie. Boli lokalizované zväčša v strategických poliach, resp. väčších mestách, kde prevádzka vojenskej prostitúcie mohla byť ľahko zabezpečená. Nie je možné vyvrátiť fakt, že mohli byť dočasne transportované do iných lokácií. Takýto systém bol doplnený o neoficiálny, ktorého subjektom sa stalo lokálne obyvateľstvo, ten je však ťažko zadefinovateľný z hľadiska nedostatočných prameňov. Popritom fungovala aj civilná prostitúcia pre potreby armády, ako aj rôzne minoritné špeciálne prípady (holandské ženy). Vďaka tomuto je možné tvrditť, že systém vojenskej prostitúcie v koloniálnej Kórei, týkajúci sa kórejských subjektov bol špecifický a nie je voľne zameniteľný s inými fungujúcimi v danej dobe. Kapitola je veľmi krátka a nezachádza do podrobností jednotlivých systémov z dôvodu, že hodnotí jednotlivé prípady vzhľadom ku ich výpovednej hodnote, v kontraste s témou práce a nie je potrebné ich viac rozobrať.

5.4 Japonské vnímanie problematiky

Ako už bolo v práci vysvetlené, z pohľadu Japonska sa od Kórejcov, ako subjektov cisárstva očakávala rovnaká nasadenosť slúžitť cisárovi akýmkoľvek spôsobom, odovzdanie sa vyššej moci a spoločnej snahe. Je však vhodné priblížitť korene takejto ideológie.

Po reštaurácii *Meidži* oligarchovia obnovili náboženstvo *Šinto* (神道) a cisára ako vynikajúci národný rys, hlavne kvôli politickým dôvodom. Týmto nahradili doterajší budhizmus pochádzajúci z Indie, ktorý nebol japonského pôvodu. Ľudia nemali dovolené čo i len vzhliadnuť na cisára, alebo prehovoritť

jeho skutočné meno.⁹¹ Dalo by sa povedať, že patriotizmus bol povznesený až na úroveň posvätnosti. Je ťažké riadne pochopiť rozsah obetí, ktorých sa Japonci počas druhej svetovej vojny v mene cisára dopustili. Napríklad po porážke na Saipane bol vydaný cisársky rozkaz spáchať samovraždu. Cisárska armáda menej ochotným členom ku vykonaniu takého príkazu napomohla.⁹² Civilistom bol prisľúbený rovnaký posmrtný status ako bojujúcim vojakom. Rovnaký postup bol aplikovaný na Kórejcov ako aj Japoncov. Je možné túto záležitosť vnímať ako formu extrémneho patriotizmu. Podobné črty je možné pozorovať v počiatkových fázach nacistického Nemecka, avšak nedosiahli úroveň tých japonských. Táto forma patriotizmu bola od Kórejcov taktiež očakávaná, čo je možné vyvodiť z asimilačných snáh na Kórejskom polostrove. Cisárska armáda bola skalopevne presvedčená o vôle ľudu podstúpiť obeť pre “vyššie dobro národa.” Vypovedá o tom aj pohrdanie demokraciami USA a Európy zo strany Japonska. V danej dobe panovala idea, že v zmienených krajinách boli lojalita a patriotizmus obmedzované, ba až ohrozované právami, ktoré hájili pohodu jedinca a nie vyšší cieľ. Japonsko sa teda chápalo ako šampión, ktorý by mal oslobodiť ostatné ázijské krajiny od područia západných mocností. Prehnaná sebaistota cisárskej armády a podcenenie osobnej vôle podmanených národov, bola príčinou zavádzajúcich etnických a rasových stereotypov, ktoré boli aplikované na subjekty Japonského impéria. Napriek tomu, že Japonci spočiatku mohli byť v niektorých novodobytých kolóniách vítaní, arogancia a rasové predsudky, prítomné v dosadených vláдах, vyvolali v kolóniách neľúbosť.⁹³ Cisárska armáda sa snažila presvedčiť ľudí, že kompletná poslušnosť spraví Japonsko neporaziteľným. Skoré víťazstvá tomu nasvedčovali. Zničením cisárskej flotily, bombardovaním a následným zhodením bômb na Hirošimu a Nagasaki bolo dokázané, že táto neporaziteľnosť je len mýtus.

Takáto ambivalentná situácia, kde na jednej strane sa očakávala totálna poslušnosť kolónie ako súčasť Japonska a na druhej sa takémuto subjektu dostávalo neadekvátneho prístupu, vypovedá o charaktere vojenskej prostitúcie.

⁹¹ KIM, C. I. Eugene a Han-Kyo KIM. *Korea and the politics of imperialism, 1876-1910*. Berkeley: University of California Press, 1967.

⁹² BRIGHT, Richard Carl. *Pain and purpose in the Pacific: true reports of war*. Victoria, BC: Trafford, 2010.

⁹³ AKITA, George. *The Japanese colonial legacy in Korea, 1910-1945: a new perspective*. Portland, ME: Merwin Asia, 2015.

Objasňuje jej zriadenie ako aj problematiku zachádzania s jej subjektmi. Nie je cieľom práce hodnotiť a porovnávať počiny cisárskej armády v rámci snahy vyhrať vojnu, avšak je nutné korigovať naratív a pozeráť sa na dobovú situáciu, kde bola vojenská prostitúcia, v jej rôznych formách, súčasťou takej snahy.

6. Nábor üanbu

Najzložitejším aspektom tejto časti problematiky je fakt, že sa ku nej nevyskytujú žiadne hodnoverné oficiálne dokumenty. Je ju možné analyzovať len podľa orálnych výpovedí. V predchádzajúcich kapitolách bol spomenutý nábor, alebo nútené odvedenie v kontexte doby a sociálnej situácie, alebo bližšieho zafinovania termínov, je však nutné sa na tento aspekt vojenskej prostitúcie pozrieť bližšie a kategorizovať ho podľa jednotlivých rysov. Transport ako súčasť prevádzky má výpovednú hodnotu ohľadom skúmanej problematiky.

Z globálneho hľadiska sa vyskytovali dve formy náboru: prostredníctvom armády a lokálnych autorít, alebo sprostredkovaním obchodovania prostredníctvom sekundárnych často civilných inštitúcií. Je možné predpokladať, že operácie mnohokrát prebiehali za ich spoločnej účasti, pretože značná časť žien vypovedá o prítomnosti polície, alebo vojenskej polície pri všetkých formách náboru. V oboch prípadoch sa jednalo o podvod, resp. zatajovanie skutočných informácií o náplni reálnej práce pred dievčatami. Všetky formy boli pod dohľadom japonskej správy prostredníctvom inštitúcií, vlády, polície alebo priamo armády. Konkrétne civilné agentúry, ktoré sprostredkovali reklamu, alebo jednotlivu huckali dievčatá boli starostlivo vybraté správou, nikdy tak nerobili z vlastného podnetu. Situácia sa dá priblížiť na základe vojenského telegramu z 12. marca 1942, v ktorom veliteľ taiwanskej časti cisárskej armády (*Dai 10 homen gun*, 第10方面軍) dostal pokyny od generálneho vedenia južnej armády (*Nampo gun*, 南方軍) zaslať 50 *üanbu* na Borneo. Velenie nariadilo vojenskej polícii uskutočniť prieskum a vybrať troch agentov, ktorí tieto ženy zregrutujú.⁹⁴ Regrutovanie teda fungovalo na požiadavky vedenia armády v istej oblasti, odovzdané vedeniu armády v konkrétnej kolónii, ďalej bola poverená vojenská polícia (*Kempeitai*, 憲兵隊) selektovaním agentov, ktorí sa lepšie orientovali v miestnych podmienkach, ohľadom náboru. Toto potvrdzuje aj väčšina výpovedí kórejských *üanbu*, spomínajúcich podvod a predstieranie zo strany miestnych

⁹⁴ Vid'. príloha č. 6.

agentov alebo kolaborantov, ktorými boli najatí.⁹⁵ V prípade nedostatku *ianbu* boli počty poprípade riešené neoficiálnym systémom, využívajúcim lokálne obyvateľstvo (napr. Filipíny).

Je nutné poznamenať, že Kórejci, ktorí tvorili súčasť všetkých štátnych zložíek v kolonizovanej Kórei, sa na manipulácii a násilnom odvádzaní taktiež zúčastňovali. Jedinými zložkami, ktoré dievčatá odoberali priamo a násilne, teda odvedením, však boli vojenská polícia a polícia. Rekrutácii sa nebolo možné vyhnúť, z tohto dôvodu bohaté rodiny adoptovali dcéry z chudobných rodín, aby ochránili svoje vlastné. Ako bolo spomenuté v predchádzajúcich kapitolách, kórejská rodina nebola schopná obrániť dcéry pred nútenou mobilizáciou. V prípade, keď sa snažili vyhnúť, alebo dcéru neposkytnúť, často dochádzalo k násilnému odobratiu dievčat zo strany polície. Jo Pok-sil spomína. “Bola som z domu odvedená počas toho, ako polícia bila môjho otca, ktorý sa snažil môjmu odvedeniu zabrániť.”⁹⁶

6.1 Vek odvodu

Dievčatá, ktoré sa stali hlavným cieľom náboru systému vojenskej prostitúcie boli zväčša jediným dieťaťom vo veku od 12-19 rokov. Teda od detského veku až po vek, kedy už mohli mať dieťa. Jednotlivé armádne nevestince neregulovali vekovú hranicu pri ich náboe z dôvodu preferencie dievčat do 20 rokov zo strany japonských vojakov. Toto dosvedčujú osobné výpovede aj oficiálne pramene. Kjong-sun vypovedá: “Mala som 12 rokov, keď som bola zobratá do armádneho nevestinca. Z toho, čo väčšina dievčat hovorila, boli odvedené, keď mali okolo 17 rokov.” Dokument vojenského zdravotného oddelenia v Iloilo na Filipínach, ohľadom výsledkov vyšetrenia pohlavných chorôb, z 23. júna 1942 uvádza vek od 16 do 31 rokov. Je však nutné brať do úvahy dobu ich pobytu v nevestincoch vrátane procesu rekrutácie a transportu, teda odhadovaný vek náboru je nižší.⁹⁷ Podľa vtedajšieho práva bola veková

⁹⁵ HICKS, George. *The Comfort women: sex slaves of Japanese imperial forces*. London: Souvenir Press, 1995.

⁹⁶ SOH, Chunghee Sarah. *The Korean Comfort Women: Movement for Redress*. *Asian Survey*. (36)18 1996. 36, str. 1226-1240.

⁹⁷ Vid'. príloha č. 7.

hranica pre oficiálnu prostitúciu v Kórei 17 rokov a v Japonsku 18 rokov. Ich nábor bol uskutočnený mnohými spôsobmi, ktoré sa však navzájom nevyklúčovali. Prebiehali naraz, počas celého obdobia okupácie s tendenciou vyššej intenzity po roku 1942, kedy boli regrutované aj staršie ženy. Častým sprostredkovateľom rôznych foriem boli japonské školy.⁹⁸ Mun Pchil-gi spomína: "Náš učiteľ neustále poukazoval na význam podpory našej vlasti prostredníctvom dobrovoľníctva. Samozrejme sme robili, čo nám bolo povedané. Kvôli pokynom môjho učiteľa som sa zúčastnila exkurzie v továrni v Tokojame, odkiaľ som bola následne odvedená do armádneho nevestinca."⁹⁹ Hoci neboli priamym orgánom, ktorý by nábor realizoval, často poskytovali výpomoc, alebo formu posunutia, presmerovania dievčat na jednotlivé programy, ktoré tento nábor uskutočňovali. Riaditelia takýchto škôl, v prípade odporúčania a následnej účasti na programe *čöngsindä* zo strany veľkého počtu dievčat, dostávali promócie a bonusy.¹⁰⁰ Mnohé, v tej dobe operujúce prostitútky zrelého veku, sa ponúkli z vlastnej iniciatívy pre potreby armády. Peniaze, poskytované armádou za ich služby a stabilita príjmu, ako aj zabezpečené zdravotné vyšetrenia a ubytovanie, boli lákavou súčasťou ponuky. Ich pomery sa však nikdy nevyrovnali tým prostitútkam, ktoré mali japonské občianstvo.

"Následkom ich mladého veku a nevinnosti bolo to, že veľa dievčat sa ani nezamyslelo nad otázkou zamestnania, ktoré im bolo ponúkané. Neboli schopné odolať násilnému odobratiu a v mnohých prípadoch absolútne nechápali prostitúciu a sexuálnemu aktu. Ich bezbrannosť bola podkopaná tým, že authority, na ktoré sa spoliehali a ktorým dôverovali sa spolupodieľali na ich náboře."¹⁰¹

⁹⁸ Bývalý japonský učiteľ v Kórei vypovedá: "Boli sme inštruovaní zregrutovať zdravé dievčatá z chudobných rodín." Pri slove "regrutovať" je myslené zväčša podpísanie vstúpenia do programu *čöngsindä*. (JOŠIMI, Jošiaki. *Džugun ianfu*. Iwanami šoten, 1995. 吉見義明. 従軍慰安婦. 岩波書店, 1995.)

⁹⁹ Svědectvo Hwang Küm-džu. (Howard, Keith. *True Stories of the Korean Comfort Women*, London, Cassell, 1995, str. 70.)

¹⁰⁰ *Donga Ilbo*, Január 14, 1992. *Čosön Ilbo*, Január 15, 1992.

¹⁰¹ COOMARASWAMY Radhika. OSN Economical and Social Council. E/CN.4/1996/53/Add.1/Corr.1.

6.2 Spôsoby náboru

Jedným zo spôsobov náboru bol odvod v rámci už spomenutého programu *čõngsindä*, kde bolo veľa dievčat odvedených do armádnych nevestincov, namiesto výkonu manuálnej práce. “Zapísala som sa do programu a bola som odvedená do Japonska, v júni 1944, teda v dobe, keď som stále chodila do školy. Môj učiteľ bol Japonec, prišiel ku mne a povedal mi o programe, že budem môcť naďalej študovať a dokonca pritom zarobiť nejaké peniaze.”¹⁰² Tento proces mal legálny základ v národnej mobilizácii z roku 1938. Táto forma náboru prebiehala hlavne koncom vojny, pretože v predchádzajúcich rokoch fungovala poväčšine len ako forma zabezpečenia pracovnej sily. Týmto spôsobom boli prevažne odvedené dievčatá z priemyselne orientovanej severnej Kórey a to pod zámienkou práce v muničných fabrikách.

Ďalšou metódou bol únos. Táto technika bola naopak prevažne používaná v Južnej Čõlle. Je možné predpokladať, že únosy boli súčasťou aktivít vojenskej ale aj civilnej polície, ktoré boli vedľajším produktom nútenej mobilizácie prevažne mužov. Mun Ok-čchu spomína, že bola unesená mužom v japonskej vojenskej uniforme a odvedená do Mandžuska. Z memoárov bývalého vedúceho pobočky Úradu práce v Šimonoseki v rámci prefektúry Jamaguči sa dozvedáme, že s pomocou japonskej polície uniesol približne 1000 žien vo veku 18-30 rokov a predal ich do rúk cisárskej armády.¹⁰³ Chudobná oblasť južnej Čolly zodpovedá profilu riadených únosov dievčat z chudobných sedliackych rodín.¹⁰⁴

Podobnou technikou bol nábor zo strany zamestnávajúcich agentúr, ktoré sa taktiež podieľali na získavaní dievčat, ktoré namiesto sľúbenej práce, skončili v rukách cisárskej armády, teda v armádnych nevestincoch. V sociálne ťažkej situácii, v snahe zabezpečiť seba ale aj rodinu, boli mnohé ženy zúfalé a dali sa zlákať falošnými pracovnými ponukami ako upratovačky, kuchárky, čašníčky, opatrovatelky atď. Všetky ponuky boli atraktívne pre chudobné vrstvy v spojitosti

¹⁰² Výpoveď Kang Tok-kjõng z roku 1992 v (AHN Yonson. *Korean Comfort Women and Military Sexual Slavery in World War 2*. University of Warwick United Kingdom, 1999.)

¹⁰³ JOŠIMI, Jošiaki. *Džugun ianfu*. Iwanami šoten, 1995. 吉見義明. 従軍慰安婦. 岩波書店, 1995.

¹⁰⁴ Príklady uvedené v JOŠIDA, Seidži. *Wataši senso hanzai: Čosen hito kjosei renko*. Saničišobo, 1983. 吉田清治. 私戦争犯罪: 朝鮮人強制連行. 三一書房, 1983.

so sociálnymi zmenami a sťahovaním sa do miest. "Takéto ponuky sa napríklad objavili v *Mãil sinpo* 27. októbra 1944."¹⁰⁵

Je možné priblížiť príklad verbovania dievčat z dôvodu novodobytych území v juhovýchodnej Ázii: "800 dievčat, ktoré pracovali od 20. augusta 1942 v Rangóne v Barme boli zregrutované približne v máji 1942 pod zámienkou falošnej práce v nemocniciach ako pomocná sila, ktorá sa mala starať o veci ako bandážovanie a hygienu, ako aj zabezpečenie pohodlia pre vojakov. Práca bola bližšie nešpecifikovaná. Podpísali kontrakt v dĺžke od 6 mesiacov až do jedného roka, podľa veľkosti ich rodinného dlhu."¹⁰⁶

Bežným prípadom bolo taktiež obchodovanie zo strany vlastnej rodiny. Bez toho, aby dievčatá vedeli, čo ich čaká, boli predané cisárskej armáde vlastným otcom alebo manželom, za účelom vyhnutia sa náboru do cisárskej armády, alebo prípadnými nútenými prácami v nehostinných uhoľných baniach v Mandžusku alebo na Kjušú.¹⁰⁷ Zo 6 000 000 Kórejcov, ktorí boli mobilizovaní, bolo 670 000 transportovaných do Japonska vrátane Sachalinu. Mnohí z nich boli nútení pracovať v nehostinných a rizikových podmienkach.¹⁰⁸ Napriek tomu, že Kórejci oproti ostatným, nie japonským pracovníkom, mali o niečo lepšie podmienky, veľká časť z nich pri výkone takejto práce zomrela. O tom vypovedá fakt, že zo 670 000 odvedených v rokoch 1939-1945 zomrelo v Japonsku 60 000, nerátajúc umretých v Hirošime a Nagasaki, kde veľa Kórejcov pracovalo v továrňach. Celkový počet mŕtvych v Mandžusku sa odhaduje na 300 000 až 800 000.¹⁰⁹ Z tohto je možné usúdiť, že nútené mužské práce mobilizovaných Kórejcov mali veľkú mieru úmrtnosti. Neznalí otcovia alebo príbuzní sa snažili vyvarovať takto riskantnému prostrediu a radšej ponúkli dievčatá, ktoré by z ich nevedomého pohľadu boli vystavené menšiemu pracovnému riziku.

¹⁰⁵ *Mãil sinpo*, 1944.

¹⁰⁶ UNITED STATES OFFICE OF WAR INFORMATION Psychological Warfare Team Attached to U.S. Army Forces India-Burma. *Japanese Prisoner of War Interrogation Report No. 49, 1944.*

¹⁰⁷ NIŠINO, Rumiko. *Džugun ianfu*, Akašišoten, 1992. 西野留美子. 従軍慰安婦, 明石書店, 1992..

¹⁰⁸ RUMMEL, R. J. *Death by government*. New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers, 1994, str.150.

¹⁰⁹ RUMMEL, R. J. *Statistics of democide: genocide and mass murder since 1900*. Piscatway, NJ: Distributed in North America by Transaction Publishers, Rutgers University, 1998.

Zjednodušene je možné rozlišovať päť základných metód nábory: za pomoci vyhrážok a násilia, zneužitím sily, resp. authority,¹¹⁰ klamlivé pracovné ponuky, únos a obchod s bielym mäsom.¹¹¹

6.3 Transportácia

Zložky cisárskej armády slúžili ako hlavný zabezpečovateľ transportu zregrutovaných dievčat do armádnych nevestincov. Z výpovedí, ale aj oficiálnych dokumentov je zrejmé, že transporty boli zväčša zabezpečené prostredníctvom vojenského zariadenia, vlakmi, loďami, zásobovacími autami.¹¹² Boli prepravované spoločne s vojenským materiálom a zásobami, nie s vojakmi. Teda vo vlaku, v nákladných vagónoch alebo v podpalubí lode. Ženy z oficiálneho hľadiska v cisárskej armáde, mimo sestier, nemali miesto, a preto boli prepravované striktne oddelene. Pri preprave boli pridelené ku konkrétnej jednotke v rámci zásobovania, ich meno bolo zapísané na dokumentoch pod distribúciou zásob. Nakoľko civilisti nemohli využívať vojenské transporty, tento systém musel byť koordinovaný z najvyšších miest. Všetky ich potreby, ako aj kompenzáciu prípadným súkromníkom za asistenciu pri verbovaní, hradila cisárska armáda zo svojho rozpočtu. V prípade civilistov, ktorí transportovali ženy, robili tak priamo na základe požiadavky armády, pretože pohybovať sa mimo hraníc bolo bez pasu a dovolenia nemožné. Transport teda nadobúda podobu až po roku 1941, kedy sa cisárska armáda sústredila na expanziu do Pacifiku.¹¹³ O transporte vypovedá aj vyjadrenie ministra zahraničných vecí Šigenori Tōgō (東郷茂徳, 1882-1950) zo 14. januára 1942: “Vzhľadom na to, že by nebolo vhodné vydávať cestovné pasy takýmto ľuďom, idúcim do zahraničia, mali by im byť vydávané armádne certifikáty na základe armádnej požiadavky a mali by byť

¹¹⁰ Noh So-Bok vypovedá: ”Japonský policajt mi povedal, že som bola vybratá, aby som bola poslaná ako reprezentant cisára.” (MIN, Pyong Gap. *Korean Comfort women: The intersection of colonial power, gender, and class*. Gender & society. 2003.)

¹¹¹ *Hanguk ūanbu mundže täčchäk hjöpūihō*. 韓國慰安婦問題對策協商會.

¹¹² Mun Pchil Gi, Jun Duri, boli prevezené nákladnými autami do Mandžuska. Hwang Kūm-džu vlakom do Číny. Mun Ok-ču, I Su-nok, do Singapúru a na Sumatru loďami. (*Hanguk ūanbu mundže täčchäk hjöpūihō*. 韓國慰安婦問題對策協商會.)

¹¹³ HOWARD, Keith. *True Stories of the Korean Comfort Women*. London, Cassell. 1995.

prepravovaní loďami, ktoré sú prevádzkované armádou.”¹¹⁴ Zdá sa, že transport bol doménou iba cisárskej armády, bez akéhokoľvek zásahu ministerstva zahraničných vecí alebo ministerstva vnútra a polície.

6.4 Rodinné prostredie

Ako už bolo načrtnuté v predchádzajúcich kapitolách, najmä v druhej, kde boli bližšie opísané sociálne podmienky, je možné usudzovať, že ženy boli pre rodiny postrádateľné. Kórejská patriarchálne založená, v turbulentnom období disfunkčná rodina, im neposkytovala dostatočnú ochranu pred ekonomickými a sociálnymi ťažkosťami, ale koniec koncov bola pascou pre nábor.

Niektoré dievčatá pochádzali z rodín, ktoré mali iba jedného rodiča, zväčša iba matku. V takýchto prípadoch sa stávalo, že odchádzali od rodiny v snahe jej vypomôcť, uľahčiť nátlak na matku, ktorá okrem seba musela zabezpečiť ešte jedno dieťa. V rodinách s otcom, kde však otec bol alkoholik, gambler, chorý, alebo mal iný problém, ktorý mu znemožnil rodinu finančne zabezpečiť, nastala podobná situácia. Pre tie dievčatá, ktoré boli siroty, bola situácia úplne beznádejná a neboli schopné sa nijako obrániť. Zaujímavým aspektom je tendencia, že mnohé z *üanbu* boli najstaršou dcérou, ktorej úlohou, resp. zodpovednosťou bolo pomáhať rodine a súrodencom a šanca, že narukujú bola oveľa väčšia ako u ich mladších súrodencov. Nastali prípady, keď pracovali ako slúžky v bohatších rodinách, odkiaľ boli odvedené do armádnych nevestincov.¹¹⁵ Niektoré pochádzali z *kwönbonov*, ktoré potom, ako sa dostali pod japonskú správu, výrazne zmenili svoje určenie. Dievčatá namiesto *kisäng* skončili ako *üanbu*, avšak dôvody, prečo sa ocitli v *kwönbonoch* boli taktiež

¹¹⁴ ¹¹⁴ Išide-ho Dai. *Kimu tomiko, hajaši hirofumi. Nippongun ianfu*, Našiki-ša, 1997. 石出法太. 金富子, 林博史. 「日本軍慰安婦」, 梨木舎, 1997.

¹¹⁵ Hwang Gum-džu vypovedá: “V Hamhangu (咸興市), japonskí dôstojníci chodili od domu do domu a prikázali každej rodine poslať jednu dcéru do továrne na muníciu. Ich tri vlastné dcéry študovali. Ponúkla som sa, že pôjdem namiesto nich. Cítila som svoju povinnosť takýmto spôsobom vrátiť ich láskavosť. Chcela som taktiež prácou zlepšiť svoju finančnú situáciu.” (DOLGOPOL, Ustinia. a Snehal. PARANJAPE. *Comfort women: an unfinished ordeal : report of a mission*. Geneva, Switzerland: International Commission of Jurists, 1994.)

zväčša sociálneho charakteru. Napriek tomu, že valná väčšina pochádzala z chudobných rodín, vyskytovali sa aj prípady, kedy dievčatá pochádzali z rodín bohatých. Išlo aj o dievčatá z bohatých rodín, ktoré boli odobraté bez relevantného logického dôvodu, pravdepodobne kvôli zlyhaniu reagovať zo strany rodiny alebo podceneniu situácie¹¹⁶. V niektorých, konkrétne dvoch uvedených prípadoch, sa jednalo o dcéry z rodín, ktoré boli zapojené v kórejskom hnutí za nezávislosť.¹¹⁷ Hoci spravidla sa odoberaniu dcér z bohatých rodín vyhýbali, tieto bývali ušetrené najmä z dôvodu, že pohnevaním si mocných vplyvných rodín vlastníacich pôdu, alebo pôsobiacich v štátnej správe by si znepriatelili lokálne obyvateľstvo, ktoré by sa stalo nekontrolovateľné. Vojenský dokument z roku 1938 spomína: "Osoba zodpovedná za nábor musí byť vybraná s veľkou pozornosťou, aby bola schopná minimalizovať nepokoje behom takého procesu."¹¹⁸

¹¹⁶ Výpovede I Sang-ok a Kim Sang-hi v (DOLGOPOL, Ustinia. a Snehal. PARANJAPE. *Comfort women: an unfinished ordeal : report of a mission*. Geneva, Switzerland: International Commission of Jurists, 1994.)

¹¹⁷ Výpovede Čung So-un a Čun Šon-man v (DOLGOPOL, Ustinia. a Snehal. PARANJAPE. *Comfort women: an unfinished ordeal : report of a mission*. Geneva, Switzerland: International Commission of Jurists, 1994.)

¹¹⁸ COOMARASWAMY Radhika. OSN Economical and Social Council. *E/CN.4/1996/53/Add.1/Corr.1*.

7. Armádne nevestince

Armádne nevestince boli hlavným nástrojom zabezpečovania prevádzky vojenskej prostitúcie, poskytovali organizáciu a dozor nad *üanbu*, mimo regrutovania, ktoré bolo zabezpečené ostatnými zložkami koloniálneho systému, avšak v priamom prepojení s nimi. V tejto kapitole sa budeme venovať ich zriadeniu a opisu ich charakteristických rysov.

Nevestince súkromného charakteru, ktoré poskytovali služby prevažne cisárskym vojakom sa na polostrove vyskytovali od prítomnosti cisárskej armády, hoci v počiatkových fázach vojaci využívali výlučne miestne civilné podniky, ktoré boli k dispozícii hlavne lokálnemu obyvateľstvu. V neskoršom období, s pribúdajúcim počtom vojakov, sa začali objavovať súkromné nevestince v lokalitách pri kasárňach, ktoré však boli vystavané predovšetkým pre potreby vojakov, ako je to koniec koncov možné badať v mnohých prípadoch dodnes. Najväčší výskyt takýchto nevestincov bolo možné pozorovať v Mandžusku od roku 1930. Po spomenutých incidentoch – znásilneniach a inej sexuálnej agresii voči civilistom a obzvlášť po nankingskom masakri, sa začal kryštalizovať plán vojenskej prostitúcie pod priamou kontrolou cisárskej armády a priamou alebo nepriamou správou. Prvý oficiálny armádny nevestinec bol zriadený v Šanghaji v roku 1932. Armádne nevestince boli priamo financované ministerstvom vojny. Svedčia o tom napríklad dokumenty o zasielaní dodávok kondómov¹¹⁹. Výstavba armádnych nevestincov akcelerovala s dramtizáciou vojenskej situácie v Pacifiku. Zväčšovanie kapacít, zaznamenalo nárast najmä v roku 1937, kedy bolo Japonské impérium na vrchole svojej moci, čo do miery kontrolovaného územia. A potom v roku 1942 po zapojení sa USA do vojny, kedy sa situácia (finančná a morálna) pre Japonsko začala zhoršovať.

Financovanie armády sa stávalo zložitejším a bolo potrebné implementovať všetky dostupné metódy pre udržanie morálky. *Üanbu* sa nachádzali v každom kúte impéria, kde boli potrebné, podľa dokumentácie je možné potvrdiť stacionárne nevestince v Číne, Hong Kongu, Filipínach, Malajzii, Singapore,

¹¹⁹ JOŠIMI, Jošiaki. *Džugun ianfu*. Iwanami šoten, 1995. 吉見義明. 従軍慰安婦. 岩波書店, 1995.

Borneu, Indonézii, Thajsku, Barme, Novej Guinei, Okinawe, Kórei, Vietname a ďalších ostrovoch južného Pacifiku. Podľa správy Ministerstva vojny (*Hjobu-šo*, 兵部省) z 3. septembra 1942 boli oficiálne vojenské nevestince stavané v tomto poradí : “Severná Čína 100, Centrálna Čína 140, Južná Čína 40, Južná Ázia 100, Južné more 10, Sachalin 10, 400 spoločne.”¹²⁰ Na základe štúdia rôznych zdrojov sa počet ďalších vojenských nevestincov odhaduje na: Filipíny 30, Barma 50, Indonézia 40, Šalamúnove ostrovy 20, počet mobilných v rámci námorníctva je nezmapovateľný.¹²¹ Je možné sa pozastaviť nad faktom, prečo boli armádne nevestince zakladané v Japonsku, keďže personál mohol využívať civilné nevestince. Boli založené ako lacnejšia variácia, resp. bonus pre tých vojakov, ktorí si ich nemohli dovoliť, ale aj pre uľahčenie logistiky a zlepšenie pracovného nasadenia.¹²² Pre všetky nevestince platili striktné nariadenia ohľadom hygieny, prevádzkových hodín, antikoncepčných opatrení, finančného ohodnotenia žien, zákazu alkoholu a zbraní. Tieto nariadenia mohli fungovať ako legálne dekorum chrániace tento systém pred možným tlakom z radov politických elít a verejnosti. Drsná realita vojenského konfliktu však bránila riadnemu dodržiavaniu tohto unifikovaného systému.

7.1 Kategorizácia

Nevestince sa podľa lokalizácie zhruba delili na priemyselné a vojenské. Vojenské boli situované blízko rozpínajúceho sa frontu a využívali ich výlučne vojaci. Priemyselné boli situované v priemyselných zónach a to najmä v blízkosti ťažobných miest a vojenských tovární a iných strategických polôh, dôležitých hlavne pre zásobovanie. Boli rovnako využívané sekundárnym vojenským personálom ako aj vojakmi, ktorí boli krátkodobo stiahnutí z frontu. Nevestince mohli byť mobilné alebo stacionárne. Často organizované vzájomne, kedy mobilné nevestince vo forme nákladného auta vyvážali *üanbu* priamo na front a následne, po určenej časovej dobe, ich opäť priviezli do stacionárneho nevestinca na vyšetrenia atď. Mobilné nevestince mali najčastejšie formu dočasného

¹²⁰ *Digital Museum, The Comfort women issue and the Asian women's Fund.* (<http://www.awf.or.jp/>)

¹²¹ JOŠIMI, Jošiaki. *Džugun ianfu*. Iwanami šoten, 1995. 吉見義明. 従軍慰安婦. 岩波書店, 1995.

¹²² Najmä nevestince určené pre priemyselné účely.

armádneho stanu, ktorý bol transportovaný spoločne s *üanbu*. Operovali vo veľmi nehostinných podmienkach frontu. Ženy boli vystavené rovnakému riziku ako vojaci, vypovedali o krutom správaní, súvisiacom so stresovými podmienkami a nemožnosťou uspokojiť všetkých vojakov, ktorí v blízkosti novej smrti chceli zažiť sexuálne uspokojenie. Nevestince sa taktiež vyskytovali v námorníctve, len na veľkých lodiach, ktoré mohli takúto operáciu v rámci svojich kapacít zvládnuť. Jednalo sa pravdepodobne o najhoršie možné umiestnenie pre *üanbu*. Námorné podmienky, ako aj námorníci, boli známe svojou brutalitou. Stacionárne nevestince sa líšili podľa veľkosti aj kapacity, nemali uniformný vzhľad. Boli situované do strategických oblastí, blízko väčšej koncentrácie armády napr. v Číne. Ich založenie bolo plánované a kontrolované. Často trvalo dlhú dobu. Napr. armádny nevestinec v Sekiri v Číne bola stavaný 11 mesiacov. *Üanbu*, ktoré v ňom pracovali, museli podstúpiť hysterektómiu.¹²³ Z týchto informácií môžeme usudzovať, že tieto nevestince mali operovať dlhodobo. Nejednalo sa teda o dočasné riešenie, ale o strategicky významné riešenie pre budúcnosť, poprípade zabezpečenie potrieb pre kontrolné, provinčné jednotky v prípade víťazstva.

Ďalej sa podľa správy delili na plne pod kontrolou Cisárskej armády, hlavne v počiatočnej fáze v rokoch 1932-1937, kedy vznikli prototypy armádnych nevestincov, avšak systém sa stále formoval a vylepšoval. V neskoršom období je možné spozorovať snahu armády zbaviť sa komplikovaného systému správy, ktorý si vyžadoval čerpanie ľudských zdrojov armády a snahu o prenesenie ho na súkromný sektor, ktorého kontrola bola oveľa jednoduchšia z dôvodu, že armáda nemusela zabezpečovať každodenné záležitosti. Tieto záležitosti zverila armáda do rúk súkromným operátorom, ktorých priamo oslovila, alebo sami zažiadali o povolenky z vlastnej iniciatívy. Je nutné poznamenať, že napriek tomu, že operácia bola v súkromných rukách, armáda ju naďalej monitorovala a musela presne spĺňať striktné nariadenia a pravidlá. Civilisti, ktorým bol prípadne nevestinec alebo operácia súvisiaca so zabezpečovaním nevestinca zverená, dostali vojenskú hodnosť a polovojenský status. Týmto spadali do vojenskej

¹²³ Väčšina žien, ktorým bola táto operácia spravená boli *üanbu* v rámci oficiálne vojenskej prostitúcie operujúcej v Číne. Keďže v tejto oblasti bol systém zriadený najskôr s predpokladom dlhodobej prítomnosti cisárskej armády, brániacej strategické nerastné ložiská. O operácii vypovedala napríklad Kimiko Kaneda (jap. pseudonym), ktorá bola lokalizovaná vo vojenskom nevestinci v Š'-tia-čuangu v Číne (石家庄市). (*Digital Museum, The Comfort women issue and the Asian women's Fund.* (<http://www.awf.or.jp/>))

jurisdikcie a ich kontrola a riadenie, ako súčasť armády, sa stala veľmi efektívna. Takýto prechod do súkromného sektoru pod vojenskou kontrolou sa stretol s pozitívnym ohlasom, keďže súkromné budovy a technické zabezpečenie vyhovovalo vojakom, ktorí sa v čase rozkoší cítili uvoľnenejšie ako v armádnom prostredí. Ďalej v rámci kultúrneho naratívu sa priame operácie armády s vojenskou prostitúciou stretávali s nechuťou a mierne negatívnym ohlasom. Takýto prenos teda vyhovoval aj miestnej vojenskej elite, ktorá si síce uvedomovala, že armádne nevestince potrebuje, avšak nie vždy im vyhovovalo, byť spájanými s prevádzkou takého podniku.¹²⁴ Proces regrutovania dievčat však naďalej zostal v rukách autorít a takto to bez výnimky fungovalo počas celého koloniálneho obdobia. Integrácia civilistov do operácií vojenskej prostitúcie bola taktiež reakciou na obavy velenia z úniku informácií o vnútornom fungovaní takéhoto nevestinca a pohnevanie si obyvateľstva. Samotní kórejskí civilisti mnohokrát armádne nevestince ako súkromnú operáciu spravovali pod dozorom cisárskej armády.¹²⁵

Keďže rozsiahle stacionárne nevestince boli náročné na prevádzku, vyžadovali pravidelné zásoby jedla, liekov, hygienických pomôcok atď. Boli založené v mestách, ktoré sa nachádzali na strategických pozíciách a boli ľahko zásobovateľné. Takáto prevádzka a potreba asistencie civilného obyvateľstva nemohla stopercentne utajiť všetky skutočnosti denného prevádzkovania takéhoto nevestinca. Pridelením polovojenského statusu civilistom, ktorí pracovali v rámci takýchto operácií si zabezpečili ich poslušnosť a predišli možným komplikáciám.

Pre zhrnutie a zjednodušenie je možné usudzovať, že existovali tri typy armádných nevestincov podľa formy vedenia operácie: založené a vedené armádou, ktoré však mohli prejsť do polovojenskej operácie, založené súkromne, ktoré prešli pod vojenskú správu, založené súkromne, licencované armádou, ktoré boli naďalej riadené súkromne.

¹²⁴ Prípád, kedy bol armádny nevestinec v Barme "Marujama klub" premenovaný na základe rozkazu plukovníka Marujamy. (UNITED STATES OFFICE OF WAR INFORMATION Psychological Warfare Team Attached to U.S. Army Forces India-Burma, *Japanese Prisoner of War Interrogation Report No. 49, 1944.*)

¹²⁵ Napr. Kanpači klub v Sittwe v Barme riadil autor: Pak, *Ilbonkūn ūanso kwānriinūi ilgi*. Isupch, 20.8.2013.

7.2 Dôvody zriadenia

Príčin vybudovania armádnych nevestincov je hneď niekoľko. Najhlavnejšou bola jednoznačne pomoc vojenskému ťaženiu kvôli zlepšeniu morálky cisárskych vojakov. S postupom vojny mnoho vojakov začalo strácať bojovného ducha, čo zapríčinilo ťažkosti v okupovaných teritóriách, vychádzajúce z ich mentálneho stavu. Armádne nevestince poskytovali redukovanie takýchto problémov. Ďalším dôvodom bolo chránenie zdravotného stavu vojakov, najmä pred pohlavnými chorobami, ktoré boli medzi vojakmi rozšírené. Preto bolo od vojakov vyžadované, aby používali len armádne nevestince, kde väčšina dievčat boli zdravé panny a nie služby súkromných nevestincov. Ďalším z dôvodov bola prevencia znásilňovania a sexuálnej agresie, čo by posilnilo protijaponský sentiment u obyvateľstva, ktorý bol spomenutý v predchádzajúcich kapitolách. Posledným, nie menej významným dôvodom, bolo obmedzenie novej špionáže. Vojenské vedenie sa samozrejme obávalo možného úniku informácií zo strany najmä nižších dôstojníkov. Vojaci v každej epoche dejín mali tendencie zdôverovať sa v intímnych chvíľach s citlivými informáciami. Takisto nemožno poprieť význam nevestincov pri získavaní strategických informácií. Súviselo to s rizikom dlhšieho pobytu vojakov v civilnom prostredí v čase odpočinku a radovánok. Plnou kontrolou nad armádnymi nevestincami bol problém úniku informácií vyriešený. Poskytovanie *üanbu* pre vojakov je teda možné vnímať ako formu štátnej kontroly nad sexuálnym správaním vojakov.¹²⁶ V poslednom a najdôležitejšom rade sa jednalo o veľmi rafinované zaobchádzanie, resp. šetrenie s výdajmi na armádu. Na jednej strane sa vďaka systému vojenskej prostitúcie ušetrilo veľké množstvo peňazí, ktoré by inak museli byť minuté buď na častejší transport vojakov mimo front, alebo iný spôsob zábavy pre vojakov, ktorý by im poskytol útechu, a na druhej strane sa mohli takto ušetrené peniaze presmerovať do iných strategických odvetví, ako ťažký priemysel a zbrojenie.

¹²⁶ GARON Sheldon. *The World's Oldest Debate Prostitution and the State in Imperial Japan, 1900-1945*. American Historical Review. (98)3. 1993. str. 710-32.

7.3 Životné podmienky

Životné podmienky samozrejme záviseli od prevádzkovateľa nevestinca, lokácie a konkrétnej časti armády, pre ktorú taký nevestinec služby poskytoval. Z dochovaných materiálov je teda možné dôjsť ku rôznym záverom. V práci budú uvedené príklady, ktoré budú bližšie vysvetlené. Ohľadom tejto problematiky sa dochovalo veľké množstvo vojenských dokumentov, vďaka punitčkárskemu vedeniu záznamov ohľadom ich prevádzky zo strany cisárskej armády. Pravidlá určené oddielom armády, zodpovedným za vedenie nevestinca sa dochovali napríklad v konkrétnych prípadoch zo Šanghaja, Okinawy, Číny, Filipín a Barmy. Záznamy najčastejšie popisujú: hygienické nariadenia, hodiny prevádzky, formy antikoncepcie, finančné ohodnotenie, zákaz zbraní a alkoholu.¹²⁷

Životné podmienky najviac záviseli od typu nevestinca. Z výpovedí jasne vyplýva, že sa odvíjali podľa kvality v tomto poradí: budovy postavené alebo prerobené na nevestinec, dočasne prerobené nevestince, stany a dočasné drevené chatrče. Pre tieto potreby boli často zabezpečované budovy ako bývalé hotely, školy, obchody, budhistické chrámy (kvôli ich mnohopočetným izbám).¹²⁸ V nich boli najčastejšie dostavané kúpeľne a upravený interiér, teda prestavba nebola nijako komplikovaná. Všetky mali isté spoločné črty. A to najmä oplotenie, ktoré bolo veľaokrát obohnané ostnatým drôtom za účelom obmedzenia pohybu *üanbu*. Vo väčšine prípadov ženám nebolo dovolené vychádzať z objektu, v menšine prípadov len s vojenským sprievodom v určených hodinách. Nevestince zabezpečovali *üanbu* stravu, teda mali vlastnú kuchyňu a taktiež recepciu. Jednotlivé bunky kde *üanbu* poskytovali sexuálne služby sa spravidla vyskytovali na vyššom poschodí alebo v zadných častiach prízemí.¹²⁹ Takáto bunka bola vybavená, okrem postele, dekami a tekutým dezinfekčným prostriedkom. Izby boli napratané keďže v nich mali *üanbu* aj osobné veci. V nevestincoch bližšie ku frontu bola situácia v stanoch a drevených chatrčiach horšia. Mohli pozostávať z tatami matraca na hlinenej podlahe. V takých podmienkach boli jednotlivé bunky oddelené závesmi, ktoré nemuseli ani siahnuť po zem.¹³⁰ O ženy sa staral personál

¹²⁷ COOMARASWAMY Radhika. OSN Economical and Social Council. *E/CN.4/1996/53/Add.1/Corr.1*.

¹²⁸ HOWARD, Keith. *True Stories of the Korean Comfort Women*, London. Cassell. 1995.

¹²⁹ Pre podrobnejší náčrt stanice viď. príloha č. 8.

¹³⁰ JOŠIMI, Jošiaki. *Džugun ianfu*. Iwanami šoten, 1995. 吉見義明. 従軍慰安婦. 岩波書店, 1995.

prevádzkovateľa, väčšinou japonské a kórejské ženy. Doktori, kontrolujúci ich zdravotný stav, predovšetkým však iba pohlavné choroby, boli výlučne vojenski. Nedostatok voľného času bol odôvodnený aj nerešpektovaním regulácií zo strany dôstojníkov, ktorí chceli zostať dlhšie alebo navštíviť nevestinec svojvoľne. V situácii na fronte boli hygienické podmienky nedostatočné, *üanbu* sa údajne nemali čas umyť predtým ako prišiel ďalší zákazník. Potraviny a oblečenie boli poskytované prevádzkovateľom alebo armádou. Mnoho bývalých *üanbu* vypovedá o nedostatku potravín počas dlhších období. Toto potvrdzuje fakt veľkej rozlohy Japonského impéria a problematika zásobovania. Hladom trpelo aj vojsko, teda je pravdepodobné, že potraviny boli prednostne poskytované vojakom, ktorí boli pre vojenské ťaženie potrební a *üanbu* boli držané na minimálnych prídeloch. Kum Ču-hwäng uvádza: “Šaty sme vyfasovali iba dvakrát do roka. Jedla bol nedostatok, dostávali sme iba ryžové koláčiky a vodu.”¹³¹ *Üanbu* boli nútené používať len japonské mená, obliekať a správať sa ako Japonky. Nebola to len súčasť politiky asimilácie, ale slúžilo to k vytvoreniu domáceho prostredia pre vojakov. Všetko čo bolo kórejské bolo zakázané.

Z iných zdrojov sa dozvedáme o prípadoch poukazujúcich na rôznorodosť podmienok. Podľa vojenskej správy armády USA z roku 1944 sa dozvedáme o prípade vojenského nevestinca v Myitkyine v Barme, kde bol zriadený rozsiahly nevestinec, prerobený z miestnej školy, s veľkými izbami, sociálnym zariadením a vlastnou kuchyňou. Pokrmy boli pripravované prevádzkovateľom, teda *üanbu* nedostávali vojenský proviant na prídel od cisárskej armády. Ženám bolo za poskytovanie sexuálnych služieb riadne platené. Podľa ich výpovedí mali dostatok peňazí na nákup oblečenia, topánok, cigariet a kozmetiky. Okrem toho boli veľakrát obdarovávané maličkosťami od vojakov, ktorým bol proviant zasielaný z domovov. Ďalej sa zúčastňovali na rôznych športových a sociálnych udalostiach, ako pikniky, zábavy, večierky. Mali prístup ku fonografu a mohli chodiť nakupovať do mesta.¹³² Nakoľko sa jednalo o situáciu z roku 1942, je možné usúdiť, že sa situácia neskôr zhoršila kvôli nedostatku proviantu. Myitkyina bola pomerne rýchlo oslobodená v roku 1944, teda táto oblasť sa nedostala do krízovej

¹³¹ COOMARASWAMY Radhika. OSN Economical and Social Council. *E/CN.4/1996/53/Add.1/Corr.1.*

¹³² UNITED STATES OFFICE OF WAR INFORMATION Psychological Warfare Team Attached to U.S. Army Forces India-Burma. *Japanese Prisoner of War Interrogation Report No. 49, 1944.*

situácie ako iné oblasti Japonského cisárstva na sklonku vojny. Systém vojenskej prostitúcie v tejto oblasti skončil skôr ako mohol byť poznačený zúfalou situáciou a správaním vojakov. Je možné vyvodiť, že podmienky *üanbu* boli v rozsiahlom Japonskom cisárstve veľmi rôznorodé a je nemožné generalizovať takto komplexnú problematiku, závislú od manažovania vojenských nevestincov zo strany prevádzkovateľa ako aj vplyvu miestneho regimentu vojska, pod ktorý takýto nevestinec spadal.

7.3.1 Prístup k *üanbu*

Používanie zvýšenej miery (aj na obdobie vojenského konfliktu) násilia cisárskymi vojakmi je možné pozorovať počas konfliktov v Číne a Pacifiku. Mnoho z *üanbu* zomrelo následkami znásilnenia, nepodarených potratov, mučenia, zlých životných podmienok, zlého podávania liekov. Vzhľadom na skúmaný charakter problematiky je možné vyvodiť, že prístup k *üanbu* bol prevažne násilného charakteru. Toto vyplýva z väčšiny dostupných materiálov, až na niekoľko výnimiek. Akty násilného charakteru ako bičovanie, odrezanie prsníkov, pálenie cigariet o kožu, postrelenie sú spomínané pomerne často od *üanbu* ako aj bývalých vojakov. Tieto výpovede nie sú limitované na určené územie pôsobenia vo vojnovom období.¹³³

Násilie slúžilo za účelom vynútenia si služieb od žien v prípadoch nevôle. Nadmierne násilné potrestanie v prípade neposlúchnutia nariadení alebo priestupku, slúžilo ako príklad, ktorý zastrašil ostatné *üanbu* a uľahčil ich kontrolu. Ako príklad je možné uviesť incident v Charbine v Číne, kde došlo ku znásilneniu a mučeniu nepoddajnej Číňanky pred ostatnými *üanbu*. Ženy boli nútené sa pozerieť po celý čas, nakoniec ženu upálili. Vojaci vyzerali, že si to užívali a po tomto incidente *üanbu* ani nenapadlo odporovať.¹³⁴ Predpoklad že takéto správanie podnecovalo v mužoch apetít pre vojnu je ďalším aspektom. Násilie bolo prítomné aj v iných oblastiach, uplatňované voči miestnej populácii ale aj v rámci jednotiek. Jednalo sa o inštitucionalizovanie násilia. Vojenské nevestince

¹³³ DOLGOPOL, Ustinia. a Snehaj. PARANJAPE. *Comfort women: an unfinished ordeal : report of a mission*. Geneva, Switzerland: International Commission of Jurists, 1994, str. 130.

¹³⁴ *Hanguk üanbu mundže täčchäk hjöpüihö*. 韓國慰安婦問題對策協商會.

boli súčasťou tohto prostredia. Dobová armádna metafora uvádza: “Nos helmu v útoku! Po boji si vyčisti pušku!” Je jasné, že sa jedná o používanie kondómu a dezinfikovanie pohlavných orgánov po sexuálnom akte. Takáto metafora unifikovala reálny akt útoku so sexuálnou agresivitou. Násilné prostredie vojenských štruktúr zahŕňalo systém vojenskej prostitúcie, v ktorom *üanbu* pracovali. Nejednalo sa teda o unikátnu oblasť, zriadenú za účelom ventilovania agresivity vojakov. To však nevyvracia fakt, že určité akty násilia mohli byť etnicky alebo inak motivované.

Mnoho z bežných vojakov nemalo úplné informácie o fungovaní systému vojenskej prostitúcie a pokladalo ho za formu bežnej prostitúcie. Z takéhoto naratívu sa zodpovednosť prenáša na *üanbu*. Chápajúc vojenské nevestince ako regulérne lokalizované na fronte, bývalý nemenovaný vojak spomína: “Myslel som si, že ženy prišli z Číny za vidinou zárobku. Preto sme necítili pocit viny za využívanie ich služieb. Bolo to akoby prístup žien bol: Prosím ťa, kúp si ma.” Takýto postoj sa nepáčil japonským vojakom, slúžiacim cisárovi. Chápajúc ženy ako bežné prostitútky boli vojaci v domnienke, že ženy ochraňujú pred miestnymi gangami a pasákmi. Vojakom bol systém racionalizovaný ako systém ochrany a poskytovania potravy a zdravotnej starostlivosti.

Pre vytvorenie presnejšieho obrazu je nutné pochopiť, že *üanbu* boli vystavené veľkej miere násilia a neštandardného zaobchádzania zo strany vojakov. Toto je možné vyvodit' z markantnej väčšiny výpovedí a memoárov. Opísanie reality života vo vojenských nevestincoch je potrebné pre pochopenie reakcií *üanbu* zmienených v nasledujúcej kapitole.

7.3.2 Reakcie üanbu

Štruktúry a poriadok v armádných staniach oslabovali možnosť rezistencie zo strany *üanbu*. Reakciou na to bolo, že *üanbu* sa s takýmito podmienkami museli počas doby ich pobytu v nevestinci vyrovnat'. Formy vyrovnávania sa alebo odporu voči nastavenému systému mali rôznu podobu. Z výpovedí sa najčastejšie dozvedáme o pokusoch o útek, odpor voči požiadavkam vojakov, zabitie vojakov, samovraždy, užívanie drog a alkoholu, ale aj vytváranie

vzťahov s dôstojníkmi za účelom uľahčenia situácie, resp. zvýšenia šance na prežitie.

Metóda úteku mala veľmi malú šancu na úspech, keďže *üanbu* boli pod neustálym drobnohlľadom. Ženy boli často tetované na končatinách alebo trupe, teda v prípade úteku bola ich identifikácia veľmi jednoduchá.¹³⁵ Ďalším faktorom bola blízkosť frontu, teda v prípade úteku z relatívneho bezpečia armádneho nevestinca sa mohli *üanbu* eventuálne ocitnúť v nebezpečí. V takom prostredí pomoc od tretej strany alebo vízia blízkeho transportu nepripadala do úvahy. V poslednom a nemenej dôležitom rade sa *üanbu* vyskytovali v cudzej krajine a s veľkou pravdepodobnosťou neovládali miestny jazyk, teda jazyková bariéra medzi *üanbu* a miestnym obyvateľstvom bola ďalšou prekážkou. Pri prichytení pri pokuse o útek boli *üanbu* prísne potrestané. Z tohto vyplýva, že útek bol najpravdepodobnejší v armádnych nevestincoch v Japonsku a Kórei.¹³⁶

Odmietnuť požiadavky vojakov alebo použiť voči nim násilie, bola ďalšia forma odporu. Ako je možné očakávať jednalo sa o najmenej účinnú formu, ktorej výsledkom bolo spravidla fyzické potrestanie. Mun Ok-džu vypovedá o tom, ako napadla vojaka, ktorý sa jej vyhrážal. Údajne tak jednala na základe inštinktov v skratovej situácii. Chytila jeho meč a bodla ho do hrude.¹³⁷

Samovražda bola najextrémnejšia forma odporu. Čin Kjöng-peng vypovedá, že bola pod neustálym dohlľadom vojenskej polície a to jej znemožňovalo nielen utiecť ale aj spáchať samovraždu. “Nemala som slobodu ani v otázke smrti.”¹³⁸ *Üanbu* túto formu vnímali ako najsilnejšiu formu odporu. Najbežnejšou formou samovraždy bolo vypitie čistiaceho prostriedku, farby na vlasy alebo kreosotu, skočenie do mora z útesu. Prevádzkovateľom živená vízia návratu domov ženám často v samovražde zabraňovala. Podávanie ópia malo za účel vytvoriť u žien závislosť, odvádzať pozornosť od samovraždy a úteku.

¹³⁵ JOŠIMI, Jošiaki. *Džugun ianfu*. Iwanami šoten, 1995. 吉見義明. 従軍慰安婦. 岩波書店, 1995.

¹³⁶ Výpoveď Jun Du-ri v AHN Yonson. *Korean Comfort Women and Military Sexual Slavery in World War 2*. University of Warwick United Kingdom, 1999.

¹³⁷ Mun Ōk-čchu v *Hanguk čöngsindä mundže täčchäk hjöpüihö*. 韓国挺身隊問題対策協議会, 1993, str. 111.

¹³⁸ *Hanguk čöngsindä mundže täčchäk hjöpüihö*. 韓国挺身隊問題対策協議会, 1997, str. 24.

Ďalšími menej radikálnymi a omnoho viac prítomnými formami vyrovnávania sa s neblahou situáciou bolo predstieranie mentálnej poruchy v snahe iritovať vojakov, ktorí potom nemali záujem o sexuálny akt. Túto oblasť je veľmi ťažké kategorizovať, pretože ženy nepodliehali psychickým vyšetreniam a nie je možné určiť, či došlo ku psychickému poškodeniu následkom pobytu vo vojenskom nevestinci, alebo sa jednalo iba o predstieranie. Ku psychickým poruchám taktiež dochádzalo aj po návrate domov. Je možné usúdiť, že sa pravdepodobne jednalo o kombináciu prvých dvoch dôvodov. Im Ku-ma uvádza, že u nej došlo ku mentálnemu kolapsu po troch mesiacoch vo vojenskom nevestinci, ďalej bližšie nešpecifikované.¹³⁹ Branie drog (ópia) a intenzívne požívanie alkoholu boli snád' najbežnejšími metódami vyrovnávania sa so situáciou, v niektorých prípadoch sa jednalo o rezignovanú formu odporu, najmä v prípadoch úmyselného predávkovania.¹⁴⁰ Podávanie ópia *üanbu* im umožnilo fungovať nad ich limit v krutej realite. Ku smrti z predrogovania dochádzalo aj neúmyselne, v prípade predávkovania *üambu* prevádzkovateľom, v snahe maximalizovať efektivitu prevádzky. Čung So-jun spomína, že počas víkendov, keď bola návštevnosť nevestincov najväčšia, jej boli pichané injekcie, po ktorých pociťovala závraty a telo ju bolelo menej, teda mohla obslúžiť viac zákazníkov.¹⁴¹

Dlhodobé stratégie zvýšenia si vyhlíadok na život vo vojenskom nevestinci, zahŕňali nasledovné stratégie: udržovanie sa v dobrej forme zo strany *üanbu* tým, že riadne používali kondómy, vyhýbali sa pohlavným chorobám, starali sa o svoj vzhľad a počúvali vojakov, čím redukovali šancu, že budú fyzicky potrestané. Ďalej časté predstieranie choroby, alebo predstieranie menštruácie. Skrývanie sa na dvore nevestinca, alebo toaletách pred vojakmi. Veľmi pomalé poskytovanie sexuálnych služieb, redukujúce počet zákazníkov. Predstieranie infikovania pohlavnou chorobou.¹⁴²

¹³⁹ *Hanguk čöngsindä mundže täčchäk hjöpüihö*. 韓国挺身隊問題対策協議会, 1995, str. 104.

¹⁴⁰ JOŠIMI, Jošiaki. *Džugun ianfu*. Iwanami šoten, 1995. 吉見義明. 従軍慰安婦. 岩波書店, 1995, str. 105.

¹⁴¹ AHN Yonson. *Korean Comfort Women and Military Sexual Slavery in World War 2*. University of Warwick United Kingdom, 1999, str. 128.

¹⁴² Asian Women's Resource Centre for Culture and Theology, *In God's Image*. Seoul, 1996. (<http://www.awrc4ct.org/>).

7.3.3 Osobné vzťahy

V tejto problematike sa vyskytuje veľmi vyhranený bipolárny prístup zo strany obidvoch zúčastnených strán. Jedna časť vojakov sa na *üanbu* pozerala ako na “špinavé prostitútky”, tieto *üanbu* zase vojakov vnímali, ako “prašivých psov”.¹⁴³ A na druhej strane niektoré bývalé *üanbu* opisujú istých vojakov ako sympatických a citlivých mužov. Kang Mu-dža spomína ako jeden vojak plakal, že nad tým, čo sa chystá urobiť nemá žiadnu moc a robí to len preto, lebo mu tak bolo nariadené od cisára.¹⁴⁴ Prístup vojakov ku ženám sa líšil podľa ich charakteru a samozrejme mnohí ku ženám v kritických situáciách prejavovali sympatiu a štedrosť na rozdiel od agresie. Svojím obľúbeným *üanbu* často zanechávali peniaze, ktoré im nebolo v prípade smrti treba. Mohlo sa jednať o zdieľanie ťažkej situácie s rovnako bezradnými ľuďmi, keďže mnohí vojaci boli v armáde utlačovaní zo strany nadriadených. V niektorých prípadoch dokonca nedošlo ku sexu a vojaci sa prišli iba porozprávať. Budovanie vzťahov s dôstojníkmi však mohla byť snaha o zlepšenie kvality života zo strany *üanbu*, ale aj snaha o kontrolu nad *üanbu* prostredníctvom vytvorenia romantickej fikcie zo strany dôstojníka.

Typický vojak cisárskej armády sa údajne cítil nesvoj v prípade, že bol videný vo vojenskom nevestinci. V období vysokej frekvencie prevádzky v nevestinci boli vojaci čakajúci v radoch nervózni. Napriek tomu sa stali ojedinelé prípady návrhov manželstva, ktoré vyústili do zväzku. Vojaci ženám príležitostne prinášali darčeky vo forme magazínov, konzerv, mydla, vreckoviek. Všetky *üanbu* sa zhodujú v tom, že opití vojaci alebo vojaci vracajúci sa na front nasledujúci deň, sa ku ženám správali najhoršie alebo najlepšie. Napriek tomu, že boli opití málokedy sa zdôverovali s armádnymi záležitosťami, a ak áno, tak iba nízke hodnosti.¹⁴⁵

¹⁴³ DOLGOPOL, Ustinia. a Snehal. PARANJAPE. *Comfort women: an unfinished ordeal : report of a mission*. Geneva. Switzerland: International Commission of Jurists, 1994.

¹⁴⁴ Kang Mu-Ča v *Hanguk čöngsindä mundže täčchäk hjöpüihö*. 韓国挺身隊問題対策協議会, 1997, str. 57.

¹⁴⁵ UNITED STATES OFFICE OF WAR INFORMATION Psychological Warfare Team Attached to U.S. Army Forces India-Burma. *Japanese Prisoner of War Interrogation Report No. 49*, 1944.

7.3.4 Príčiny návštev armádnych nevestincov vojakmi

Príčiny návštev armádnych nevestincov vojakmi sa líšia, avšak je spomedzi nich možné vymedziť najfrekvencovanejšie. Jednalo sa o biologickú potrebu uspokojiť sexuálne túžby, amplifikovanú nedostatkom iných telesných potrieb vo vojnovom období, ktorými boli potrava a spánok. “Vojaci boli vyhladovaní a vyzerali ako zbláznení pri pohľade na ženy.”¹⁴⁶ Tento faktor podporoval iné sociálno-psychologické faktory, ktoré takéto správanie racionalizovali. Napríklad nátlak so strany nadriadených a kamarátov. Veteráni podporovali nováčikov v akte straty panictva pred smrťou, keďže mohli na bojisku zomrieť hocikedy. Túžba po sexuálnej skúsenosti tvárou tvár smrti bola podporovaná aj vždy prítomnou predstavou dosahovania mužstva prostredníctvom sexu. Bývalí vojaci v memoároch uvádzajú, že jediné miesto kde počas vojny našli pokoj, boli vojenské nevestince, ktoré mali katarzné účinky. Na fronte nebolo nič iné na práci, iba bojovať, jesť a navštevovať nevestinec.¹⁴⁷

7.4 Pracovné podmienky: povinnosti a kompenzácia

Ako už bolo v práci spomenuté, armádne nevestince mohli byť manažované civilistami, avšak pod dozorom armády. Podiel armády nad riadením rôznych aktivít armádnych nevestincov je známy na základe regulácií formulovaných miestnymi vojenskými oddielmi armády. Je možné skúmať len regulované dokázateľné prípady armádnych nevestincov. Treba brať ohľad na fakt, že mobilné armádne nevestince, operujúce v kritických podmienkach, s veľkou mierou úmrtnosti *üanbu* a cisárskych vojakov, je takmer nemožné opísať z dôvodu nedostatku materiálov.

Budovy pre armádny nevestinec boli zriadené a poskytované cisárskou armádou. Bezpečnosť a kontrola bola tiež sprostredkovaná armádou. Pracovný čas, voľné dni a plat, pridelovanie *üanbu* ku konkrétnym jednotkám, ako aj priradovanie jednotlivých klientov, riadila armáda. Zdravotné prehliadky a zákroky boli ordinované výlučne armádnymi doktormi. Podľa nariadenia

¹⁴⁶ KIM, Gibson, Dai Sil, 1997, *They Are Our Grandmas*, Duke University Press, str. 260.

¹⁴⁷ NIŠINO, Rumiko. *Džugun ianfu*, Akašišoten, 1992. 西野留美子. 従軍慰安婦, 明石書店, 1992, str. 55.

Regulácie užívania armádneho nevestinca, vydaného 2. nezávislým bataliónom ťažkého delostrelectva z marca 1938 v Číne, sa bližšie dozvedáme nasledujúce fakty:¹⁴⁸ “Návštevné dni sú vymedzené pre jednotlivé jednotky. Jednotka hoši - nedeľa. Kuriwa - pondelok a utorok. Matsumura - streda a štvrtok. Narita - sobota. Ačiwa - piatok. Murata - nedeľa. Klauzula 61. Cena a čas: 1. Pre dôstojníkov a vojakov otvorené od 9:00 do 18:00. Limitované na jednu hodinu pre osobu. Čínska *üanbu* - 1 yen. Kórejská *üanbu* - 1 yen 50 senov. Japonská prostitútka - 2 yeny. Klauzula 62. Vyšetrenia: Každý pondelok a piatok budú prebiehať vyšetrenia. Počas piatku budú ženy absolvovať zdravotnú prehliadku z dôvodu diagnostikovania pohlavných chorôb. Klauzula 63. Nariadenia: 1. Pitie alkoholu v armádnom nevestinci je zakázané. 2. Vyplatenie poplatku podľa doby, by malo byť riadne uhradené. 3. Všetky ženy by mali byť považované za nakazené pohlavnou chorobou. Užívanie kondómov je absolútne povinné. Klauzula 64. Dodatky: 1. *Üanbu* majú zákaz prijímať čínskych klientov. 3. *Üanbu* majú zákaz vychádzať z areálu, okrem špeciálne povolených miest. Klauzula 65. Zodpovednosť a kontrola: oddelenie vojenskej polície je zodpovedné za kontrolu. Klauzula 65. Doplnky: 1. Počas návštevných dní by mala každá jednotka vyslať personál na obhliadku vojenského nevestinca. 2. Dôstojníci by mali zaviesť mužov do vojenského nevestinca. 3. Oficiálne pracovné voľno vojenského nevestinca je pätnásť deň každého mesiaca.” Spôsob platby v armádných nevestincoch mohol prebiehať priamo a nepriamo. Priamo v hotovosti, nepriamo formou prídelových lístkov, vydávaných a následne preplatených armádou. Deľba peňazí medzi *üanbu* a prevádzkovateľom nevestinca je nejasná a zle zmapovaná problematika.

Z iných zdrojov, opisujúcich situáciu, napr. v Barne sa dozvedáme nasledujúce fakty. O sťažnostiach vojakov ohľadom preťaženia prevádzky vo vojenských nevestincoch. Z týchto dôvodov boli pravdepodobne zriadené vymedzené dni pre jednotlivé jednotky. V prípade vojenského nevestinca *Kjóei* pod správou 18. divízie cisárskej armády v Barne, boli vždy určení dvaja vojaci, ktorí dohliadali na prevádzku a zapisovali mená a časy zákazníkov. Jeden hliadajúci vojenský policajt udržoval poriadok. Pravdepodobne slúžil ako prostriedok vynútenia si poslušnosti vojakov, nesprávajúcich sa podľa nariadení. Rozpis bol nasledovný:

¹⁴⁸ Vid'. príloha č. 9.

“pondelok - kavaleristi, utorok - ženisti, streda - voľný deň a vyšetrenia, štvrtok - vojenský medicí, piatok - horskí delostrelci, sobota - logisti, nedeľa - vojenský štáb 18. divízie, vojaci od 10:00 do 17:00 za 1,5 yenu na 20-30 minút, poddôstojníci od 17:00 do 21:00 za 3 yeny na 30-40 minút, dôstojníci od 21:00 do 00:00 (s možnosťou ostať do rána) za 5 yenov (8 yenov) na 30 a viac minút.”¹⁴⁹ Dôstojníci údajne mohli navštevovať nevestinec sedemkrát do týždňa. *Ūanbu* sa sťažovali, že s tohto dôvodu nemohli obslužiť všetkých vojakov a to spôsobovalo napätú atmosféru. Každodenná operácia v armádnom nevestinci prebiehala nasledovne. Vojaci vstúpili do nevestinca, zaplatili za určený čas a získali lístok z lepenky a kondóm. Každý vojak bol identifikovaný, tiež aj jeho hodnosť a divízia. Následne boli vojaci presmerovaní do bunky, kde boli umiestnené *ūanbu*. *Ūanbu* mali dovolenú výsadu odmietnuť zákazníka v prípade, že bol veľmi opitý.

7.5 Zdravotná starostlivosť

Na zdravie a prevenciu tehotenstva *ūanbu* bol kladený najväčší dôraz. Z dôvodu frekvencie využívania ich služieb, by mohlo mať šírenie pohlavnej choroby, v rámci relatívne uzatvoreného vojenského oddielu, katastrofické následky. Medzi pohlavné choroby najnebezpečnejšie pre vojnové ťaženie sa radili kvapavka, syfilis. Hoci armáda od vojakov vyžadovala používanie kondómov, nie vždy sa tak dialo. Napriek striktnosti regulácií sa z väčšiny orálnych zdrojov dozvedáme o nevôli vojakov prezervatívy používať.¹⁵⁰ Ďalším faktorom, prispievajúcim k nepoužívaniu prezervatívov a zvyšovaniu pohlavne infikovaných *ūanbu* a vojakov, je používanie prezervatívov na technické účely. Konkrétne: krytie hlavne pušky pred znečistením, krytie mechanizmu pušky, hydroizolácia strelných zbraní, skladovanie korozívnych materiálov atď. Vynikali teda ako univerzálny kontajner a bariéra vďaka svojim vodotesným, pružným a trvanlivým vlastnostiam.¹⁵¹ Japonsko sa stalo krajinou produkujúcou penicilín až od roku 1948.¹⁵² *Ūanbu*, nakazeným pohlavnými chorobami, bola injekčne

¹⁴⁹ UNITED STATES OFFICE OF WAR INFORMATION Psychological Warfare Team Attached to U.S. Army Forces India-Burma. *Japanese Prisoner of War Interrogation Report No. 49*, 1944.

¹⁵⁰ HOWARD, Keith. *True Stories of the Korean Comfort Women*. London, Cassell. 1995.

¹⁵¹ COLLIER, Aine. *The humble little condom: a history*. Amherst, N.Y.: Prometheus Books, 2007.

¹⁵² JANNETTA, Ann Bowman. *The vaccinators: smallpox, medical knowledge, and the opening of Japan*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2007.

podávaná zlúčenina číslo 606, známa aj ako Salvarsan alebo Arspenamine. Látka bola založená na toxickej zlúčenine arzénu, ktorej podávanie bolo v poľnej situácii zložitá z dôvodu oxidácie na vzduchu. Následkami podania tejto látky bola u žien sterilita a vnútorné bolesti.¹⁵³ Okrem toho liečba touto látkou bola pomerne drahá záležitosť, ktorá musela byť precízne prevedená školeným doktorom. Vojenský medicína veľakrát nemali potrebné skúsenosti pre zaobchádzanie s touto látkou. Z týchto dôvodov nie vždy bola látka aplikovaná a ak áno, tak s riskantným percentom efektivity. Ak teda bolo liečba uplatnená, tak prevažne pre vojakov, ktorí boli pre vojenské úsilie podstatnejší. Pre potreby *üanbu* bola látka 606 uplatnená v prípade prebytku, resp. dostatku. Z finančného hľadiska bolo efektívnejšie liečiť vojakov a *üanbu* nahradiť novo zregrutovanými. Obraz o situácii je snáď najjednoduchšie opísať na príklade. Kum Ču-hwang spomína: „Počas toho ako plynul čas a boli sme viac a viac používané, infikované dievčatá začali miznúť.“ Čong Ok-sun uvádza: „Jedno dievča bolo nakazené pohlavnou chorobou od nej sa nakazilo približne 50 vojakov. Aby zastavili šírenie nákazy, tak jej vrazili žeravú kovovú tyč do intímnych častí.“¹⁵⁴ Menej frekventované neduhy boli napríklad malária a opuchy.

V nevestinci boli situované antikoncepčné pomôcky a vojenský doktor raz za týždeň *üanbu* vyšetril, v závažnom prípade mohli byť *üanbu* prevezené do nemocnice. Vyhnutie sa nakazeniu pohlavnými chorobami, v práci opísanom prostredí, bolo veľmi náročné. Podľa väčšiny vypovedajúcich žien, boli v priebehu trvania pracovnej doby vystavené alebo infikované pohlavnou chorobou, konkrétne to uvádza 12 zo 16 výpovedí. V 2 zo 16 výpovedí bolo túto záležitosť dokonca nutné riešiť sterilizáciou. Iné následky nekorektnej, alebo neskorej liečby, boli kožné ochorenia, gastrointestinálne poruchy, bolesť hlavy, hrudníka, nočné mory, duševné choroby, úzkosť, depresia, alkoholizmus, artritída, zápcha, astma, zápal pľúc, zápal pažerákových varixov, srdce, cirhóza pečene, hypertenzia, diabetes, šedý zákal, oslabený zrak, osteoporóza, paradentóza, atď.¹⁵⁵

¹⁵³ UZUMI, Yoshio; ISOZUMI, Kazuo. *Modern Japanese medical history and the European influence*. Keio Journal of Medicine, 2001.

¹⁵⁴ COOMARASWAMY Radhika, OSN Economical and Social Council. *E/CN.4/1996/53/Add.1/Corr.1*.

¹⁵⁵ KIM, Mjõng-hje. *Miwansõngõi ijagi: ilbonkun üanbudõlõi kjõnghõmkwa kiõk*, 2004.

8. Situácia koncom vojny a po kapitulácii Japonska

Koniec vojny v Pacifiku sa odohrával v situácii v ktorej cisárska armáda mala nedostatok zdrojov pre svoje potreby. *Üanbu* v prípade, že prežili bombardovanie, nasledovali armádu pri jej ústupe pred spojencami do bezpečnejších oblastí. Pri ústupe boli *üanbu* vystavené predovšetkým hladovaniu a zraneniam. V prípade, že boli pre armádu záťažou, boli veľakrát na mieste zastrelené.¹⁵⁶ Bae Bong-ki spomína na utrpenie spojené s podvýživou, ktoré bolo prítomné na Okinawe.¹⁵⁷ Veľa *üanbu* a aj vojakov v odľahlých častiach impéria neboli o kapitulácii a konci vojny upozornení. V prípade, že vojnu prežili a koncom vojny sa nachádzali v armádnom nevestinci, kde bola zodpovedná jednotka notifikovaná o kapitulácii Japonska, sa dajú zovšeobecniť tri možné osudy žien. Ani jeden z nich však nezahŕňal ich deportovanie do miesta pôvodu alebo do Japonska.

Prvým bolo ich popravenie cisárskou armádou. Poprava bola vykonaná z dôvodu utajenia systému vojenskej prostitúcie. Cisárska armáda sa obávala povojnových procesov a preferovala zlikvidovanie evidencie. Mŕtve telá boli nahádzané do bunkrov, ktoré boli zbombardované teda popravené *üanbu* boli uvedené ako civilné obeť vojny. V iných prípadoch sa jednalo o masové popravy výbušninou alebo zastrelenie. Bežné bolo donútenie *üanbu* spáchať samovraždu vojakmi. Ohľadom tejto problematiky je nutné poznamenať, že nie vždy sa jednalo o etnicky alebo logisticky motivovaný čin. Toto je odôvodnené tendenciou cisárskej armády páchať samovraždu v prípade porážky, napr. bitka o Saipan, kde bolo avizovaných vyše 5000 samovrážd len v rámci cisárskej armády.¹⁵⁸ Mnoho japonských civilistov nasledovalo tento príklad a spáchalo samovraždu dobrovoľne, skočením zo "Samovražedného útesu" (自決崖), iných do samovraždy cisárska armáda dotlačila.¹⁵⁹ Je teda možné chápať, že od *üanbu*, ako riadne japanizovaných subjektov Japonského cisárstva, sa očakávalo to isté. Je preto nutné rozlišovať popravu *üanbu*, ktorá slúžila len na zatajenie existencie

¹⁵⁶ *Hanguk jöngu pogosö, kuksa pchjönčchan üwönhö*. 韓國史研究彙報, 國史編纂委員會, 1997.

¹⁵⁷ KAWADA, Humiko. *War and Sexuality: The system of Licensed Prostitution in Modern Japan and Comfort Women Programme*. Tokyo: Akashi shoten, 1995.

¹⁵⁸ TOLAND, John. *The Rising Sun: The Decline and Fall of the Japanese Empire 1936–1945*. Random House, 1970.

¹⁵⁹ "Je nepopierateľným faktom, že k masovej samovražde nemohlo dôjsť bez zapojenia japonskej armády," mestské zastupiteľstvo Okinawa v ANIYA, Masaaki. *Compulsory Mass Suicide, the Battle of Okinawa, and Japan's Textbook Controversy*. The Asia-Pacific Journal, (6), 2008.

systemu vojenskej prostitúcie, kedy sa armáda poprípade stiahla z danej lokácie a popravu *üanbu*, po ktorej následne spáchali samovraždu aj cisárski vojaci.

Druhým a najbežnejším prípadom bolo zanechanie *üanbu* napospas ich osudu. Táto metóda bola najbežnejšia v nehostinných podmienkach džunglí južného Pacifiku. Následkom opustenia *üanbu* počas ústupu jednotiek v takýchto podmienkach, bola ich smrť vyhladovaním. Niektoré boli nájdené spojeneckými jednotkami a presmerované do utečeneckých táborov, odkiaľ boli masovo prepravené naspäť do Kórey. Hwang Kum-ču spomína: “Jedného večera nás nikto nezavolať na večeru. Nikto sa navôkol nevyskytoval a bolo až podivné ticho. Pomaly som sa vplížila do jedálne a našla som ju úplne opustenú. Nikde nebolo ani človeka.”¹⁶⁰

Existujú ojedinelé prípady, kedy boli v evidencii prepísané ako zdravotné sestričky. Takisto za účelom utajenia systému vojenskej prostitúcie.¹⁶¹

8.1 Zhodnotenie prínosov pre vojnové ťaženie

Prínos systému vojenských nevestincov pre vojenské ťaženie v rámci lokálnej prevádzky je preukázateľný z vojenských dokumentov. Je možné povedať, že *üanbu* predstavovali dôležitú súčasť vojenskej snahy. Vzhľadom na ekonomickú situáciu vysvetlenú v predošlých kapitolách sa dá povedať, že sa jednalo o nepostrádateľný prvok. Okrem poskytovania komfortu a oddychu vojakom mal tento systém vplyv aj na vojenskú morálku. *Üanbu* boli jedným z prvkov, ktorý udržoval vojenskú štruktúru. Vytvorenie a udržiavanie tak rozsiahleho systému potvrdzuje fakt, že na ňom bola cisárska armáda do značnej miery závislá.

Prínosy prostitúcie pre vojakov v období vojny sa dajú vnímať ako všeobecne platná realita, bez ohľadu na ich formu. Jedná sa o vytvorenie prostredia kde sa vojaci, na rozdiel od bojiska, dostávajú do pozície kontroly a majú pocit moci ako “agresívni vojaci”. Pociť dôležitosti a komfortu v situácii, v

¹⁶⁰ *Hanguk čöngsindä mundže täčchäk hjöpüihö*. 韓国挺身隊問題対策協議会, 1993.

¹⁶¹ JOŠIMI, Jošiaki. *Džugun ianfu*. Iwanami šoten, 1995. 吉見義明. 従軍慰安婦. 岩波書店, 1995.

ktorej boli vojaci používaní ako munícia pre účely armády, bol dôležitý pre udržiavanie ich mentálnej stability. Poskytnutie možnosti vojakom mať sex s *üanbu*, taktiež napomáhala pripraviť sa na smrť na bojisku.¹⁶²

¹⁶² ENLOE, Cynthia H. *Does khaki become you?: the militarisation of women's lives*. Boston, Mass.: South End Press, 1983.

9. Záver

Pre sumarizovanie argumentácie v práci je možné vyvodit' nasledovné tvrdenia ohľadom skúmanej problematiky. Vojenská prostitúcia v koloniálnej Kórei vzniká na základe požiadavky cisárskej armády, pod dohľadom japonskej vlády ako reakcia na ťažkosti spojené s vojenským konfliktom. Jedná sa o zdokumentovanú, legálne ukotvenú problematiku. Aspekty boli riadené a zaznamenané cisárskou armádou v rozsahu vyhovujúcom vláde. O niektorých aspektoch sa dozvedáme len z výpovedí a memoárov. V prvotných fázach slúžila ako forma prevencie konfliktu v dobytých a okupovaných oblastiach. V neskoršej fáze vojny sa transformuje do väčšieho rozsahu a čiastočne funguje aj ako prostriedok udržiavania armády v období nedostatku finančných prostriedkov, spojených s nákladnou vojnou. Jednalo sa o mechanizmus hospodárenia cisárskej armády, ktorý za malé náklady zväčšoval efektivitu prevádzky.

Vojenská prostitúcia, týkajúca sa kórejských žien, má špecifický charakter, ktorý je odlišný od iných. Najväčšie podobnosti systém vojenskej prostitúcie v koloniálnej Kórei vykazuje pri porovnaní so systémom v koloniálnom Taiwane. Jednalo sa o rozdiel medzi kolonizovanými krajinami, kde bol uplatnený program asimilácie a ostatnými dobytými územia, fungujúcimi ako zdroje nerastného bohatstva. Okrem toho systém vojenskej prostitúcie pozostávajúci najmä zo žien zregrutovaných v Kórei, bol na tieto ďalšie územia prenesený, kde slúžil ako základ a bol poprípade neoficiálne dopĺňaný o domorodé ženy. Najmarkantnejším rysom, špecifikujúcim charakter vojenskej prostitúcie v Kórei, je jej koloniálna okupácia Japonskom, ktoré vnímalo Kóreu ako súčasť a očakávalo jej plné nasadenie, v snahe budovať japonskú sféru vplyvu. Z takéhoto historického vývoja plynulo, okrem samotného prenosu formy legálnej prostitúcie z Japonska do Kórey, mnoho sociálno-ekonomických dôsledkov, ktoré ovplyvnili fungovanie spoločnosti. Takýto koloniálny vývoj určený na čerpanie zdrojov z krajiny, destabilizoval spoločnosť a zlyhal pri udržiavaní japonskej fungujúcej formy prostitúcie v Kórei. Tradičná sexuálna kultúra a charakter občianskej spoločnosti mali nemenej podstatný význam. Všetky tieto faktory viedli k formovaniu unikátneho charakteru systému vojenskej prostitúcie, ktorý si ich bol vedomý a preto bol optimalizovaný pre konkrétnu situáciu.

Charakter organizácie systému vojenskej prostitúcie je zadefinovateľný rafinovanými formami náboru a únosu, ktoré využívali všetky možné legálne dostupné inštitúcie, sústreďujúc sa na zdravé a bezbranné ženy. Transportácia ako aj organizácia v rámci zabezpečujúcich inštitúcií boli po najmenší detail priamo a nepriamo riadené operáciami cisárskej armády, ktorej bolo takéto jednanie odobrené aj ostatnými výkonnými orgánmi. Kritická situácia Japonska ako aj veľký rozsah impéria boli prvkami sťažujúcimi riadne fungovanie. Preto sa situácia veľmi líšila v rozsahu Japonského impéria. Samotné lokálne operácie vyznačujúce sa veľkou mierou násilia a nehumánnym zaobchádzaním, sú výsledkom nedbanlivosti a vedomej ignorácie cisárskej armády.

10. Bibliografie

Práce v češtině:

ECKERT, Carter J. *Dějiny Koreje*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2001

Práce v angličtině:

AHN Yonson. *Korean Comfort Women and Military Sexual Slavery in World War 2*, University of Warwick United Kingdom, 1999.

AKITA, George. *The Japanese colonial legacy in Korea, 1910-1945: a new perspective*. Portland, ME: Merwin Asia, 2015.

ANNIYA, Masaaki. *Compulsory Mass Suicide, the Battle of Okinawa, and Japan's Textbook Controversy*, *The Asia-Pacific Journal*,(6), 2008.

ARGIBAY, Carmen M. *Sexual Slavery and the Comfort Women of World War II*. Berkeley Journal of International Law. 2003.

BRIGHT, Richard Carl. *Pain and purpose in the Pacific: true reports of war*. Victoria, BC: Trafford, 2010.

CHANG, Iris. *The rape of Nanking: the forgotten holocaust of World War II*. New York: Basic Books, 1997.

CHAIGNE, Christine., Catherine. PAIX a Chantal. ZHENG. *Taiwan: enquête sur une identité*. Paris: Karthala, 2000.

CHUNG, C. S., *The establishment and development of the Japanese military government's policy of comfort stations, In The reality of the Japanese military Comfort women issue, Korean Council*. Seoul, South Korea: Yuxsa Bipyongsa, 1997.

COLLIER, Aine. *The humble little condom: a history*. Amherst, N.Y.: Prometheus Books, 2007.

COOMARASWAMY Radhika, OSN Economical and Social Council. *E/CN.4/1996/53/Add.1/Corr.1*.

DAWS, Gavan. *Prisoners of the Japanese: POWs of World War II in the Pacific*. New York: Quill, 1994.

Digital Museum, The Comfort women issue and the Asian women's Fund.
(<http://www.awf.or.jp/>)

DOLGOPOL, Ustinia. a Snehal PARANJAPE. *Comfort women: an unfinished ordeal : report of a mission.* Geneva, Switzerland: International Commission of Jurists, 1994.

ECKERT, Carter J. *Offspring of empire: the Koch'ang Kims and the colonial origins of Korean capitalism, 1876-1945.* Seattle: University of Washington Press, 1991.

ELLIS, John. *World War II: a statistical survey : the essential facts and figures for all the combatants.* New York, NY: Facts on File, 1993.

ENLOE, Cynthia H. *Does khaki become you?: the militarisation of women's lives.* Boston, Mass.: South End Press, 1983.

GARON, Sheldon. *Molding Japanese minds: the state in everyday life.* Princeton, N.J.: Princeton University Press, 1997.

GARON Sheldon. *The World's Oldest Debate Prostitution and the State in Imperial Japan, 1900-1945.* American Historical Review, (98)3, 1993.

GERLACH, Christian. *Asia. Asian labor in the wartime Japanese empire: Unknown histories.* New York, Journal of Southeast Asian studies. 2006.

GRAHAM, James. *Japan's Economic Expansion into Manchuria and China in World War Two,* 2004.

HEIT, Shannon. *Waging sexual warfare: Case studies of rape warfare used by the Japanese Imperial Army during World War II,* Women's Studies International Forum, 2009.

HENRY, Nicola. *Memory of an Injustice: The Comfort Women and the Legacy of the Tokyo Trial.* Asian Studies Review. 2013

HENSON, Maria Rosa. *Comfort woman: a Filipina's story of prostitution and slavery under the Japanese military.* Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, 1999.

HENSON, Maria Rosa. *Comfort woman: slave of destiny.* Pasig City, Metro Manila, Philippines: Philippine Center for Investigative Journalism, 1996.

- HENSON, Maria Rosa Luna. Ateneo Library of Women's Writings (ALIWW), Ateneo de Manila University, Philippines.
- HICKS, George. *The Comfort women: sex slaves of Japanese imperial forces*. London: Souvenir Press, 1995.
- HIGASHINAKO Shudo, KOBAYASHI Susumu & FUKANAGA Shainjiro. *Analyzing the Photographic Evidence of the Nanking Massacre*, Soshisha. Tokyo, Japan 2005.
- HIMEDA MITSUYOSHI. *Sankō sakusen towa nandattaka*. Tōkyō, 1995.
- HOWARD, Keith. *True Stories of the Korean Comfort Women*, London, Cassell. 1995.
- JANNETTA, Ann Bowman. *The vaccinators: smallpox, medical knowledge, and the opening of Japan*. Stanford, Calif.: Stanford University Press, 2007.
- KANG, Hildi. *Under the Black Umbrella: Voices From Colonial Korea, 1910–1945*. Ithaca: Cornell University Press, 2001.
- Kang, M. K. *A historical approach to the Japanese military sexual slavery issue*. 1993.
- KAWADA, Humiko. *War and Sexuality: The system of Licensed Prostitution in Modern Japan and Comfort Women Programme*, Tokyo: Akashi shoten, 1995.
- KIM, C. I. Eugene a Han-Kyo KIM. *Korea and the politics of imperialism, 1876-1910*. Berkeley: University of California Press, 1967. Publications of the Center for Japanese and Korean Studies.
- KIM, Gibson, Dai Sil, 1997, *They Are Our Grandmas*, Duke University Press.
- KIM, Jennifer J. Jung. *Gender and Modernity in Colonial Korea*, University of California, 2005.
- KIM, Yōng-jōng. *Women of Korea: a history from ancient times to 1945*. Seoul, Korea: Ewah Womans University Press, 1976.
- KODANSHA. *Japan: an illustrated encyclopedia*. Tokyo: Kodansha, 1993.
- Korean National History Compilation Committee. *Korea Times (Los Angeles edition)*. 15.6.1992.

- MIHO Ogino. *Abortion and Women's Reproductive Rights: The State of Japanese Women, 1945-1991*, in *Women of Japan and Korea: Continuity and Change*, Joyce Gelb and Marian Lief Palley, eds. Philadelphia: Temple University Press, 1994.
- MIN, Pyong Gap. *Korean Comfort women: The intersection of colonial power, gender, and class*. Gender & society. 2003.
- NOZAKI, Yoshiko; Hiromitsu Inokuchi; Tae-young Kim. *Legal Categories, Demographic Change and Japan's Korean Residents in the Long Twentieth Century*, The Asia-Pacific Journal. 2006.
- Rapes Sparked Call for Facilities*, Japan Times, Aug.5, 1992.
- REILLY, Niamh. *compilation, 1994. Testimonies of the Global Tribunal on Violations of Women's Human Rights*, Vienna, 1993, Center for Women's Global Leadership, 1994.
- ROQUE Harry. *The Ongoing Search for Justice for Victims of the Japanese War Crimes in Mapanique, Philippines*, Oxford Human Rights Hub, 31.8.2013.
- RUMMEL, R. J. *Death by government*. New Brunswick, N.J.: Transaction Publishers, 1994.
- RUMMEL, R. J. *Statistics of democide: genocide and mass murder since 1900*. Piscatway, NJ: Distributed in North America by Transaction Publishers, Rutgers University, 1998.
- SAVADA, Andrea Matles; SHAW, William. *Korea Under Japanese Rule*, Federal Research Division, Library of Congress. 1990.
- SEARS, David. *DEATH AND VALOR ON TARAWA. World War II*. 2016.
- SOH, Chunghee Sarah. *The Comfort women: sexual violence and postcolonial memory in Korea and Japan*. University of Chicago Press, 2008.
- SOH, Chunghee Sarah. *The Korean Comfort Women: Movement for Redress*. Asian Survey. 1996.
- TABUCHIKO, Hiroko. *Soldier confirms wartime sex slavery*, The Associated Press, 2007.

TEREZAWA Yuki, *The Transnational Campaign for Redress for Wartime Rape by the Japanese Military: Cases for Survivors in Shanxi Province*, NWSA Journal, (18)3, 2006.

TOLAND, John. *The Rising Sun: The Decline and Fall of the Japanese Empire 1936–1945*, Random House, 1970.

UNITED STATES OFFICE OF WAR INFORMATION Psychological Warfare Team Attached to U.S. Army Forces India-Burma, *Japanese Prisoner of War Interrogation Report No. 49, 1944*.

UZUMI, Yoshio; ISOZUMI, Kazuo. *Modern Japanese medical history and the European influence*, Keio Journal of Medicine, 2001.

VAN POELGEEST Bart. *Report of a Study of Dutch Government Documents on the Forced Prostitution of Dutch Women in the Dutch East Indies during the Japanese Occupation*, 1994.

WORTH, Roland H., Jr., *No Choice But War: the United States Embargo Against Japan and the Eruption of War in the Pacific*, Jefferson, North Carolina: McFarland, 1995.

WILLMOTT, H. P. *Empires in the balance: Japanese and Allied Pacific strategies to April 1942*. Annapolis, Md.: Naval Institute Press, 2008.

YOO, Theodore Jun. *The politics of gender in colonial Korea: education, labor, and health, 1910-1945*. Berkeley: University of California Press, 2008.

Práce v kórejčine:

Čosŏn Ilbo, Január 15, 1992.

Donga Ilbo, Január 14, 1992.

Hanguk Ilbo.

Hanguk čöngsindä mundže täčchäk hjöpüihö. 韓国挺身隊問題対策協議会.

Hanguk jöngu pogosö, kuksa pchjönčchan üwönhö. 韓國史研究彙報, 國史編纂委員會, 1997.

Hanguk üanbu mundže täčchäk hjöpüihö. 韓國慰安婦問題對策協商會.

I, jöng-hun, *Kuksakjogwäsöüi ildže sutchalsangün sinhwä*, Čungangilbo, 20.6.2006.

I, Kjöng-min, *Kisängün öttöhke mandülöčjössnūnga: Kündä kisäng tchansängkwa pchjosang kongkan*, 2005.

I, Pä-jong, *Uri nara jösöngdülün öttöhke salassülkka*, Čchöngnjönsa, 28.7. 1999.

KIM, Čöm-suk, *Uri jösöngüi jöksa*, Čchöngnjönsa, 1996.

KIM, Mjöng-hje. *Miwansöngüi ijagi: Ilbonkun üanbudülüi kjönghöm kwa kiök*, 2004.

Mäil Sinpo, 1944.

Missübisi čosön jödžagünro čöngsindä tülöposjössnajo?, Omainjus. 5.6 1997.

PAK, *Ilbonkün üanso kwänriinüi ilgi*, Isupch, 20.8.2013.

SIN, Jong-ha, *Čosön Tchodžičosasaöp jöngu, čisiksanöpsa*, Jisiksanopsa, Söul 1981.

SIN, Jöng-suk, *Uri jösöngüi jöksa*, 1996.

Práce v japončine:

FUDŽIWARA, Akira. *Sanko sakusen to kita šina homen-gun*, 1998. 藤原彰. 「三光作戦」と北支那方面軍, 1998.

Išide-ho Dai. *Kimu tomiko, hajaši hirofumi. Nippongun ianfu*, Našiki-ša, 1997. 石出法太. 金富子, 林博史. 「日本軍慰安婦」, 梨木舎, 1997.

IŠIDA, Yonago, Čigjo-hen. *Odo no mura no sei borjoku: Dai musume-tači no senso wa owaranai*, Sodoša, 2004. 石田米子. 内田知行編. 黄土の村の性暴力: 大娘たちの戦争は終わらない, 創土社, 2004.

NIŠINO, Rumiko. *Džugun ianfu*, Akašišoten, 1992. 西野留美子. 從軍慰安婦, 明石書店, 1992.

JOŠIMI, Jošiaki. *Džugun ianfu*. Iwanami šoten, 1995. 吉見義明. 從軍慰安婦. 岩波書店, 1995.

JOŠIDA, Seidži. *Wataši senso hanzai: Čosen hito kJosei renko*. Saničišobo, 1983.

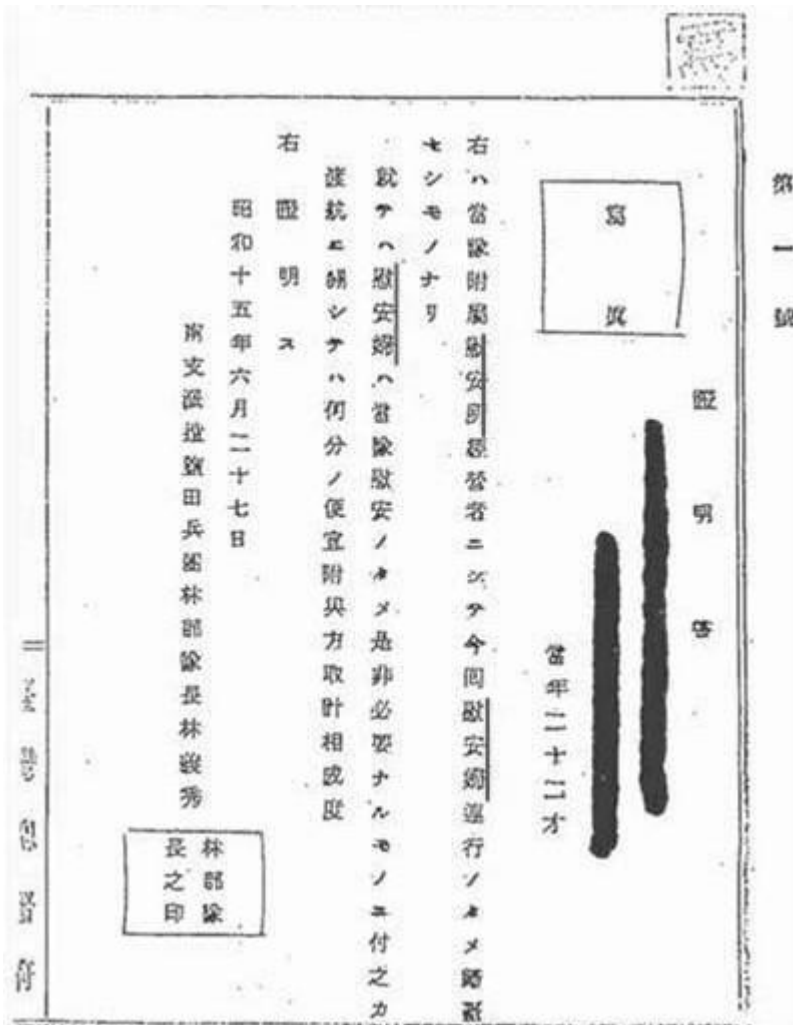
吉田清治. 私戦争犯罪: 朝鮮人強制連行. 三一書房, 1983.

OKAMURA, Jasudži. *Taišo širjo*. Tokyo: Hara šobo, 1970. 岡村寧次大將資料. 東京: 原書房. 1970.

TAKASAKI, Sodži, WADA, Haruki. *Seifu čosa džugun ianfu kankei širjo šusei*. Rjukeišoša. 高崎宗司, 和田春樹. 調査「從軍慰安婦」關係資料集成. 龍溪書舎.

11. Prílohy

1. TAKASAKI, Sodži, WADA, Haruki. *Seifu čosa džugun ianfu kankei širjo šusei*. Rjukeišoša. 高崎宗司, 和田春樹. 調査「従軍慰安婦」関係資料集成. 龍溪書舎.

2. TAKASAKI, Sodži, WADA, Haruki. *Seifu čosa džugun ianfu kankei širjo šusei*. Rjukeišoša. 高崎宗司, 和田春樹. 調査「從軍慰安婦」關係資料集成. 龍溪書舎.

昭和三十二年六月二十七日
 北支那方面軍參謀長岡部直三郎
 軍人軍隊ノ對住民ノ行為ニ關スル注意ノ件通牒

治安回復ノ進捗遲々ナル主ナル原因ハ後方安定ニ付スル兵力ノ不足ニ在リト勿論ナルモ一面軍人及軍隊ノ住民ニ對スル不法行為ノ住民ノ怨嗟ヲ買ヒ反抗意識ヲ煽リ共產抗日系分子ノ民衆煽動ノ口實トナリ治安工作ニ重大ナル悪影響ヲ及ボスコト甚シトモス

而シテ諸情報ニヨルニ斯ノ如ク強烈ナル反日意識ヲ激成セシメシ原因ハ各所ニ於ケル日本軍人ノ強姦事件ノ全般ニ傳播シ實ニ豫想外ノ深刻ナル反日感情ヲ醸成セルニ在リト謂フ

右ノ如ク軍人個人ノ行為ヲ嚴重取締ルト共ニ面内ルハ迅速ニ性的慰安ノ設備ヲ整ヘ設備ノ無クタイ不本意ヲ禁テ慢ス者無クシムルヲ緊要トス

3. Tabuľka vytvorená na základe štatistiky z *ELLIS, John. World War II: a statistical survey : the essential facts and figures for all the combatants. New York, NY: Facts on File, 1993.*

Produkcia obchodných lodí (tony)		
Year	USA	Japonsko
1939	376,419	320,466
1940	528,697	293,612
1941	1,031,974	210,373
1942	5,479,766	260,059
1943	11,448,360	769,085
1944	9,288,156	1,699,203
1945	5,839,858	599,563
Spolu	33,993,230	4,152,361

Produkcia lietadiel		
Year	USA	Japonsko
1939	5,856	4,467
1940	12,804	4,768
1941	26,277	5,088
1942	47,836	8,861
1943	85,898	16,693
1944	96,318	28,180
1945	49,761	8,263
Spolu	324,750	76,320

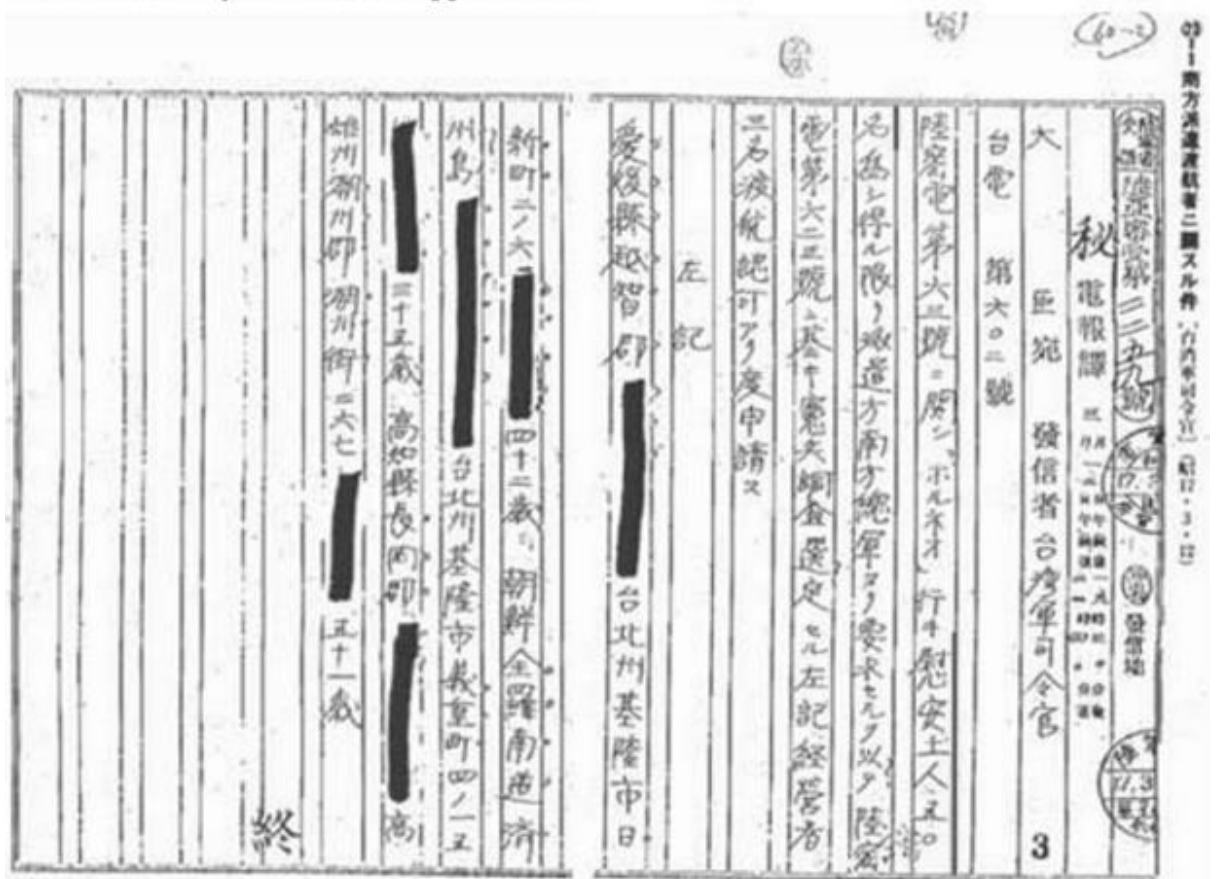
4. TAKASAKI, Sodži, WADA, Haruki. *Seifu čosa džugun ianfu kankei širjo šusei*. Rjukeišoša. 高崎宗司, 和田春樹. 調査「從軍慰安婦」關係資料集成. 龍溪書舎.

<p>陸文密 副官北支方面軍及中支駐屯軍 考謀長宛通牒案</p> <p>支那事変地ニ於ケル慰安所設置ノ為内地ニ於テ 之カ從業婦等ヲ募集スルニ當リ故ニ軍部諒解 等ノ名儀ヲ利用シ爲ニ軍ノ威信ヲ傷ツケ且ツ一 般民ノ誤解ヲ招ク虞アルモ或ハ從軍記者慰 問者等々ノシテ不統制ニ募集シ社會問題ヲ 惹起スル虞アルモ或ハ募集ニ任スル者ノ人選適 切ヲ欲々爲ニ募集ノ方法誘拐ニ類シ警察當局 ニ檢舉テ取調ヲ受ケルモノアル等注意ヲ要スルモ 少カラザルニ就テハ將來是等ノ募集等ニ當リテハ 派遣軍ニ於テ統制シ之ニ任スル人物ノ選定ヲ 周到ニ施シ莫ク實施ニ當リテハ關係係地方ノ憲</p>	<p>兵及警察當局トノ通牒ヲ密ニシテ軍ノ威信 保持上此ノ社會問題上遺漏ナク保配慮利以 度依命通牒ス</p> <p>陸文密第七四五號 昭和元年五月四日</p>	<p>陸文密第七四五號 昭和元年五月四日</p>
--	--	------------------------------

5. HIGASHINAKO Shudo, KOBAYASHI Susumu & FUKANAGA Shainjiro.
Analyzing the “Photographic Evidence” of the Nanking Massacre. Soshisha,
Tokyo, Japan 2005.

6. TAKASAKI, Sodži, WADA, Haruki. *Seifu čosa džugun ianfu kankei širjo šusei*. Rjukeišoša. 高崎宗司, 和田春樹. 調査「從軍慰安婦」關係資料集成. 龍溪書舎.

7. TAKASAKI, Sodzi, WADA, Haruki. *Seifu čosa džugun ianfu kankei širjo šusei*. Rjukeišoša. 高崎宗司, 和田春樹. 調査「從軍慰安婦」關係資料集成. 龍溪書舎.

第二慰安婦								氏名	年	可否	病名
								三四才	可		
								三五才	可		
								三才	可		
								二六才	可		
								一五才	可		
								二五才	可	入院	盲腸
								二二才	可		
								二二才	可		
								二〇才	可		
第一慰安婦								氏名	年	可否	病名
								二七才	可		
								二八才	可	月經	
								二七才	可	月經	
								一八才	可		
								二才	可	月經	
								九才	可		
								一六才	可	月經	
								二五才	否		除却濕疹
								二〇才	可	月經	
								二〇才	可	月經	
								三才	可		
								十才	可	月經	

富田兵隊中

昭和十七年六月二十二日

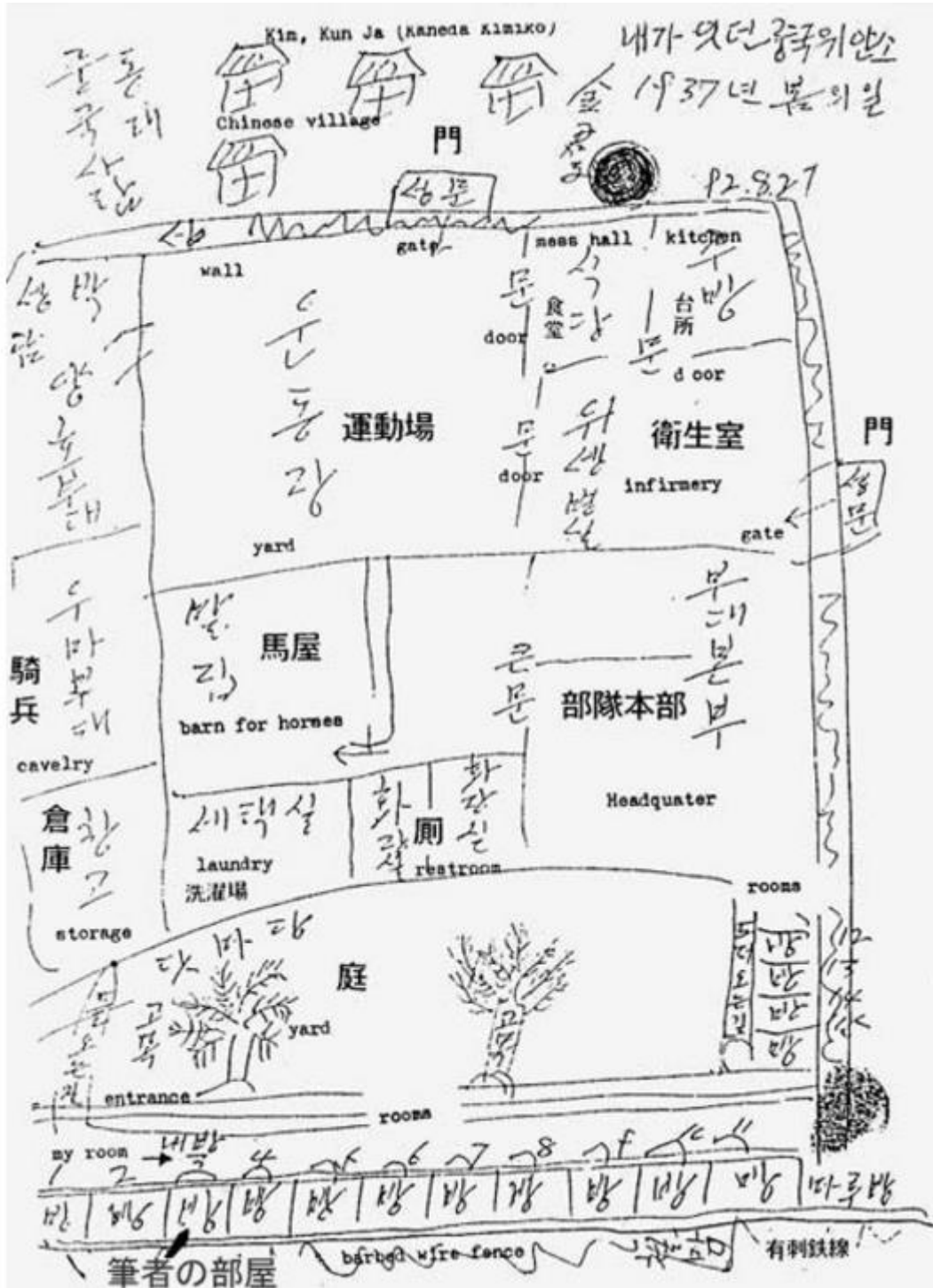
伊豆兵站支部 緊務係

首題二國之件左記ノ通リ別紙配布

檢能成績ニ因ル件

松村

8. Mapka, nakreslila Kimiko Kaneda. (*Digital Museum, The Comfort women issue and the Asian women's Fund.* (<http://www.awf.or.jp/>))

9. TAKASAKI, Sodzi, WADA, Haruki. *Seifu čosa džugun ianfu kankei širjo šusei*. Rjukeišoša. 高崎宗司, 和田春樹. 調査「從軍慰安婦」關係資料集成. 溪書舎.

第九章 慰安所使用規定
<p>第九 方針</p> <p>緩和慰安、道ヲ講シテ軍紀肅正ノ助トナシトスルニ在リ</p> <p>設備</p> <p>慰安所ハ日華會館南側圍壁内ニ設ケ、日華會館附屬建物トシテ士官、兵棟ニ區分ス</p> <p>下士官、兵ノ出入口南側表門トス</p> <p>衛生上ニ關シ、主ハ消毒設備ヲナシ置クモトス</p> <p>各隊ノ使用日ヲ左ノ如ク定ム</p> <p>星 部隊 日 曜 日</p> <p>栗岩部隊 月 火 曜 日</p> <p>松村部隊 水 木 曜 日</p> <p>成田部隊 土 曜 日</p> <p>阿波部隊 金 曜 日</p> <p>村田部隊 日 曜 日</p> <p>其他臨時駐屯部隊ノ使用ニ關シテハ別ニ示ス</p> <p>實施單價及時間</p> <p>ト下士官兵ノ營業時間ヲ午前九時ヨリ午後六時迄トス</p> <p>又單價</p> <p>使用時間ハ一人ニ時間ヲ限及トス</p> <p>支那人 一月〇〇錢</p> <p>半島人 一月五十錢</p> <p>内地人 二月〇〇錢</p> <p>以上ハ下士官、兵トシテ將校(連附合)ハ倍額トス</p> <p>(防毒面ヲ附ス)</p> <p>第十 檢査</p> <p>毎週、月曜日及金曜日トシテ金曜日ヲ定例檢査日トス</p> <p>檢査時間ハ午前八時ヨリ午前十時迄トス</p>
<p>第十一 檢査主任官ハ第四野戰病院醫官トシテ兵站ヲ備病院並各隊醫官ハ之ヲ補助スルモトス、檢査主任官ハ其ノ結果ヲ第二項部隊ニ通報スルモトス</p> <p>第十二 慰安所利用ノ注意事項左ノ如シ</p> <p>一 慰安所内ニ於テ飲酒スルヲ禁ス</p> <p>二 金額支拂及時間ヲ嚴守ス</p> <p>三 女ハ總テ有毒者ト思惟シテ防毒ニ關シ万全ヲ期スヘシ</p> <p>四 營業者ニ對シ粗暴ノ行爲アルヘラス</p> <p>五 酒類ヲ帶ヒタル者出入ヲ禁ス</p>
<p>第十三 雜件</p> <p>一 營業者ハ支那人ヲ客トシテ採ムトシテ許サス</p> <p>二 營業者ハ酒有茶葉ノ餐應ヲ禁ス</p> <p>三 營業者ハ特ニ許シタル場所以外ニ外出スルヲ禁ス</p> <p>四 營業者ハ總テ檢査ノ結果合格証ヲ所持スルモ限ル</p>
<p>第十四 監督擔任</p> <p>第十五 監督擔任部隊ハ密兵分遣隊トス</p> <p>第十六 附加事項</p> <p>一 部隊慰安日ハ木曜日トシ當日ハ各隊ヨリ使用時間ニ幹部ヲシテ巡察センルモトス</p> <p>二 慰安所ニ至ルトキハ各隊毎ニ引率センムヘシ</p> <p>但シ卷脚ヲ除クコトヲ得</p> <p>三 毎日十五日ハ慰安所ハ公休日トス</p>

10. Mül sinpo. 1944

The image shows two side-by-side newspaper advertisements. Both are for a military recruitment drive for women, titled '軍用慰安婦急募' (Military Recruitment for Women).
 The left advertisement is from the '朝鮮總督府樞密院紙' (Chosun Daily) and includes the following details:
 - Title: 軍用慰安婦急募
 - Age: 十七歳以上三十歳以内身體健全者
 - Income: 月先三〇〇圓以上(前橋三〇〇圓以上)
 - Application Period: 十月二十七日午時十一月八日午後六時止
 - Location: 本館(本館) 本館(本館) 本館(本館)
 - Contact: 電話(一六四五) 電話(一六四五)
 The right advertisement is from the '新聞'京城日報'' (Keijō Daily) and includes:
 - Title: 慰安婦急募 大募集
 - Age: 一七歳以上三十歳以内
 - Income: 月先三〇〇圓以上(前橋三〇〇圓以上)
 - Application Period: 十月二十七日午時十一月八日午後六時止
 - Location: 本館(本館) 本館(本館) 本館(本館)

朝鮮總督府樞密院紙
 "每日新報"
 1944年10月27日廣告

新聞"京城日報"
 1944年7月26日